

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KENTSEL SAĞLIKLAŞTIRMA
ÇALIŞMALARINDA KORUMA
SORUNLARINA KULLANICI ODAKLI
YAKLAŞIM ‘OSMANİYE RAHİME HATUN
MEYDANI’ ANALİZİ
ELİFE KÖRLÜ**

YÜKSEK LİSANS

Mimarlık Anabilim Dalını

Ekim-2015
KONYA
Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

Elife Krl tarafından hazırlanan "Kentsel Sağlıklaştırma alışmalarına Kullanıcı Odaklı Yaklaşım Osmaniye Rahime Hatun Meydanı Analizi" adlı tez çalışması 11/12/2015 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS olarak kabul edilmiştir.

Jüri yeleri

Başkan
Yrd.Doç.Dr.Bahtiyar Eroğlu

Danışman
Yrd.Doç.Dr.Murat Oral

ye
Yrd.Doç.Dr.Bahtiyar Eroğlu

ye
Yrd.Doç.Dr.Murat Oral

ye
Yrd.Doç.Dr.Fatih Semerci

İmza

.....

.....

.....

.....

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

.....

Prof. Dr. AŐIR GENÇ
FBE Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Öğrencinin Adı SOYADI
ELİFE KÖRLÜ
Tarih:

ÖZET

YÜKSEK LİSANS

KENTSEL SAĞLIKLAŞTIRMA ÇALIŞMALARINDA KORUMA SORUNLARINA KULLANICI ODAKLI YAKLAŞIM ‘OSMANİYE RAHİME HATUN MEYDANI’ ANALİZİ

ELİFE KÖRLÜ

Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı

Danışman: Yar.Doç.Dr.Murat Oral

2015,108 Sayfa

Jüri

Yar.Doç.Dr.Murat Oral

Diğer Üyenin Unvanı Adı SOYADI

Diğer Üyenin Unvanı Adı SOYADI

Diğer Üyenin Unvanı Adı SOYADI

Kentler, kent bütünü içinde zamanla değişen kullanım biçimleri için yapısal ve dokusal açıdan yetersiz kalmaktadırlar. Bu tür gelişmeler dokuda kentsel, sosyo ekonomik-kültürel ve mimari ölçekte sorunlar oluşturmaktadırlar. Kentlerin barındırdığı sorunların giderilmesine yönelik, uygulanabilecek müdahale yöntemleri değişimler göstermektedir.

Müdahale gerektiren kentsel çevrelerin sağlıklılaştırılmasında, verilerin bütün olarak değerlendirilmesi, ‘kullanıcı odaklı’ bakış açısı ile ele alınması, olumlu sonuçlara ulaşmakta önem taşımaktadır. Kentsel çevrelerin kullanıcı odaklı sağlıklılaştırıldığı örneklerde benzer yaklaşımlarla, fiziki ve sosyal verilerin beraber değerlendirildiği, kullanıcıların sorunlarını gidermeye yönelik çözümler oluşturan müdahale yöntemlerinin öne çıkarıldığı görülmektedir.

Çalışma kapsamında; kullanıcı odaklı kentsel sağlıklılaştırma çalışmaları için bir yöntem önerilmiştir. Bu yöntem dahilinde, çalışmaların kent ölçeğinde, sosyo ekonomik-kültürel ölçekte ve mimari ölçekte analiz edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu öneri, yurt içinden ve dışından örneklerle desteklendikten sonra araştırma alanı olarak belirlenen Osmaniye Rahime Hatun Meydanı üzerinde değerlendirilmiştir. Yöntem dahilinde Rahime Hatun Meydanı, kent ölçeğinde, sosyo ekonomik-kültürel ve mimari ölçekte analiz edilmiştir. Araştırma alanında kullanıcı memnuniyeti ‘Anket Yöntemi’ ile irdelenmiştir. Uygulanan ‘Anket Yöntemi’, alanın daha detaylı anlaşılmasına ve alanla ilgili daha sağlıklı analizler yapılmasına imkan tanımıştır.

Anahtar Kelimeler: İşlev değişimi, Kullanıcı Odaklı Sağlıklılaştırma Yöntemleri, Osmaniye Rahime Hatun Meydanı

ABSTRACT

MS THESIS

URBAN IMPROVEMENT PROTECTION ISSUES IN THEIR WORK ON THE USER-ORIENTED APPROACH “OSMANIYE RAHIME HATUN SQUARE” ANALYSIS ELİFE KÖRLÜ

THE GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCE OF SELÇUK UNIVERSITY THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE ARCHITECTURE

Advisor: Asst.Prof.Dr. Murat Oral

2015, 108 Pages

Jury

Asst.Prof.Dr. Murat Oral

Diğer Üyenin Unvanı Adı SOYADI

Diğer Üyenin Unvanı Adı SOYADI

Diğer Üyenin Unvanı Adı SOYADI

Diğer Üyenin Unvanı Adı SOYADI

Urban environments fall short in terms of structure and configuration for the forms of using in the city which changes in time. Such developments create urban, socio-economic, cultural and architectural problems in the configuration. Feasible intervention methods aimed at solving the problems which urban environments contain have shown changes.

In order to ameliorate urban environments requiring intervention, evaluation of the data as a whole, handling with user-centered point of view have importance for coming to positive conclusions. With similar approaches in the examples where urban environments have been ameliorated in a user-centered way; it is observed that physical and social data are evaluated jointly, intervention methods which offer solutions to solve the problems of users are put forward.

The working area located in an important place for Osmaniye province has caused some results which will negatively affect the usage of Rahime Hatun Square Urban Design Project area. In the area, social construction has changed hands, change in the function has affected the usage of the area negatively, no solutions to maintain the area in the design have been offered. Workings are conducted in a limited area with Atatürk Street in the North, Palalı Süleyman Street in the South, Ş.Ahmet Tıraş Street in the East and 9002. Street in the West. In the working, the conditions of the area before and after 2011 are examined and transferred with documents. Also in the working, ameliorating urban environments with user-centered approaches by evaluating the problems, its maintenance the active being in the city as a living whole which can protect its features.

Keywords: Exchange Function, User-focused Rehabilitation Methods, Osmaniye Uterus Chick Square

ÖNSÖZ

Koruma konusundaki sorunlardan, kullanıcı faktörünün göz ardı edilmesi üzerine yoğunlaşan ‘’Kentsel Sağlıklaştırma çalışmalarına kullanıcı odaklı yaklaşım Osmaniye Rahime Hatun Meydanı Analizi’’konulu tez çalışmamın başlangıç aşamasından tamamlanmasına kadar geçen süreçte benden yardımlarını ve desteğini esirgemeyen Yard.Doç.Dr.Murat Oral’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ELİFE KÖRLÜ
KONYA-2015

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
1.GİRİŞ.....	1
1.1.Çalışmanın Amacı.....	1
1.2.Çalışmanın Kapsamı.....	2
2.KAYNAK ARAŞTIRMASI.....	3
3.MATERYAL VE YÖNTEM.....	5
4.KENTSEL SAĞLIKLAŞTIRMA VE KORUMA İLE İLGİLİ KAVRAMLAR, KORUMA SORUNLARI VE SAĞLIKLAŞTIRMA YÖNTEMLERİ	6
4.1.Kentsel Sağlıklaştırmave koruma ile ilgili kavramlar.....	6
4.1.1.Kentsel Sağlıklaştırma.....	6
4.1.2.Koruma.....	7
4.2.Koruma Sorunları.....	8
4.2.1.Tarihi Sahtecilik.....	8
4.2.2.Yıkıp Yeniden Yapma.....	11
4.2.3. İşlev Değişikliği	13
4.2.4.Kimlik Problemi.....	17
4.2.4.1.Tarihi Yapı.....	17
4.2.4.2.Demografik Yapı.....	17
4.2.4.3.Kurumsal Yapı.....	17
4.2.4.4.Kültürel Yapı.....	18
4.2.4.5.Sosyo-Ekonomik Yapı.....	18
4.2.5.Maddi İmkansızlıklar.....	19
4.2.6.Kullanıcının Göz Ardı Edilmesi.....	19
4.3.Sağlıklaştırma Yöntemleri.....	20
5.KULLANICI ODAKLI SAĞLIKLAŞTIRMA YÖNTEMLERİNİN BELİRLENMESİ VE ÖRNEKLERİNİN İNCELENMESİ.....	27
5.1.Kullanıcı Odaklı Sağlıklaştırma Yöntemlerinin Belirlenmesi.....	27
5.1.1.Kentsel Ölçekteki Parametreler.....	27
5.1.2.Sosyo Ekonomik-Kültürel Ölçekteki Parametreler.....	28

5.1.2.1.Kullanıcıların Sosyo, Ekonomik-Kültürel Verilerinin irdelenmesi.....	28
5.1.2.2.Kullanıcıların İhtiyaçlarının Belirlenmesi.....	28
5.1.3.Mimari Ölçekteki Parametreler.....	30
5.2.Kullanıcı Odaklı Sağıklaştırma Örneklerinin İncelenmesi	32
5.2.1.Yurt Dışı Örneği.....	32
5.2.1.1.Kreuzberg Örneği.....	32
5.2.2.Yurt İçi Örneği.....	40
5.2.2.1.Fener-Balat Örneği.....	40
5.2.3.Örneklerin Değerlendirilmesi.....	49
6.ALAN ÇALIŞMASI.....	50
6.1.Örnek Alanın Belirlenmesi.....	50
6.1.1.Osmaniye İli Hakkında Genel Bilgiler.....	50
6.1.2. Örnek Alanın Kentsel Konumu Ve Sınırları.....	53
6.1.3. Örnek Alanın Tarihi Süreci.....	55
6.2.Öneri Yöntemin Alanda Sınanması.....	58
6.2.1.Kent Ölçeğindeki Analizler.....	58
6.2.2.Sosyo Ekonomik-Kültürel Analizler	65
6.2.3.Mimari Ölçekteki Analizler	69
6.2.4.Kullanıcı Memnuniyeti Analizi.....	79
6.2.4.1.Anket Yöntemi.....	79
6.2.4.2.Yöntem Sorularının Hazırlanması.....	79
6.2.4.3.Yöntemde Örneklem Seçimi.....	80
6.2.4.4.Yöntemin Uygulanmasına İlişkin Bilgiler.....	81
6.2.4.5.Anket Verileri.....	81
6.2.5.Değerlendirme.....	88
7.SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	91
KAYNAKLAR.....	95
EKLER.....	99
EK 1.....	99
ÖZGEÇMİŞ.....	102

1.GİRİŞ

Kent çevrelerinde tarihi yapıları gerçek olmaktan uzaklaştıran “tarihi sahtecilik”, yeni yapılanmalara artan taleple “yıkıp yeniden yapma isteği”, “işlev değişikliği”, “maddi olanaksızlıklar”, “kimliksizlik problemi” gibi koruma sorunlarının etkisiyle kentlerde sosyal yapı el değiştirmekte, kentler yeni kullanıcı gruplarının tercih ettiği bölgeler haline gelmektedir.

Kent merkezi içinde; eskimeler, işlev değişimleri ve ekonomik nedenlerle çağdaşlığın imkanlarından gereği kadar faydalanmayan bu tür bölgelerin ve kullanıcılarının koşullarının sağlıklılaştırılması, kente geri kazandırılması gerekmektedir. Müdahaleler sırasında tarihi çevredeki mevcut kullanıcıların bölgedeki yaşam hak ve ihtiyaçlarını gözetmek ve doku sağlıklılaştırılırken kullanıcıları ile birlikte yaşatılmasına ve kullanıcı katılımlarının sağlanmasına özen göstermek önemlidir. Çünkü yapılan müdahalelerle, kullanıcıların bulunduğu çevreyi terk etmelerine neden olmak, onların çevreye yerleşme nedenlerini ortadan kaldırmayacağı ve taşıdıkları sosyal nitelikleri değiştirmeyeceği için, kentte yerleşecekleri başka bölgelerde de, yeni sosyal sorunlar ve sorunlu bölgeler oluşturma ihtimalini ortaya çıkaracaktır.

Rahime Hatun Meydanı Kentsel Tasarım ve Sağlıklılaştırma Alanı, kuzeyde Atatürk Caddesi, güneyde Palalı Süleyman caddesi, doğuda Ş.Ahmet Tıraş Sokak ve batıda 9002 Sokak ile sınırlandırılmış olup, Osmaniye kent merkezinde, jeopolitik konumuyla önemli bir yere sahiptir. Çalışma alanı Osmaniye için önemli gelir kaynağı olan yer fıstığı ticaretinin merkezi konumundayken; zaman içinde alan içerisinde oluşan eskimeler ve 2009 imar değişikliği ile alınan kararla, alana kamulaştırılarak yer altı otoparkı ve meydan yapılmasına karar verilmiştir. Bu karar; yapılanma ve koşullar, işlevsel kullanım, ulaşım gibi konulara yön vermiştir. İmar değişimi, çalışma alanının tarihi süreç içindeki profilini etkilemiştir. Bu etkilenmeden çıkan sonuçları araştırmak için kent ölçeğinde, sosyo ekonomik-kültürel ve mimari ölçekte analizler yapıp, değerlendirmeler ortaya konmuştur.

1.1.Çalışmanın Amacı

Çalışma kapsamında, kentsel açık alanlar için kullanıcı odaklı bir yöntem oluşturmak ve bu yöntemi Rahime Hatun Meydanı Kentsel Sağlıklılaştırma projesi örneği üzerinde analiz etmek istenmiştir. Rahime Hatun Meydanı ve çevresinin; kent ölçeğinde, sosyo, ekonomik-kültürel ve mimari ölçekte özellikleri irdelenerek, fiziki

dokunun sorunlarının kullanıcıları ile birlikte sağıklaştırılması gerekliliğini ortaya koymak amaçlanmıştır.

1.2.Çalışmanın Kapsamı

Çalışma yedi bölüm halinde yürütölmüştür. Birinci bölümde; konu ile ilgili genel bilgiler verilmiştir. Bu bölümde; çalışmanın amacı, kapsamı ve ele alınma biçimi aktarılmaktadır.

İkinci bölümde; kaynak araştırması yapılmış olup, üçüncü bölümde; tez çalışmasının gidişatına yön veren materyal ve yöntem ortaya konmuştur.

Kentsel sağıklaştırma ve korumaya yönelik kavramlar, koruma sorunları ve sağıklaştırma yöntemleri olarak adlandırılan dördüncü bölümde, konu ile ilgili genel tanımlara yer verilip, kentsel yapı ve alanlarımızın karşı karşıya olduğu koruma sorunlarından bahsedilmektedir. Koruma çalışmalarının asıl amacı; tarihi yaşatmak, bu bilinçle doğru bilimsel yöntemlerin uygulanmasını sağlamaktır. Bu yaklaşımdan hareketle, bu bölümde ilgili yöntemlere de yer verilmiştir.

Beşinci bölümde, koruma çalışmalarında başarılı sonuçlar elde etmek için kullanıcının göz ardı edilmemesi gerektiği üzerinde durulmaktadır. Kullanıcının işlevleri doğrultusunda oluşturulan parametrelerle uygun bir ‘‘kullanıcı odaklı sağıklaştırma’’ yönteminin seçilmesi gerektiği belirtilmektedir. Yurt içi ve yurt dışında uygulanmış örnekler kullanıcı odaklı sağıklaştırma ön planda tutularak incelenmiştir. Örneklerin model şemaları ortak bir yöntemle oluşturulmaktadır. Böylece her iki örnek de benimsenmiş, birbiriyle örtüşen ortak modellerden yararlanarak, kullanıcı odaklı müdahaleler hakkında, genel bir bakış açısı elde edilmeye çalışılmaktadır.

Altıncı bölümde, kullanıcı odaklı sağıklaştırma yöntemleri Osmaniye Rahime Hatun Meydanı örneği kapsamında, değerlendirilmiştir.

Çalışmanın son bölümünde ise, çalışma kapsamında yapılan tüm araştırmalardan, irdelenen örneklerden elde edilen veriler doğrultusunda, ‘‘kullanıcı odaklı’’ müdahaleler için ortak sonuçlar çıkarılmış, çalışma alanının özelinde tespit edilen veri ve sorunların değerlendirilmesi yapılmıştır.

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

1.Mete Tapan'ın "Koruma Sorunlarımız Mimarlık ve Kentleşme" adlı kitabında korumayla ilgili birçok soruna değinilmiştir. Bu sorunlardan tarihsel sahtecilik, işlevsel sorunlar, maddi olanaksızlıklar, yıkıp yeniden yapma isteği, kullanıcının göz ardı edilmesi gibi başlıklar bu tez kapsamında değerlendirilmiştir.

2.Ayşe Didem Yaygel'in "Müdahale Gerektiren Tarihi Kentsel çevrelere yönelik kullanıcı odaklı sağlıklaştırma yöntemlerinin irdelenmesi: İzmir-Basmahane Bölgesi Örneği "adlı Yüksek Lisans Tezi, çalışmanın ilgili problem alanı üzerine birikiminin tartışılmasına, kavramsal çerçevesinin kurulmasına katkı sağlamıştır. Sağlıklaştırma çalışmaları esnasında kullanıcıların dikkate alınması gerektiğine yer verilmiştir. Ayşe Didem Yaygel'in tezinde kullanıcı odaklı bir tasarım yapılabilmesi için, kullanıcının ihtiyaçlarının bilinmesi gerektiğini savunmaktadır. Burada çalışılacak olan tezde, kullanıcı ihtiyaçları doğrultusunda, kullanıcı odaklı bir tasarım yapmanın gerekliliğine yer verilmiştir. Kullanıcı odaklı sağlıklaştırma yöntemlerinde üç parametrenin göz önünde bulundurulması gerektiği belirtilmiştir. Kent Ölçeğindeki, Sosyo-Ekonomik ve Mimari Ölçekteki bu parametrelere değinilmiştir.

4. Zeynep Ahunbay'ın "Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon" kitabı, korumayla ilgili literatür bilgilere sahiptir. Burada çalışılacak olan tezde koruma ve sağlıklaştırmada müdahale yöntemleri başlığı altında Zeynep Ahunbay'ın kitabından yararlanılmıştır. Koruma ve Sağlıklaştırmada müdahale yöntemlerini araştıran çalışma, bu alan üzerine başvuru referans kaynaklar konumundadır. Sağlıklaştırma, Yeniden Yapma, Temizleme-Açığa çıkartma, Yenileme, Yeniden İşlevlendirme irdelenmiş olan yöntemlerden bazılarıdır.

5. Fatma Ceylan Elgin'in "Kentsel Dönüşüm Projelerinde Kullanıcı Katılımının Önemi-Pangaltı Örneği" isimli yüksek lisans tezinde, yurt içinden ve dışından kentsel dönüşüm örnekleri yer almaktadır. Bu örnekler doğrultusunda Pangaltı bu kapsamda değerlendirilmektedir. Çalışılacak olan tezde de yurt içinden ve dışından örnekler incelenmiş, bu kapsamda Rahime Hatun meydanı değerlendirilmiştir.

6.Demet Aykal'ın "Kentsel Dönüşüm Yaklaşımında Kullanıcı Memnuniyeti Analizi" isimli çalışmasında Diyarbakır'da Ofis Camii Sokağında yapılmış olan kentsel dönüşüm projesi değerlendirilmiştir. Çalışma; tez kapsamında ele alınan Rahime Hatun Meydanı'nın nasıl irdeleneceği hakkında yol gösterici olmuştur.

7.Fatih Semerci'nin "Meydanların İşlevsellik Analizi: İstanbul Tarihi Yarımada Örneği" isimli doktora çalışmasında anket yönteminden yararlanılmıştır. Tez kapsamında ele alınan Rahime Hatun Meydanı anket çalışmasına Fatih Semerci'nin tezi yol gösterici olmuştur.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Çalışmanın ilk aşamasında literatür araştırmalarına yer verilmiştir. Bu aşamada koruma ve koruma sorunlarından, koruma için gerekli müdahale yöntemlerinden bahsedilmiştir. Çalışmanın ikinci kısmında yani Osmaniye Rahime Hatun Meydanı analizinin yapıldığı bölümde, literatür araştırmasının yanında Osmaniye Belediyesi arşivi ve Osmaniye müzesi arşivinin bilgilerinden yararlanılmıştır. Tespitler yapılırken, mevcut hali hazır haritalardan yararlanılmıştır. Görsel belgeleme için fotoğraf çekimi yapılmıştır.

Tezde, kentsel sağlıklaştırma çalışmaları için öneri bir yöntem oluşturulmuştur. Bu yöntemde üç farklı parametrenin incelenmesi öngörülmektedir. Yöntemde ilk aşama olarak kent ölçeğinde parametrelerin alan üzerinde incelenmesi belirlenmiştir. Sonraki aşamada ise sosyo ekonomik-kültürel parametreler incelenmiştir. Son olarak mimari ölçekteki parametreler incelenerek, sağlıklaştırma çalışmalarına kullanıcı odaklı müdahale edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu parametreler, “Osmaniye Rahime Hatun Meydanı Kentsel Sağlıklaştırma Projesi”nde incelenmiş ve analiz edilmiştir. Alan çalışması sırasında sosyal yapının verilerini tespit ederken; gerçekçi veriler elde edebilmek için anket yönteminden yararlanılmıştır.

4. KENTSEL SAĞLIKLAŞTIRMA VE KORUMAYLA İLGİLİ KAVRAMLAR, KORUMA SORUNLARI VE SAĞLIKLAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

4.1.Kentsel Sağlıklaştırma ve Korumayla İlgili Kavramlar

4.1.1. Kentsel Sağlıklaştırma

Kentler zaman içinde yıpranmaya uğrayarak yenilenmeye ihtiyaç duyarlar. Kentsel çevreleri; o kentin tarihi, arkeolojik ve sanat değerlerinin bütünü oluşturur. Tarihi çevrelerin bozulma nedenleri; şehirleşme, fiziksel-ekonomik ve fonksiyonel eskime, ulaşım-altyapı sorunları, sosyal kitle ve ekonomik olarak gruplanabilir.

Kentsel sağlıklaştırma çalışmaları; güvenli, nitelikli ve kentsel kaliteyi tesis eden, tarihi, kültürel, doğal değerlere önem veren bir planlama, projelendirme süreci olarak tanımlanabilir (Değirmenci,2010). Kısacası kentsel sağlıklaştırma ‘‘bir kentin dokusunu bozan sorunların giderilmesi’’dir (Ertaş,2011).

Kentsel sağlıklaştırma, beş temel amaca hizmet etmek üzere tasarlanmalıdır.

1. Kentin fiziksel koşulları ile toplumsal problemleri arasında doğrudan bir ilişki kurulmalıdır. Kentsel alanların çöküntü alanı haline gelmesindeki en önemli nedenlerden birisi toplumsal çökme ya da bozulmadır. Kentsel dönüşüm projeleri, temelde toplumsal bozulmanın nedenlerini araştırmalı ve bu bozulmayı önleyecek önerilerde bulunmalıdır.
2. Kentsel dönüşüm; kent dokusunu oluşturan birçok ögenin fiziki olarak sürekli değişim ihtiyacına cevap vermelidir. Bir başka deyişle, kentsel sağlıklaştırma çalışmaları kentin hızla büyüyen, değişen ve bozulan dokusunda ortaya çıkan yeni fiziki, toplumsal, ekonomik, çevre ve altyapı ihtiyaçlarına göre, kent parçalarının yeniden geliştirilmesine imkan sağlamalıdır.
3. Kentin refah ve yaşam kalitesini artırıcı bir ekonomik kalkınma yaklaşımını ortaya koymalıdır.
4. Fiziki ve toplumsal bozulmanın yanı sıra, kentsel alanların çöküntü bölgeleri haline gelmelerinin en önemli nedenlerinden birisi, bu alanların ekonomik canlılıklarını yitirmesidir. Kentsel sağlıklaştırma çalışmaları fiziki ve toplumsal çöküntü alanları haline gelen kent parçalarında ekonomik canlılığı yeniden getirecek stratejileri geliştirmeyi ve böylece kentin refah ve yaşam kalitesini artırmaya yönelik çalışmalar amaçlamalıdır (Kibaroğlu, Şisman,2009).

Kentsel sağlıklaştırma çalışmalarında bölgenin sorunlarının ve potansiyellerinin niteliğine bağlı olarak, bu hedeflerden biri veya bir kaçı ön plana çıkabilmektedir (Kibaroglu, şisman,2009).

Kentsel sağlıklaştırma çalışmaları sayesinde, çöküntüye uğrayarak sorunlu hale gelen kentsel yaşam çevreleri, gerekli dokunuşlarla içinde yaşamaktan zevk alınacak, özlenen kentsel mekanlara dönüştürülebilecek, eskiye özgün niteliklerini ve önemini yitiren tarihsel çevreler, ağdaş yaşam koşullarına uygun yeniden kullanılabilirken, tümüyle yıkılıp yenilemek yerine bir tür koruma yoluyla kent ve kentli kültürünün yeniden kazanımını sağlayabilecektir.

Kentsel sağlıklaştırma hassas yaklaşılması gereken bir olgudur. Kentsel sağlıklaştırma ve yenileme süreçleri yaşayanlar ile birilikte kararlaştırılmalı, geliştirilmeli, planlanmalı ve yönetilmelidir. Kentsel sağlıklaştırma; kentlerin özgün işlevini yok edip, zarar vermemelidir. Aksine zgn kimliğin ortaya çıkmasına yardımcı olmalıdır (Değirmenci,2010).

4.1.2. Koruma

Koruma kavramı; kentlerin belli kesimlerinde yer alan bilimsel (tarihi) ve mimari değerleri yüksek yapıtlarla anıtların, gelecek kuşaklarında yararlanması için her türlü yıkıcı, saldırgan ve zararlı eylemler karşısında güvence altına alınmasıdır (elik,2004). Zeren ise, kentsel korumayı, “toplumun geçmişteki sosyal, ekonomik koşullarını, kültür değerlerini yansıtan fiziksel yapının, günümüzün değerşen sosyal, ekonomik koşulları altında yok olmasına engel olmak ve ağdaş gelişmelerle bütünleştirerek yaşamasını sağlamak” olarak açıklamıştır (Zeren,1990).

Kent leğinde tarihi mirası koruma yapı ve bahçesi ile başlar, sonrasında ise önem durumuna göre yakın çevresi ve diğer yapılarla cadde, sokak, meydan, yeşil alanları da içine alacak şekilde kentsel korumaya doğru gelişim gösterir. Kentsel koruma ya da genel anlamda koruma kavramı temelde bir kültürel sürecin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda koruma, kültürel anlamda tek boyutlu bir yaklaşım olmayıp kentsel yaşamın sürekliliğini sağlayan ekonomik ve toplumsal süreçleri de kapsamaktadır. Kentsel koruma ifadesi, fiziksel koruma ötesinde sağlıklaştırma, geliştirme ve işlev kazandırma boyutları ile anlam kazanmakta ve pratiğe aktarılarak yaşamın bir parçası olmaktadır. Bu açıklamalar doğrultusunda tarihi çevreleri koruma ve yaşatmadaki amaçlar aşağıda özetlenmiştir. Bunlar;

-Tarihi ve kültürel sürekliliğin sağlanması,

- Siluetin ve peyzaj değerlerinin korunması,
- Yerel kimliklerin ortaya çıkarılması ve değerlendirilmesi,
- Tarihi çevrenin çağdaş yaşam koşulları doğrultusunda daha sağlıklı ancak; kimliğini koruyarak canlandırılması,
- Tarihi dokuyu bozan trafik vb. olumsuz etmenlerin alandan uzaklaştırılması,
- Turizm için bir gelir kaynağı oluşturulması,
- Yapı stoku durumundaki tarihi yapıların değerlendirilmesi,
- Halkın koruma konusunda bilinçlendirilmesi vb (Çelik,2004).

4.2.Koruma Sorunları

Var olandan daha iyisini, doğrusunu üretmek, kültürel sürekliliği sağlamak, bireyleri toprağına, yaşadığı çevreye sahip kılmak gibi amaçlar; koruma düşüncesini ortaya çıkarır. Kültürel tabakalaşmayı bizlere gösteren korumadır. Tarihi yapıların korunması, o ülkede kültürel gelişimin nasıl değiştiğini gösteren önemli bir unsurdur. Tarihsel olayların, sosyal ve ekonomik gelişmelerin nasıl olduğunun önemli göstergeleri korumacılığın yardımıyla ortaya çıkar. Korumacılık, bir toplumun geçmişiyle geleceğini birbirine bağlayan bir olgudur. Korumacılık, günümüzde hala tüm yönleriyle başarılı bir şekilde gerçekleştirilememektedir. Zaman zaman nostalji, zaman zaman eskiyi reddetme, zaman zaman da kullanıcının göz ardı edilmesi şeklinde yanlışlarla karşımıza çıkmaktadır. Bunun gibi birçok sorunun egemen olduğu koruma düşüncesi, özden kopuk, biçimsel kaygıların egemen olduğu düzenleme çalışmaları haline gelmiştir (Tapan,2007).

4.2.1.Tarihi Sahtecilik

Korumacılık, tarihi yapıları gerçek olmaktan uzaklaştıran bir eylem olmamalıdır. Kültür değerlerinin üst üste tabakalaşması sonucunda günümüzün kültür değerleri oluşmuştur. İşte bu kültür değerlerinin gerçek kimliklerini ortaya çıkarmaya yardımcı olan korumacılık, tarihi nesneyi tüm öğeleriyle elverdiğince yaşatma eylemidir. Fakat günümüzde uygulanan koruma çalışmalarında, bilindiği gibi eski yapılar yıkılır ve cephe düzenlemeleri yeniden çağın gereksinimleri doğrultusunda, eskisi gibi tasarlanarak inşa edilir. Dolayısıyla bu yapıların artık eski eser niteliği kaybolur. Bu yapılar eskiyi ne tam ne de doğru olarak yansıtır. Eski, bir anlamda çarpıtılmış olarak kente sunulur. Bu durum Zeren'e göre tarihsel sahtecilik olarak yorumlanır (Zeren,1990).İstanbul Tarlabası'nda çok fazla eski yapı yıkılarak, yerlerine cephelerinin

bir kısmı oradaki eski yıkılmış yapılara benzeyen apartmanlar yapılmaktadır (Tanyeli,2014)

Bir yapının korunmasındaki temel amaç, tarihin sürekliliğini sağlamak, yeniyi daha “doğru” yapabilmektir. Korumacılıktaki amaç, taklit etmek ya da yeniyi iyi yapamadığımız için eskisi gibi yapmak değildir. Jugendstil üslubuna ait bir yapıyı restore edeceğim diye onu önce yıkıp sonra bu üsluptan esinlenen, fakat eskisiyle ilgisi olmayan dekorasyon elemanlarıyla yeni yapılan binanın cephesini bezemek doğru bir davranış değildir. Şimdi o bina ne Jugendstil’e ait bir yapıdır, ne de bugüne uygun çağdaş bir yapı. O bina artık bugünkü ve gelecekteki genç kuşaklara yanlış imajlar veren bir nesne haline gelmiştir (Tapan,2007). (Resim 4.1)

Resim 4.1. Jugendstil üslubuna ait bir konut(Brüksel) (web iletisi 1)

Günümüzde restore edilen yapılar çoğu zaman’ ne güzel, tertemiz’ gibi sözcüklerle değerlendirilmekte, yapılan çalışmalarda restorasyon doğru mudur diye genellikle değerlendirilmemektedir. Örneğin Hiva kenti gerçeğe çok yakın restore edildiği için bu anlamda olumlu bir örnektir. Hiva restore edildiği dönemde şehirde, iki bin kadar aile yaşamaktadır. Bu aileleri şehrin dışına çıkarıp, tüm şehir restore edilmiştir. Ve bu iki bin ailenin orada yaşamına devam etmesini sağlıyorlar. Hiva orjinaline çok yakın restore edildiği için tiyatro sahnesini andıran bir görünüme sahiptir. Hiva’da sadece binaları, ortamı değil insanların yaşam şeklini de korunmaya

çalışılmıştır. Mesela günümüzde, öğrencilerin hala medresede eğitim yaptıklarını görmek mümkündür (Evrenol,2014). (Resim 4.2,3,4)

Resim 4.2.Hiva (web iletisi 2)

Resim 4.3. Hiva'nın en büyük iki katlı Ortaçağ medresesi olan Muhammad Emin Han Medresesi (web iletisi 2)

Resim 4.4.Hiva'nın kuzey-güney eksenindeki en önemli caddelerinden, en arkada Cuma Mescidi'nin minaresi; önde sağda ise Divan Beyi Medresesi ve camisi (web iletisi 2)

4.2.2.Yıkıp Yeniden Yapma

Kentsel sağlıklaştırma alanı ilan edilen alanlarda, afet riski taşıdığı, depreme dayanıksız olduğu gerekçesiyle pek çok şehirde binalar yıkılmaktadır. Yıkım kapsamı bunlarla sınırlı değildir. Ayrıca çoğu, koruma kurullarınca gelecek nesillerin kentsel belleğinde yeri olmasına karar verilmiş ya da kamu tarafından, kentli tarafından korunması talep edilmiş yapıların da birer birer yıldığını görüyoruz (Emek Sineması gibi) (Enginöz,2013).

Bugün, mevcut tescilli ve korunması gereken binaların yıkılıp yerine “AVM ve otellerin” yani daha çok para kazandıracak binaların yapılması; gündemde bir konudur. Bu tür fonksiyonların gerçekleştirilmesinde, öncelikle, kültürel simgelere sahip yapıların yok olmaları yaşanan problemlerdendir. Pek çok yapı, konumlandıkları arsaların değer kazanması, yerlerine daha yüksek rant edilecek yapılar yapılması istemiyle ya yıkılmakta ya da yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır (Enginöz,2014). Düşeyde arsa üretmek adına, sık sık değiştirilen imar haklarıyla, 2 katlı yapılar yıkılıp, yerine 4-6 katlı çok katlı yapılar yapıldı. Yıkımın önde gelen nedeni; yapının, üzerinde yer aldığı arsaya daha büyük bir yapılaşma olanağı verilmesidir. Daha büyük, daha yüksek, parasal getirisi daha büyük bina yapmak uğruna var olan bina yıkılmaktadır. Başka bir deyişle ekonomik ömrünü tamamlamış binalar yok edilmektedir. Bu duruma verilecek örnekler şunlardır:

-İstanbul Beylikdüzü’ndeki Tatilya Binası (Mimarı: Oktay Nayman).Bina yalnızca 14 yıl yaşayabildi, yerine alışveriş merkezi yapılmak üzere yıkıldı.

-Levent’teki otomatik kat otoparkı (Mimarları: Levent Aksüt,Yaşar Marulyalı) 10 yıl yaşayabildi.

-İstnbul Maslak’taki Vestel Binası (sonradan Garanti Bankası oldu)(Mimarları:Şaziment Arolat,Neşet Arolat)16 yıl yaşayabildi.

İlk iki yapı ödül kazanmış yapılarıdır. Tatilya ve Kat otoparkı Avrupa Çelik Birliği ödülü kazanmışlardır. Vestel Binası da bazı ödüllere aday gösterilmiş seçkin bir yapıydı; çağdaş mimarlığın kendi dönemine ilişkin gösterilebilecek en iyi örneklerinden biridir (Hasol,2010).

Bu duruma başka bir örnek; Beyoğlu’ndaki yan yana bulunan, Glorya ve Şark sinemalarının yıkılarak Demirören Avm ‘nin yapılmasıdır.(Resim 4.5,6,7)

Resim 4.5.Gloriya (Saray) ve Şark (Lüks) Sinemaları, Beyoğlu, 1930'lar (web iletisi 3)

Resim 4.6.Demirören Avm

Resim 4.7.Demirören Avm

Kültürlerin simge haline gelmiş binalarla anılması basit bir olay değildir. Kültür simgelerini yaşatmak uzun yıllar ister. Bu yüzden yıkmak da bu kadar basit olmamalıdır(Tapan,1986).

4.2.3.İşlev Değişikliği Sorunları

Bir tarihi eserin fiziksel varlığı, orjinaline yakın korunmuş olsa da; esas olan orijinal fonksiyonuna yakın bir başka fonksiyonla donatılmış olmasıdır. Temel korumada esas olan işlev kazandırılmaya çalışılan binalara aynı ya da benzer işlevleri vermektir. Ama binaya işlev kazandırılacak durum kalmamışsa, o binanın içyapı düzenlemesine fazla zarar vermeyecek tadilatlarla yeni işlev verilmelidir. Eski bir medreseye, plan şeması ve kullanımını fiziksel müdahale gerektirmeksizin yeni bir fonksiyon yüklenemez. Böyle bir yapıya verilecek yeni fonksiyon bu yapıyı yaşatmalı hem de yapının fiziki niteliğini bozmamalıdır (Zeren,1990). Beyoğlu'nun yaşam tarihinde önemli mekânlar bugün yapı olarak ayaktalar, ancak orijinal işlevlerini devam ettirememektedirler. Bu anlamda Beyoğlu'nda bulunan Markiz, belki de bugün, hiç ilgisi olmayan bir fonksiyonla işlevlendirilmiş olacaktı (Tapan,2007).

Markiz 1970'lere kadar Beyoğlu'nun tarihine tanıklık etmiş; iç mimarisi, mobilyaları, bezemeleri, ürünleri ve servisiyle akıllarda yer etmiş Rue de Pera'nın ilk pastanesidir ve

Beyoğlu'nun ikinci pasajının girişinde yer almaktadır. Le Meunier imzalı çikolata fırını, J.A.Arnoux imzalı panoları, Cezerliyan ustanın tavan kartonpiyeri, Mazhar Resmol'un vitrayları, Limoges porselenleri, Christofle gümüş yemek takımlarıyla ünlüdür. İlk açıldığı 1850'den bu yana tarihi gelişimi şu şekildedir.

-1850:Edouard Lebon tarafından pasaj girişinde Lebon Pastahanesi açılmıştır. O dönemde Namık Kemal, Ziya Paşa, Hariciye Nazırı Tevhik Paşa gibi ünlülerin ziyaret ettiği çay salonudur.

-1905:J.A.Arnoux imzalı panolar yaptırılmıştır.

-1940:Lebon yerini Markiz'e bırakmıştır. Lüks bir pastane-lokanta olmuştur. Sanatçılar, üniversite hocaları, kent soylularının mekanı olmuştur. Cezerliyan usta tavan kartonpiyerlerini yapmıştır. Mazhar Resmol Art Deco vitrayları yapmıştır. Kemerlerin içini Rusya'dan gelmiş olan İbrahim Safief boyamıştır.

-1971:Pastahanenin bulunduğu bina satışa çıkarılmıştır. Sirkeci'de oto yedek parçacılığı yapan Şükrü ve Hanife Kurdoğlu pasajı satın almıştır. Kira bedelini arttırmak istemişlerdir. Markiz pastanesi karşılayamayacağını bildirmiş ve mahkemelik olmuşlardır. Aynı zamanda İstiklal Caddesi "Korunacak Tarihi Sit Bölgesi" olarak tanımlanıp tescillenmiştir.

-1977:Mülk sahibi ıslah yoluyla "oto yedek parça satış yeri" olarak kullanılmak üzere yeniden tahliye davası açmıştır. İstanbul Sulh Hukuk Mahkemesi bilirkişinin görüşünü benimsemiştir, tahliye kararı alır ve yargıtay da bu kararı onaylamıştır.

-1977-1979:Hukukçular, mimarlık tarihçileri, yazar ve sanatçıların kurtarma girişimleri sonucunda Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu özgün işlevinin bağlayıcı olduğuna karar vermiştir.

-1986:Markiz adı marka sicilinden silinmiştir.

-1993:Aksoy Grup Kurdoğlu'ndan pastaneyi satın almıştır. Markiz adını Patent Enstitüsüne tescil ettirmiştir.

-2002:Aksoy grup Markiz Pastane'sini tekrardan açmıştır.

-2006:Bir İngiliz şirketi alır ve Kahveci Gıda şirketine kiralamıştır.

-2007:Robert's History of Markiz adıyla yeniden açılmıştır. Alt kat Markiz üst kat Robert's Coffee.

-Günümüzde Markiz Yemek Kulübü'ne dönüşmüştür. (Eyüpgiller, Eres,2011).(Resim 4.8,9,10)

Resim 4.8.Markiz

Resim 4.9.Markiz Pastahanesi girişı

Resim 4.10.Markiz iç mekan görünümü

Bazen bir saray veya bir han onarılıp, restore edildikten sonra, sadece günün belli saatlerinde, ziyarete açılarak sınırlı olarak kullanılabilir. Bu yapılar toplumun sürekli olarak hizmetine açılmamış veya niteliklerinden dolayı yeni işlevler yüklenemediğinden toplumsal işlevleri sınırlı kalmıştır (Tapan,2007). Bir yapının yaşaması için işlevinin olması kullanılması gerekir.

Eskişehir Kılıçoğlu sineması modern mimarlık mirası içinde büyük önemi olan yapıların başında gelmesine rağmen yeniden işlevlendirilemediğinden dolayı yıkılarak moloza dönüşmüştür (Şentürk,2014). (Şekil 4.11,12)

Resim 4.11.Kılıçoğlu sineması (web iletisi 4)

Şekil 4.12. Kılıçoğlu sineması (web iletisi 4)

4.2.4. Kimlik Problemi

Her insanın, her oluşumun bir kimliği olduğu gibi, kentlerinde bir kimliği, kente değer katan özellikleri vardır (Özcan,2010).

Kentlerin kimliğinin oluşmasında birçok etken vardır. Tarihi, Demografik, Kurumsal, Kültürel ve Sosyo-Ekonomik Yapı bunlardan bazılarıdır. Her biri birbirinin içinde olan, birbirinden etkilenen, birbirinden ayırt edilmesi mümkün olmayan bu yapıların etkileşimi ile kentin toplumsal kimliği tanımlanabilmektedir (Turan,2010).

4.2.4.1. Tarihi Yapı

Tarih, zamanın akışı içinde insanoğluna ait faaliyetlerin diyalektik gelişimiyle oluşan dinamik bir süreçtir. Öykü ve kalıcı izler aracılığıyla geçmişin yaşam deneyimlerini, dönemin özelliklerini yansıtmaktadır. Hiçbir kent tarihinden soyutlanamaz. Bu anlamda tarihi özellikler; geçmişe ait ipuçları vermekte, bugünü nitelendirmekte ve geleceği yönlendirmektedir (Turan,2010).

4.2.4.2. Demografik Yapı

Demografik özellikler, bir yerleşim alanında yaşayan bireylerin belli özelliklerini kapsamaktadır. Nüfus hareketleri, bir toplumun ekonomik ve toplumsal yapısındaki değişikliklerden doğmaktadır. Teknolojinin gelişmesi ile insanlar dış etkenlerden daha çok korunabildiği için ölüm oranı azalmakta; sanayileşmenin gelişmesi ile de kent dışında bulunan fabrika ve sanayi bölgeleri kentle bütünleştiğinden

kentlerin nüfus oranı hızla yükselmektedir. Bu iki faktöre bağlı olarak büyüyen nüfus hareketleri sonucunda kentlerin de kimlik görünümü değişmektedir. (Turan,2010).

4.2.4.3. Kurumsal Yapı

Toplumsal öğreti olarak kurumsal yapı, insanların hayata bakışını biçimlendiren davranışlarına yön veren düşünceler bütününden oluşmaktadır. Bu düşünceler bütünü, hem kentin hem de kentin bulunduğu ülkenin örgütlü özellikleri ile ilgilidir. Bu özellikler;

-inanç ideolojisi

-devlet ideolojisi

-sanat anlayışı olarak isimlendirilebilir (Turan,2010).

4.2.4.4. Kültürel Yapı

TDK kültür kavramını; “tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü” şeklinde tanımlar (web iletisi 5).

Toplumlar için kültürel yapı, etkilediği fiziki çevre ile etkilerini gelecek nesillere aktarmakta ve kültürel mirasımız olan tüm oluşumlar kent kimliğini ve beraberinde kentsel gelişimi etkilemektedir. Bu nedenle kentsel gelişim çalışmalarında sahip olunan kültürel miras değerleri göz önünde bulundurulmaktadır (Turan,2010).

4.2.4.5. Sosyo-Ekonomik Yapı

Kentsel yerleşimlerde belirgin olarak öne çıkan sosyo-ekonomik yapı; kentin kimlik yapısını etkilenmekte, baskın ekonomik düzene göre yerleşimler, liman kenti, sanayi kenti, tarım kenti, ticaret kenti vb. olarak tanımlanmaktadır. Örneğin Kocaeli sanayi kenti kimliği taşımaktadır. Kent tamamıyla sanayiye bağlı olarak gelişmiştir. Kentin gelişim nedeni sanayidir. Nüfus artışı, bugün kazandığı form ve kimlik sanayinin gelişimi sonucudur. Eskişehir üniversite kenti kimliği taşımaktadır. Anadolu Üniversitesi, kentin hem geçim kaynağı sağlamasına, hem kentin gelişimine, hem de eğitim kenti unvanı kazanmasına neden olmuştur. Antalya turizm kenti kimliği taşımaktadır. Yaz ve kış mevsimlerinde, yerli ve yabancı turist akınına uğrayan kentin bugünkü konumuna gelmesindeki etken kuşkusuz turizm ve onun getirdiği

kaynaklardır. Antalya, günümüzde kazandığı kimliği elindeki doğal kaynaklar sayesinde kazandığı turistik yapıya borçludur. Zonguldak maden kenti kimliği taşımaktadır. Kentte çalışan tüm insanların geçim kaynağı kömür madenleridir. Bu kaynak kentin kimliğine de yansımış; kentin gelişimi ve görünümü de bu şekilde belirlenmiştir. Ülkemizde, bu ve benzeri örnekleri artırmak mümkündür (Turan,2010).

Kent yaşamında, genel olarak hızlı bir modernleşme devam etmektedir. Bu genel modernleşme sürecinde geleneksel kent dokusu yok olmakta, yaşam kalitesi düşmekte ve buna bağlı olarak kent kimliği yok olmaktadır. Kent Kimliğini korumadan, kentsel tasarım süreciyle yeni kent planlaması yapıldığı takdirde, hızlı, çarpık ve kimliksiz bir kentleşme oluşacaktır. Kent ve insanların birbirini, geçmişini ve dolayısıyla geleceklerini tanımadıkları bir yaşam ortaya çıkacaktır (Üzeyiroğlu,2009). Geçmişini inkâr etmeden, değerleriyle birlikte geleceğe taşımak gerekmektedir. Kentlerin değeri kaybolmadan binlerce yıl ortaya konulan birikimlerden faydalanılmalıdır (Üzeyiroğlu,2009).

Günün modern ihtiyaçlarına cevap veren kentler oluştururken, kentsel tasarım ilkeleri doğrultusunda, geçmişle organik bağlar kurarak, yaşayan insan topluluklarına özgü ve ihtiyaçlarını karşılayan kentler kurgulanmalıdır (Üzeyiroğlu,2009). Kimliksiz ve değersiz, kopuk şehirler ortaya çıkmadan, kentsel tasarım ilkeleri doğrultusunda geçmişle organik bağlar kurarak, yaşayan insan topluluklarına özgü ve ihtiyaçlarını karşılayan kentler kurulmalıdır (Üzeyiroğlu,2009).

4.2.5.Maddi imkansızlıklar

Maddi imkanlar yetersizliği nedeni ile birçok yapının korunmasında sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Devlet olarak, bu konuda maddi imkanların sağlanması önemlidir. Finansman sorununu çözmeden sağlıklı bir korumadan söz edebilmek zordur.

Kaynağı yaratılmayan bir korumacılık politikası, korumanın değil koruyamamanın politikası anlamına gelmektedir. Bu konuda hükümete düşen genel bütçede koruma için ayrılan payın arttırılmasıdır (Tapan,2007).Çünkü koruma için ayrılan payın yetersiz kaldığı aşikârdır.

4.2.6.Kullanıcının Göz ardı edilmesi

Kullanıcılar, mekanın en önemli ögesidir ve bu nedenle mekanlar kullanıcıya göre ölçek kazanmalı, tasarlanmalıdır’’(Özdemir,2006). Başarılı bir sonuç için, ‘‘kullanıcıya’’ yönelik bir tasarımın yapılması önemlidir (Sarı,2008).

Çünkü bazı alanlar oldukça sık kullanılmalarına rağmen bazıları boş, güvensiz, ve kullanılmaz durumdadır. Yapılan tasarımlarda kullanıcı baz alınmayıp, kullanıcı gereksinimlerine tam olarak karşılık verilmediği için başarısız olduğu söylenmektedir (İnan,2008).

Sokakta gezen bir insanın sokak cephelerini algılayarak yaptığı veya sokaktaki kentsel donatıları kullanarak oluşturduğu veya sokağın döşemesiyle ilgili görüşlere dayalı değerlendirmeleri tabiki, bu sokakta oturanların evleriyle ilgili değerlendirmeleriyle aynı düzeyde değildir. Burada vurgulanmak istenen korumanın önemli ögesinin kullanıcılar olduğudur (Tapan,2007).

Tarihi kent dokularında kullanıcıların dikkate alınmadığı, dokuya müdahale edildiği veya edilmediği durumlarda, sosyal yapının el değiştirmesi durumunda oluşabilecek sorunlar genel bir ifadeyle aktarılacak olursa;

- Dokunun, alt gelir düzeyindeki, değişik göç kuşaklarını barındıran çöküntü bölgelerine dönüşmesine,
- Kullanıcıların, kullandıkları mekânlara yönelik duygusal bağlarının kalmamasına, ilgisizlik ve yabancılaşma oluşmasına ve korumayı yönlendirici değerlerini yitirmelerine,
- Tarihi doku ve yapılar üzerindeki, el değiştirmelerden kaynaklanan rant artışından, doku içindeki yaşamlarını devam ettirmeye çalışan mevcut kullanıcıların da etkilenerek, artan kullanım maliyetlerini karşılayamayıp dokuyu terk etmek zorunda kalmalarına,
- Kullanıcıların kentin farklı bölgelerinde yerleşmelerine, sorunları bu bölgelere taşınmalarına ve kentte olası sosyal sorunlu bölgelerin oluşmasına,
- Dokunun kullanım yoğunluğunun artmasına, tarihi yapıların kapasitelerinin üzerinde ve bazen kendi işlevleri dışında bir kullanım yüküyle yüklenerek, özgünlüğünü bozan, ilave ve bölüntülere maruz kalmasına, neden olmaktadır (Yaygel,2007).

Görüldüğü gibi sorun çok yönlüdür. Amaç doğru ve bilimsel yöntemlerle tarihi varlıklarımızı korumaktır. Tarihi eserlerin korunması esnasında ortaya çıkan sorunlar, tarihi bilgilerin çarpıtılmasına neden olmaktadır (Tapan,2007).

4.3. Sağlıklaştırma Yöntemleri

Kentin tarihi çevrelerini oluşturan yapılar, yapı grupları, yollar, açık ve yeşil alanlar fiziki ve doğal tahribatlar ya da savaşlar sonucunda zarar görmüşlerdir. Bu yüzden tarihi anıt ve çevresinde koruma çalışmaları yapılmalıdır. Fakat bu koruma sadece müze gibi dondurarak koruma değil, sağlıklaştırarak günün çağdaş gereksinimlerine cevap verecek şekilde yenileyerek yapılmalıdır. Günümüzde kullanım şeklini yitirmiş mekânlara yeni fonksiyonlar getirerek, yaşatarak yapılmalıdır (Çelik,2004).

Tarihi eserlerin ve çevrelerinin aslına uygun hale getirilmesi için gereken çalışma kurallarına uygun yapılmalıdır. Bilinçsizce yapılan müdahaleler tarihi dokuya zarar vereceğinden yapılması doğru değildir. Eseri özünden farklı hale getireceğinden gelecek nesillere bilgiler yanlış aktarılmış olur (Amman,2012). Bu yüzden sağlamlaştırma yöntemlerinin iyi bilinmesi ve doğru uygulanması gerekir.

Sağlıklaştırma yöntemleri farklı kişilerce, farklı gruplar halinde sınıflandırılmıştır. Burada bizim inceleyeceğimiz başlıklar şunlardır:

- ‘‘Preservation’’ koruma-saklama-bakım yöntemi,
- Sağlamlaştırma (Consolidation),
- Yeniden Yapma (Reconstruction),
- Temizleme-Açığa Çıkartma (Liberation),
- Arkeolojik Restorasyon,
- Daha iyi bir çevreye Taşıma,
- Yeniden işlevlendirme, Yeni işleve Uyarlama.

Çoğu zaman tarihi eserlerin sağlıklaştırılmasında yukarıdaki yöntemlerin birkaçı bir arada uygulanması gerekir. Yeniden kullanılmasına karar verilen Osmanlı dönemine ait kervansarayın gelişigüzel eklerden arındırılması bununla birlikte tehlikeli durumda olan taşıyıcılarının sağlamlaştırılması bu duruma örnektir (Ahunbay,2009).

‘‘Preservation’’ koruma-saklama-bakım yöntemi

Özellikleri ve karakterinden dolayı büyük müdahalelerin yapılamayacağı yerlerde uygulanan bir tekniktir. Küçük bakımlarla tarihi çevrenin gelecekte bozulmasını önlemeye yönelik çalışmalar yapılır. İtalya’da Piazza Il Campo, İngiltere’de Chicester korunan tarihi çevrelere örnek olarak verilebilir (Çelik,2004).(Şekil 4.13,4.14)

Şekil 4.13.İtalya Piazza Il Campo(web iletisi 6)

Şekil 4.14.İngiltere Chichester(web iletisi 7)

Sağlamlaştırma (Consolidation)

Tarihi çevrelerin iklim, fiziki nedenlerden dolayı eskiyen parçalarının dayanıklılığının artırılması, onarılması işlemidir. Kentsel ölçekte yapılan sağlamlaştırma örneği olarak Wooden Vallila (Helsinki) verilebilir (Çelik,2004).

Şekil 4.15.Wooden Vallila (Helsinki) (web iletisi 8)

Yeniden Yapma (Reconstruction)

Reconstruction; tarihi bir bütünün, alanın ya da parçanın orijinal şekli ile üretilmesi, baştan inşa edilmesi anlamına gelir. Tarihi bir varlığın yok olan bir bölümünün veya tümünün özgün duruma getirilmesidir. Amaç; savaş deprem gibi toplu yıkımlarla yitirilen alanlarda tarihsel sürekliliği sağlamaktır (Yaygel, 2007).

Malzeme yorulmasından çöken Venedik San Marco Çan Kule'sinin yeniden yapımında bu teknik kullanılmıştır. Venedik kentinin simgelerinden olan bu anıtın yeniden yapımı San Marco Meydanı ve çevresinin genel görünüşünün bütünlenmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır(Ahunbay, 2009). (Şekil 4.16, 17)

Şekil 4.16.San Marco Çan Kulesi(web iletisi 9)

Şekil 4.17.San Marco Çan Kulesi(web iletisi 10)

Temizleme-Açığa Çıkartma (Liberation)

Binanın özgün yapısını bozan, sonradan yapılmış eklerin temizlenmesidir. Temizlenecek bölümlerin bilimsel araştırma yöntemleri ile tespit edilmesi gerekir. Uygulamanın yapıya zarar vermeden titizlikle yapılması gerekmektedir (Sel,2013).

Bu yöntemde amaç, tarihi yapıda orijinalliği bozan fazlalıkları ortadan kaldırmaktır. Bu yöntem, yapının özüne ait olmayan her şeyi yapıdan uzaklaştırmayı hedefler (Yaygel, 2007).

Daha iyi bir çevreye Taşıma

Bayındırlık etkinlikleri (yol, baraj yapımı vb.) jeolojik yapı ya da doğal afetler, korunması gereken unsurların, bulunduğu yerde korunmalarını zorlaştırabilir. Bu durumda yapı önceden belirlenen uygun bir yere taşınabilir. Örneğin, Dicle Nehri üzerinde yapılan Ilısu Barajı, yaklaşık 1600 yıllık bir geçmişe sahip olan, Hasankeyf ilçesini sular altında bırakmaktadır.

Bu yerleşmenin, olduğu gibi bir yere taşınması gerekmesine rağmen, hem çok pahalı, hem de aynı çevresel özelliklerin bulunamaması yüzünden yıllardır yapılamamaktaydı (Çelik,2004). Bununla ilgili çalışmalar başlamış olup, Hasankeyf'te bulunan ve Akkoyunlu Dönemi'nde yapılan Zeynelbey Türbesi'nin 2015 yılında yeni yerine taşınması bekleniyor (Dündar, 2014).(Şekil 4.18, 19)

Şekil 4.18. Zeynelbey Türbesi

Şekil 4.19. Hasankeyf

Yeniden işlevlendirme, Yeni İşleve Uyarlama

Yaşam biçiminin değişmesiyle birlikte değişen istekler nedeniyle binalar özgün işlevini sürdürememektedir. Hamam, kervansaray, tekke, manastır gibi tarihi yapılar ancak özel durumlarda işlevini sürdürebildiklerinden, bu binalara farklı işlevler yüklenmesi zorunlu hale gelmiştir.

Buna örnek olarak Bursa'da Murat evi, Birgi'de Çakır Ağa Konağı, Amasya'da Hazeranlar Konağı, tarihi evler Kültür Bakanlığı tarafından etnografya müzesi olarak değerlendirilmiştir (Yaygel, 2007). (Şekil 4.20, 21))

Şekil 4.20. Amasya Hazeranlar Konağı

Şekil 4.21. Amasya Hazeranlar Konağı Girişi

Şekil 4.22. Amasya Hazeranlar Konağı iç kısım görünümü

Müdahaleler sırasında tarihi çevredeki mevcut kullanıcıların bölgedeki yaşam hak ve ihtiyaçlarını gözetmek ve doku sağlıklılaştırılırken kullanıcıları ile birlikte yaşatılmasına ve kullanıcılarının katılımlarının sağlanmasına özen göstermek önemlidir. Çünkü müdahalelerle, kullanıcıların bulunduğu çevreyi terk etmelerine neden olmak, onların çevreye yerleşme nedenlerini ortadan kaldırmayacağı ve taşıdıkları sosyal nitelikleri değiştirmeyeceği için, kentte yerleşecekleri başka bölgelerde de, yeni sosyal sorunlar ve sorunlu bölgeler oluşturma ihtimalini ortaya çıkaracaktır (Sarı, 2008).

5.KULLANICI ODAKLI SAĞLIKLAŞTIRMA YÖNTEMLERİNİN BELİRLENMESİ VE ÖRNEKLERİNİN İNCELENMESİ

Bu bölüm kapsamında, kentsel çevrelerin sağlıklaştırılmasında alana yapılacak müdahalelerde kullanıcının dikkate alınıp bu doğrultuda çalışma yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için yurt içinden ve dışından örnekler verilmektedir.

5.1.Kullanıcı Odaklı Sağlıklaştırma Yöntemlerinin Belirlenmesi

Kentsel tarihi çevre ve yapılara ilişkin sağlıklaştırmada, gerçekçi bir yöntemin belirlenmesi önemlidir. Böylece, tarihi dokuda başarılı sonuçlar elde etmek mümkün olmaktadır. Sağlıklaştırma çalışmaları esnasında gerçekçi bir yöntemin belirlenebilmesi için ise, kullanıcının göz ardı edilmemesi gerekir. Çünkü kentler ancak kullanıcılarına uygun tasarlanmakla değer, anlam kazanır. Yapılacak olan sağlıklaştırma çalışmalarında, tarihi doku ve kullanıcıların mevcut düzenleri sabit tutulmaya çalışılarak, yapıda ölçülü değişimlerin olmasını sağlayacak müdahale yöntemleri belirlenmelidir. Kullanıcı odaklı bir sağlıklaştırma yönteminin benimseneceği uygulamalarda, bir önceki başlıkta bahsedilen sağlıklaştırma yöntemlerinden uygun müdahale yönteminin seçilmesi gerekmektedir. Çünkü her doku ve yapının kendine ait, farklı özellikleri vardır. Bundan dolayı müdahale yöntemleri, her doku ve yapı için mutlaka birbirinden farklı olacaktır (Yaygel, 2007).

Bu bağlamda kullanıcı odaklı öneriler için bir yöntem belirlenmiştir. Bu yöntemde üç farklı parametrenin alanda incelenmesi öngörülmektedir. Yöntemde ilk aşama olarak kent ölçeğinde parametrelerin alan üzerinde incelenmesi belirlenmiştir. Sonraki aşamada ise sosyo ekonomik-kültürel parametreler incelenmelidir. Son olarak mimari ölçekteki parametreler incelenerek sonlandırılmaktadır (Sarı,2008).

Bu ihtiyaçların üzerinde yeterince düşünülmeden oluşturulmuş bir alan tasarımının uygulanması söz konusu olduğunda, alan ve kullanıcıları arasında uyumsuzlukların olması ve mekânın sınırlı kullanımı ile zarar etmesi kaçınılmaz olacaktır. Başarılı bir açık alanın oluşturulması ve sürdürülmesinde en önemli gereklilik, insanların kullanımını ve beğenisini sağlamaktır(İnan,2008).

5.1.1.Kent Ölçeğindeki Parametreler

Kentsel ölçekteki parametreler belirlenirken, mevcut kullanıcıların kentsel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak çalışma yapılmaktadır.

Kentsel ölçekteki çalışmaları; dokunun yerleşme özellikleri, dokudaki binalar, binaların fonksiyon dağılımları, binaların yükseklikleri, cinsleri, arazileri, parsel büyüklükleri, doluluk-boşluk oranları, bölge alt yapı imkanları, trafik yoğunluğu, otopark durumu, durak yerleri, kaldırımlar, bölgenin nüfus yoğunluğu, elektrik-su-kanalizasyon sistemi, kent mobilyaları, bölgenin haberleşme sistemi, yol ağı, elektrik-gaz sistemi, su temini, kanalizasyon, hava kirliliği, gürültü düzeyi vb. etkiler (Yaygel, 2007).

5.1.2.Sosyo Ekonomik-Kültürel Ölçekteki Parametreler

Sosyo Ekonomik-Kültürel Ölçekteki Parametreler Kullanıcıların sosyo-ekonomik-kültürel verilerinin irdelenmesi ve Kullanıcıların ihtiyaçlarının belirlenmesi olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir.

5.1.2.1.Kullanıcıların Sosyo, Ekonomik-Kültürel Verilerinin İrdelenmesi

Sosyoekonomik-kültürel irdelemelerde, kullanıcının eğitim durumu, ekonomik durumu, kültürel özellikleri, gelenek ve görenekleri, bilinçlilik düzeyleri, bölgede oturan ailelerin sayısı, ailelerin gelir durumu, ailelerin çocuk sayısı, bölgede suç oranı gibi verilere yer verilmelidir (Yaygel, 2007).

Aygen; kullanıcılara yönelik yapılacak irdelemeleri, dört başlık altında toplamıştır.

- Demografik Veriler: yaş, cinsiyet, ev idaresi, aile reisi, çocuk sayısı, eğitim düzeyi, meslek-is gelir durumu, doğum yeri, bölgede yaşama süresi gibi objektif olarak elde edilip, kişilerin sübjektif değerlendirmelerinin dışında kalan veriler,
- Yasama Koşullarını Belirleyici Veriler: Oda sayısı, yaşama alanı, yapı ve bölgenin fiziksel özelliklerinden etkilenme durumu gibi, demografik veriler için tamamlayıcı nitelikte veriler,
- Kullanıcı Strüktürüne ilişkin Veriler: Kullanıcıların ev sahipliği – kiracı olma durumu, ev sahibi olma istek ve kapasiteleri, kira ödeme güçleri, nüfus artış ve hareketi eğilimleri niteliğindeki veriler,
- Davranış ve Tavrı Verileri: Kişilerin doku ve yapılarına duygusal bağlılıkları, kullanım değeri saptamaları, yasama ve boş zamanı değerlendirme alışkanlıkları, koruma ve katılıma yönelik tutumları türünden veriler şeklinde sınıflandırmaktadır (Aygen,1991).

Sosyoekonomik-kültürel irdemelerde bu parametreler irdelenerek yapının özel durumuna göre müdahale yapılmalı. Bu yapıların kullanımında sürekliliğin sağlanması için ise bölgede yaşayan mevcut kullanıcıların ihtiyaçları belirlenmelidir (Yaygel,2007).

5.1.2.2.Kullanıcıların İhtiyaçlarının Belirlenmesi

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde "bir şeyden belli bir amaçla yararlanmak" olarak tanımlanan "kullanmak" sözcüğünden türeyen "kullanıcı" "bir şeyden belli bir amaçla yararlanan kimse" anlamına gelmektedir. Bir şeyden belli bir amaçla yararlanacak olan yani onu kullanacak olan insandır. Bu yüzden her şeyden önce insan gereksinimlerinin ne olduğunu bilmek ve buna göre tasarım yapmak gerekir. İnsan gereksinimleri ise, insanların fizyolojik, toplumsal ve psikolojik açılardan, rahatsızlık duymadan yaşamlarını sürdürmeleri ve yaptığı işlerde verimli olmalarına yardımcı olan tüm çevresel ve toplumsal koşullardır. Diğer bir tanımlamayla, insanların toplum içindeki görev ve eylemlerini en etkin biçimde yerine getirebilmeleri için gerekli koşulların sağlanmasıdır. Ancak insan gereksinimleri çok genel bir kavramdır. Mimarlıkta tasarlanan mekânları kullanacak olan insanın çevreden beklediklerine 'kullanıcı ihtiyaçları' denmektedir. Mekan tasarımı insan ve onun ihtiyaçlarını karşılamak, insanları mutlu, huzurlu edecek mekanlar sağlamak amacı ile yapıldığından, insan için gerekli çevresel koşulları yaratmak gerekmektedir. Bu bağlamda ele alınan insan, genel anlamıyla değil, o mekânı kullanacak olan, tanımı ve niteliği daha belirgin bir insan yani 'kullanıcı' dır (Yalçın,2011).

Kullanıcı gereksinimlerini fiziki ve psiko-sosyal olarak sınıflandırmak mümkündür.

-Fiziki ihtiyaçlar; mekansal ihtiyaçlar, fiziki çevre şartlarına ilişkin ihtiyaçlar, sağlık ihtiyaçları, emniyet ihtiyaçlarını kapsar. İnsanlar hayatın her düzeyinde olduğu gibi içinde bulunduğu mekân içerisinde fiziksel beklenti içindedir. Bu beklenti ise; ortamın kullanıcıyı rahatsız etmemesi, eylemlerine uygun koşulların sağlanmasıdır (Sarı,2008).

Fiziki çevre, hem kuramsal hem de uygulamalı olarak, mekânın devamlılığı ile birebir ilişkili bir kavramdır. Fiziksel çevrede engelsiz tasarımlar yapmak ve uygulamak, kullanılan mekânın devamlılığının sağlanması ve o mekânın erişebilirliği ile doğrudan bağlantılıdır. Böylece engelsiz mekânlara ulaşılır (Sarı,2008).

Kentteki kullanıcıların sağlık ihtiyaçları; Uygun bir fiziki çevre içinde temizlenme, temizleme, su sağlama, pis ve kirli suların atımı, çöp toplama, gıda depolama ve zararlı hayvanlardan korunma şeklinde sıralanabilir. Yapısal emniyet, deprem, su baskını,

heyelan ve yangın gibi afetler, elektrik ve mekanik donanım ve eylemleri gerçekleştirirken olan durumlara karşı emniyet olarak değerlendirilir (Sarı,2008).

-Psiko sosyal ihtiyaçlar; mahremiyet, davranışsal boyutlar ve estetiği kapsar. Boyutsal, algısal, idrak ve hareketle ilgili çeşitliliği olan bireyler kentteki diğer sağlıklı insanlar gibi bazı sosyal ihtiyaçları vardır. Ancak engellerinden dolayı, birçok kısıtlama ile karşılaştıkları, toplum tarafından yanlış anlaşıldıkları ve çevreden gelen sosyal baskılardan dolayı da yalnızlığa itildikleri görülmektedir. Sosyal çevreden gerekli ilgiyi ve yardımı bulamayan özürlü ise, daha birçok sınırlamalar ve etkenlerle yüz yüze kalmaktadır. Psiko-sosyal gereksinimler kullanıcının kültür grubuna, yaşamına ve cinsiyetine göre değişen kişisel gereksinimlerine ilişkin özelliklerdir (Sarı,2008).

Mahremiyet duygusu; insanın hayatını sürdürebilmesi için en temel davranış biçimlerinden biridir. Mahremiyet korunan mekânı elde etmek için gerekli olan bir etkidir. Bir çevre, mekân kendimiz için güvenli değilse mahremiyet duygusu da elde edilmemiş olur. Mahremiyet kişiler veya grupların diğer kişiler veya gruplarla görsel, işitsel ilişkilerinin kontrol edilmesidir (Sarı,2008).

Kullanıcıların Davranışsal Boyutları; tüm fiziki ölçülendirmenin dışında psikolojik faktörlerin ışığında, kişilerin eylem ve davranışları için gerekli boyutlardır. Eylemler için gerekli olan koşullar, mekânın boyutları, biçimi, düzenleme içindeki yeri, sirkülasyonla olan ilişkileri, donatı, tesisat gibi özelliklerine etki etmektedir. Bunun yanında, kişilerin, kültürlerden kaynaklanan eylemlerin yapılış biçimindeki farklılıklar da mekânı değişik yönlerden etkiler (Sarı,2008).

İnsanlarda estetik değer yargıları; yaş, cinsiyet, eğitim durumu, etnik veya bölgesel köken, milliyet, olayın değerlendirildiği zaman-dönem, çağdaşı zamandaki diğer oluşumlar, sosyal değer yargıları, mekânın türü, mekana bağlı eylemler vb. birçok kritere göre oluşur ve de kişilere göre de değişir. Kişilerin girdikleri mekânı değerlendirdikleri estetik ölçülere bakıldığında renk, doku, biçim, vb. gibi kriterler devreye girmektedir (Sarı,2008).

Kullanıcı ihtiyaçları bu başlıklar altında incelendikten sonra, tarihi doku ve yapıların özgün nitelikli durumları esas alınarak yeniden irdelenmeli ve yerine uygun veri değerlendirmesi yapılmalıdır.

5.1.3.Mimari Ölçekteki Parametreler

Ahunbay; mimari ölçekte yapılacak fiziki irdelemelerde, nemden kaynaklanan çeşitli sorunları, farklı oturma, ezilme ve çatlama gibi taşıyıcı sistem aksaklıklarını,

malzemedeki bozulmaları, yanlış onarımların neden olduğu onarımların araştırılması gerektiğini belirtmektedir(Ahunbay,1996).

Bunun yanında mimari ölçekteki irdelemelerde, yapı cinsi, yaş grubu, kat sayısı, plan cinsi, yapının harabiyet durumu, toplam kullanım alanı, oda sayısı, çatı örtüsü malzemesi, aydınlatma da araştırmalara dahil olmalıdır. Yapılacak fiziki değerlendirmeler, mevcut kullanıcılara yaşam alanı sağlayacak genişlikte olmalı, mahremiyeti sağlamanın yanı sıra rahatlık ve konforu da sağlamalı, temel sağlık gereksinimlerini karşılamalı, kullanıcıların yapı içinde yürüteceği faaliyetlere yeterli olacak alanı kapsayacak şekil ve büyüklükte olmalıdır (Yaygel,2007).

Kentlerde uygulanan sağlıklaştırma çalışmaları sonucunda; kullanıcılar göz ardı edildiği için orada yaşayanlar, yıllardır yaşamlarını sürdürdükleri kentlerine yabancılaşmaktadır. Örneğin İstanbul'da Dolapdere, Sulukule ve Kağıthane, Ankara'da Çin Çin Bağları projeleri; yıllardır kendilerine bir yaşam kuran kent sakinlerini yaşadıkları çevreden soyutlayarak, kent dışına taşınmak zorunda bırakmıştır (Çınar,2014). Bu projelerden, Sulukule olarak bilinen Edirnekapı'da yer alan, Neslişah ve Hatice Sultan Mahallelerini kapsayan bölge 2006 yılında kentsel sağlıklaştırma alanı olarak ilan edilmiştir. 2007 yılı sonunda başlatılan sağlıklaştırma çalışmaları, çoğunluğu Romanlardan oluşan 5000 dolayında mahalle sakinini yerinden etmiştir. Yaşamını yüzyıllardır orada sürdüren Roman topluluğunun kültür dağılmasına neden olan bu olay, yapılan çalışmalarda kullanıcının dikkate alınması gerektiğini gösteren ve onların ihtiyaçları doğrultusunda projeler üretilmesi gerektiğini ortaya koyan bir örnektir (Özer,2010)

Kentsel sağlıklaştırma çalışmaları mekanların yenilenmesini sağlarken sosyal dokusunu da değiştirmemeye özen gösterilmelidir. Sulukule'de mahkeme kararı ve bilirkişilerin görüşlerine göre, bölgedeki tarihi doku kaybolmuştur ve bölge sakinleri dikkate alınmadan tasarım yapılmıştır. Böylece alanda geçmişin izleri yok edilmiştir (Değirmenci,2010).

5.2.Kullanıcı Odaklı Sağlıklaştırma Örneklerinin İncelenmesi

Yurt dışında ve yurt içinde tarihi dokulara önerilen kullanıcı odaklı müdahale örneklerinden, Berlin Kreuzberg ve Fener-Balat örnekleri bu bölümde incelenecektir. 12 koruyucu kent yenilemesi ilkesinin belirlendiği Berlin Kreuzberg örneği, kullanıcıların ve tarihi dokunun dikkate alınarak uygulandığı ilk örneklerdendir. İstanbul'daki Fener-Balat sağlıklaştırma projesi de bölgede yaşayanlarının yaşam standartlarının

iyileştirilmek istenmesi ve buna halkın katılımının hedeflenmesi ile ülkemizde yapılan sağlıklaştırma çalışmalarında kullanıcının ön plana çıktığı olumlu bir örnektir. Bu anlamda bu iki örneğin incelenmesi yapılacak sağlıklaştırma çalışmalarına yol gösterici olacaktır. Her iki örnek, bölge hakkındaki genel bilgiler, genel vizyon, genel koordinasyon, örgütsel yapı ve uygulamalar, finansman temini ortak başlıkları ile aktarılacaktır.

5.2.1.Yurt Dışı Örneği

Yurt dışı örneği kapsamında Kreuzberg bölgesi sağlıklaştırma projesi irdelenecektir.

5.2.1.1.Kreuzberg Örneği

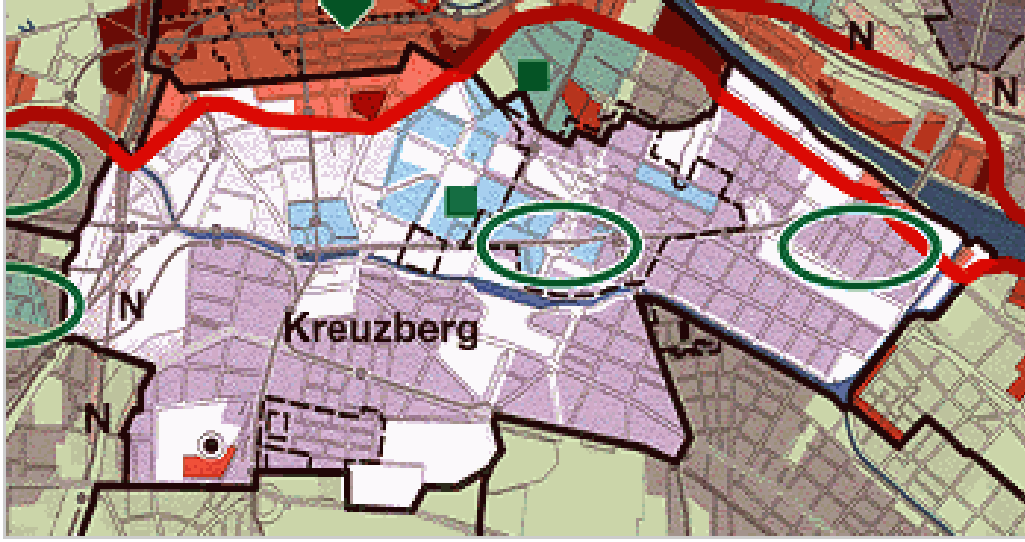
Bölge Hakkında Genel Bilgiler: Kreuzberg Berlin'in kent merkezine bitişik, 1850'lerde yapılaşmaya başlamış ve gelişimini 20.yy'ın başlarında tamamlamış bir kent dokusudur.

Şekil 5.1.Kreuzberg 2.Dünya savaşı öncesinde (web iletisi 11)

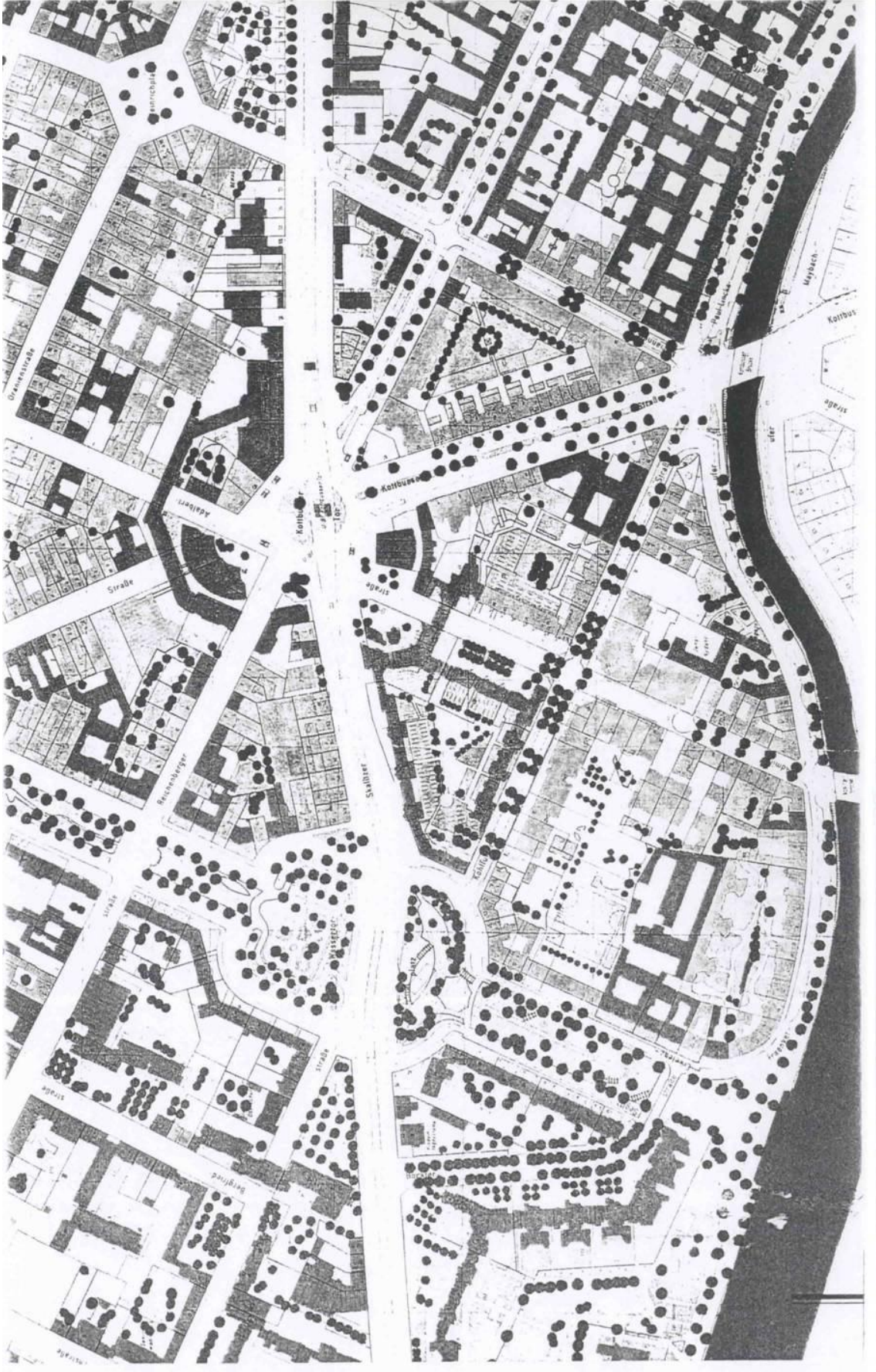
Bölge 2. Dünya Savaşı'ndan sonra bir çöküş sürecine girmiştir. Savaşta bölgede birçok bina tahrip olmuştur. Şehrin merkezinde bulunan bu bölge, 1961 yılında Berlin duvarının çekilmesiyle merkezietini yitirmiştir. Şehri birbirine bağlayan ulaşım akslarının irtibatı kesilmiştir (Yaygel, 2007). 1960'ların ve 70'lerin "Kentsel Yenileme" çalışmaları geniş alanların yıkılması ve açılan alanlarda yeni yapılaşmalar anlamına gelmekteydi. Ayakta duran yapılar genellikle yıkılıyor ve yenileniyordu. 70'lerin sonlarına doğru bu uygulamaya son verildi ve mevcut adaların korunması yönünde çalışmalara başlandı. Yapılar bireysel olarak sağlıklaştırıldı, modernize edildi ve boş alanlara çevre ile uyumlu yeni yapılar inşa edilmeye başlandı. Yoğun bir şekilde yapılaşmış alanların bir kısmı yıkıldı ve açık alanlar oluşturuldu. Ne yazık ki ayakta

duran yapıların yıkımına devam edildi 20. Yüzyılın sonlarına doğru, Kreuzberg Mahallesi bir işçi mahallesiydi. Birçok insan II. Dünya Savaşı sonrasında tahrip olan yapıları terk etmişti. Ancak, bir kısım sanatçılar, yabancılar, işsizler ve alt-kültürlerin temsilcileri alanda yerleşmeye devam etmişti. 1980–82 yılları Kreuzberg’de sağlıklılaştırmaya yönelik bir geçiş dönemidir (Tuncer,2006).

Şekil 5.2.Berlin içinde Kreuzberg bölgesi (web iletisi 12)

Müdahale önerilen alan, 2. Dünya Savaşı’ndan çok fazla tahrip olmadan kurtulan ve iyileştirilmesi öngörülen Kreuzberg’in “Luisenstadt” ve “Kreuzberg 5036” (Güneydogu Kreuzberg) mahallelerinden (103 ve 104 Adalardaki 12 yapının sağlıklılaştırması) oluşmaktadır (Yaygel,2007).

Şekil 5.3.Kreuzberg bölgesi sağlıklılaştırma alanı (Aygen,1991).

Berlin Kreuzberg'in IBA çerçevesinde yenilenmesi kararı Mart 1983 tarihinde alınmıştır. Kreuzberg'in bu dönemdeki sosyal dokusu ise şu biçimdeydi:

-Bölge sakinlerinin %25'e yakın bir kısmını o zamanların yık-yap politikası dolayısı ile bölgeyi terk edenlere katılmak isteyen Alman kiracılar. Genellikle düşük gelirlili, hane nüfusu 1-2 kişi olan aileler ve bu ailelerden yarısını yaşlılar oluşturuyordu.

-Bölge nüfusunun %25'ini semte sonradan taşınan, yeni ve alternatif yaşam biçimleri arayan Alman gençler oluşturuyordu. Bölge nüfusunun diğer yarısı ise çok çocuklu, çoğunlukla Türkiye'den gelen yabancı işçi aileleri oluşturuyordu. Yık-yap yöntemi uygulaması sırasında çürük yapılarda geçici olarak kalmak üzere bölgeye getirilen ve orada kalan yabancı ailelerin, bölgede ikametlerinin sürdürülmesi önemli bir konudur.

-Nüfusun %25'ini çocuklar ve gençler meydana getiriyordu.

-Kreuzberg'lilerin %14'ü devletten aldıkları sosyal yardım ile geçimlerini sağlayabilmekteydi.

-Yabancı işçi ailelerin oranı bazı bloklarda %70'e varıyordu.

-Her dört yabancı işçi çocuğundan biri orta okuldan diploma alıyordu.

-Gençler arasında işsizlik oranı oldukça yüksekti.

Anlatılan sosyal doku Berlin'de yaşayan alt gelir grubuna mensup, marjinal bir kesimi tarif etmektedir (Ünlü,2009).

Genel Vizyon: Müdahalelerin, bölgede yaşayanların ihtiyaçlarını göz önüne alınarak yapılması, hedef ve ihtiyaçların bölge sakinleri ile birlikte saptanması, binalardaki hasarların mümkün olduğu kadar az yıkım, yeşillendirme ve cephe onarımıyla giderilmesi, binaların düşük standartlarla az kira artışı getirecek şekilde onarımı ve modernleştirilmesi ve böylece dokudaki mevcut kullanıcıların müdahalelerden sonra da rahatsız olmadan yerlerinde kalabilmelerinin sağlanması, gerekli finansmanın kullanıcıya temin edilmesi fikirleri kullanıcı odaklı modelde genel vizyon olarak benimsenmektedir (Yaygel,2007).

Bu projede genel vizyon olarak alınan kararlar, 1983 yılı mart ayında Berlin Belediyesi tarafından "Koruyucu Kent Yenilemesinin 12 İlkesi" olarak kabul edilmiştir. Koruyucu kent yenilemesinin 12 temel ilkesi şu şekildedir:

"1.Yenileme, bölgede hali hazırda yaşayanların gereksinimlerine göre yönlendirilmeli ve onlarla birlikte planlanmalıdır. Yapıların özü,-ilke olarak elde bırakılmalıdır.

2.Kent yenilemesinin esasını, kullanıcılarla yürütenler arasındaki ileri derecedeki uyum oluşturmaktır.

3.Yeniden geliştirim bölgesindeki durumu korku ve tedirginlik belirliyor. Güven duygusunun ve geleceğe iyimser bakışın yeniden geliştirilmesi gereklidir. Bu ilke bütün kira sözleşmelerinde egemen kılınmalıdır. Yapıların özünü tehdit edici hasarlar ivedi programlarla olabildiğince kısa zamanda giderilmelidir.

4,5,6.Yenileme zaman içinde aşamalı olarak gerçekleştirilebilir olmalıdır. Birinci aşamadaki temel standarda daha sonraki diğer önlemlerle eklemeler yapma olanağı bulunmalıdır.

7.Kamu tesisleri, gereksinimleri karşılayıcı biçimde yenilenmeli ve genişletilip tamamlanmalıdır.

8.Kent yenilemesi, ön koşul olarak sosyal planlamanın ilkeleri üzerinde anlaşmaya varılmış olmayı gerektirir. Bu ilkelerle, yenilemenin muhataplarının katılım haklarının ve maddi haklarının düzenlenmesi zorunludur.

9.Kent yenilemesinin yönlendirilmesi için; karar almanın açık bir biçimde olması, bir yandan da yenileme muhatapları temsilciliğinin güçlendirilmesi ve toplantılarını ilgili bölgede yapan karar alıcı kurulların oluşturulması gereklidir.

10.Güven uyandırıcı kent yenilemesinin kesin finansman teminatlarına ihtiyacı vardır.

11.Üstlenici kuruluşlar konusunda yeni biçimler geliştirmek için bütün şansların kullanılması gereklidir.

12.Bütün önlemler, 1984'ten sonra da kent yenilemesinin bu tasarı uyarınca gerçekleştirilmesini güvence altına almalıdır” (Ünlü,2009).

Genel Koordinasyon: Proje Berlin Belediyesi ve IBA kuruluşlarının işbirliği ile gerçekleştirilmiştir. IBA Berlin bölgesindeki sorun alanlarını “yeni yapı” ve “eski yapı” bölgeleri olarak ayırmaktadır. Yeni yapılarla ilgilenen birim, Berlin'in savaşta büyük ölçüde tahrip olmuş bölgelerinde geliştirilecek projelerden sorumludur. Eski yapılarla ilgilenen birim ise Kreuzberg Bölgesi için sağlıklılaştırma yöntemlerini geliştirmek ve uygulanmasını sağlamakla yükümlüdür (Yaygel,2007). Kreuzberg sağlıklılaştırma çalışması, çok geniş katılımı başlatılan ve sürdürülen bir projedir.

Kent Yenilemesine Diğer Katılanlar:

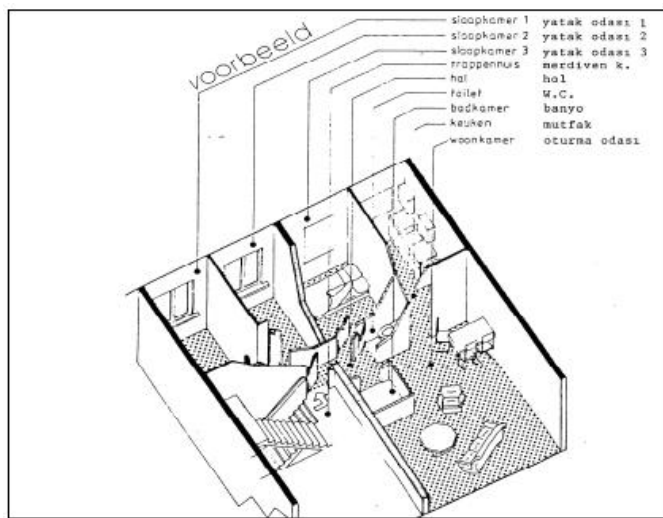
- 1.Kiracılar, İşletme sahipleri,mal sahipleri,
- 2.Stern Gmbh.de çalışanlar,
- 3.Bağımsız kiracı danışmanlıkları,
- 4.Mimarlar ve kent planlamacıları,
- 5.Sanatçılar,
- 6.Yeniden Geliştirim üstlenicisi şirketler,

7.Berlin kamu kuruluşları,

8.Politikacılar, kitle iletişim görevlileri (Ünlü,2009).

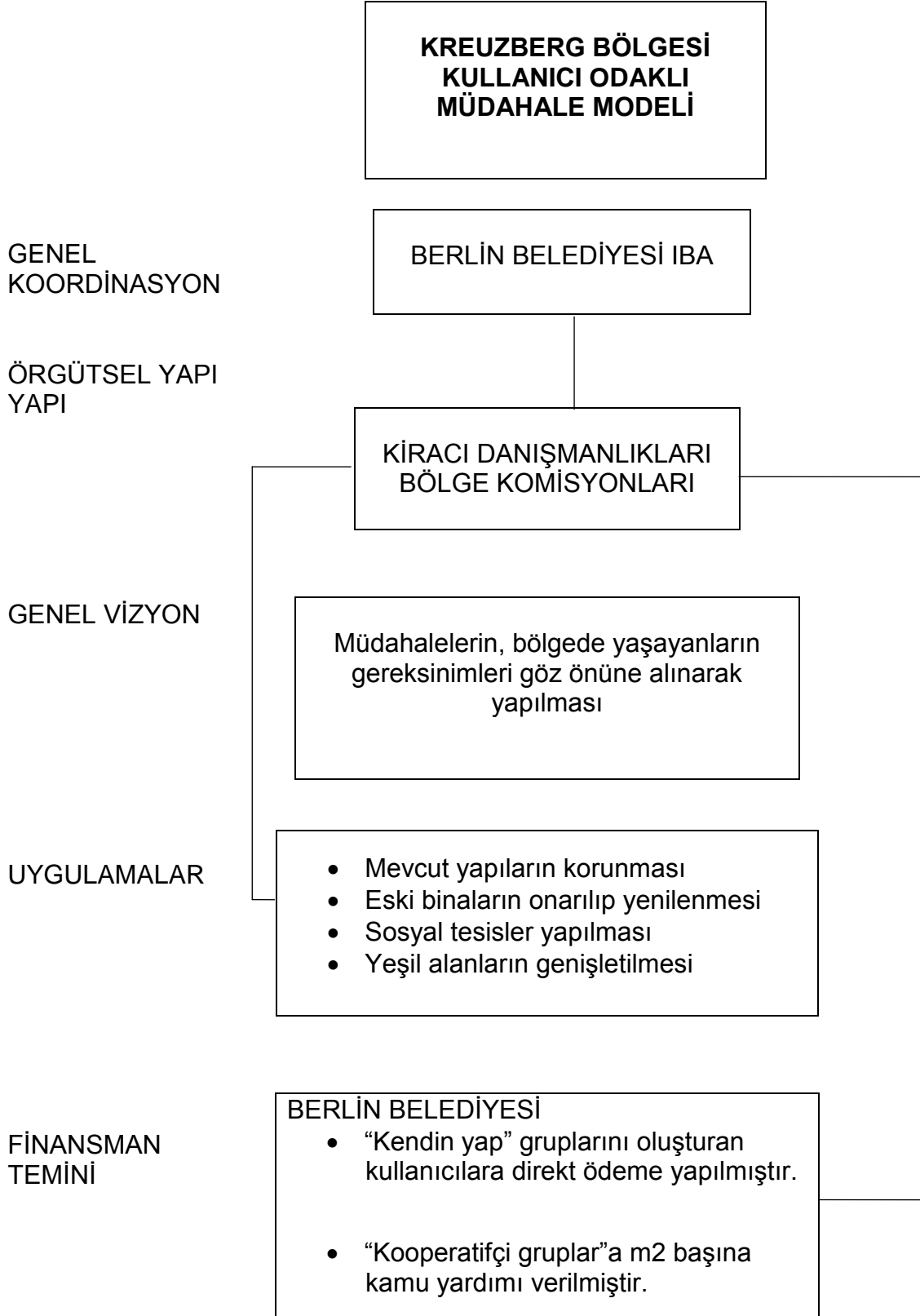
Örgütsel Yapı ve Uygulamalar: Müdahaleler kullanıcıların ihtiyaçlarına uygun şekilde yapılmakta, kullanıcıların planlama ve uygulamaya katılımları sağlanmaktadır. Müdahaleler kapsamında “kiracı danışmanlıklar” ve “semt komisyonları” kurulmaktadır. Kiracı danışmanlıkları görüşmelerini ev sahiplerinden ve planlama uygulama kuruluşlarından bağımsız, kiracılarla birebir sürdürmektedir. Bu, bölgede kalmak isteyen kiracıların ev sahibi ve belediye karşısında daha güçlü olmasını sağlamaktadır. Semt komisyonları belediye temsilcilerinden, IBA ve bölge sakinlerinden oluşmaktadır. Komisyonlarda karar verme yetkisi olmasa da elde edilen ortak görüşler, alınacak kararlar için temel oluşturmaktadır (Yaygel,2007).

Projede, Kreuzberg’teki yetersiz olan kamusal tesis alanı çok çocuklu ailelerin de yoğun yerleşmeleri sonucunda ihtiyacın artması nedeniyle; okul, ana okulu, gençlik merkezleri, yaşlılar klüpleri, semt kadın merkezleri, komşuluk merkezleri gibi yeni sosyal mekanlar oluşturulması hedeflenmiştir. Sosyal mekanların yanı sıra başlatılan meslek, gelecek projesi, işsiz gençlere yardımı amaçlayan bir girişim biçimine dönüşmüştür. Projenin uygulanması sürecinde çeşitli gelgitler yaşanmış, fiziksel dokunun iyileşmesi paralelinde kiraların artışı gündeme gelmiş ve kiracı işgalleri yaşanmıştır. Ancak buna göre engeller alınarak, iyileştirmeler kiracıların olanakları doğrultusunda yapılmıştır. Hatta oluşturulan teknik ekipler proje yardımı sağlamış ve finans kaynakları kullanılmıştır. Bu süreçte halkın doğrudan katılımı sağlanmış ve halk kendileri ile ilgili kararlarda söz sahibi olma şansına sahip olmuşlardır (Ünlü,2009).

Şekil 5.4.Mekan bölünmesini kullanıcılara açıklayıcı grafik çizim örneği (Aygen,1991).

Finansman Temini: Kiracılar “kendin yap” programı içinde harcadıkları paranın %70’ini belediyeden geri almakta, %30’unu ise kendileri karşılamaktadırlar. Ev sahipleri ise, firmalara yaptırdıkları işlerin en az %45’ini, en fazla ise %70’ini almaktadırlar. Berlin’de 1981’den beri bu programla 7000 konut kamu yardımı almıştır. Konut başına ortalama kamu yardımı 5500 DM(Deutsche Mark), inşaat maliyeti 12000 DM(Deutsche Mark)’dir. Programın uygulanabilmesi için, ev sahibinin rızasını alma gereklidir. Diğer bir yöntem ise “kendin yap” gruplarını veya evlerin idaresini kooperatifçilik prensiplerine göre üstlenmek isteyen hak sahiplerini “kooperatifçi gruplar” olarak kabul etmektedir. Bu yöntemde onarım ve sağlıklaştırma çalışmaları için m² başına 800 DM kamu yardımı verilmektedir. Bu miktar sağlıklaştırma çalışmalarının en fazla %80’ini karşılamaktadır. Geri kalan ise kullanıcı tarafından karşılanmaktadır (Yaygel,2007).

5.2.2.Yurt İçi örneği

Yurt içi örneği kapsamında Fener-Balat bölgesi sağlıklılaştırma projesi irdelenecektir.

5.2.2.1.Fener Balat Örneği

Bölge Hakkında Genel Bilgiler: Balat semti İstanbul Tarihi Yarımada'da Fatih ilçesinin kuzeyinde Haliç kıyısı üzerinde yer almaktadır. Şehrin merkezinde kurulmuş olan bu semt, sahip olduğu tarihi mirası günümüze kadar devam ettirebilen nadir yerlerdendir. Balat, kökleri Bizanslılar'a kadar uzanan bir Musevi mahallesi olarak bilinmektedir. Osmanlılar döneminde de Yahudi yerleşkesi olan Balat; mimari yapısı, içinde bulunan kilise ve sinagogları, esnafı, hamamı ve çarşısıyla sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan İstanbul'un yaşayan semtlerinin başında gelmiştir. Evlerinden günümüze kalan örnekler mahallenin içlerine doğru çoğalır. Bunlar genellikle üç katlı, dar cepheli, ikinci ve üçüncü katlarında cumbaları olan binalardır. Zamanla buralarda Müslümanlar da yerleşmeye başlamış, camiler, mescitler, tekkeler kurulmuştur. Fener ve Balat'ta üç aşamalı bir kültürel dönüşüm sürecinden söz edilebilir. Birincisi, bölgede yaşayan Rum ve Yahudi halkın gitmesiyle birlikte mekânın boşalması ve kalan az sayıda insanın yaşadığı toplumsal dönüşümdür. İkincisi, semtin Karadeniz bölgesinden aldığı göçle yaşadığı uyumlanma ve dönüşüm sürecidir. Üçüncüsü ise Güneydoğu'dan alınan göçle birlikte yaşanan sosyo-kültürel değişimdir. Yaşanan bu üç değişim süreciyle Fener ve Balat; çok dinli, kültürlü ve dilli yapıya sahip olmuştur (Değirmenci,2010).

Yoksul yaşam koşullarına sahip nüfus, tarihi dokunun korunması ve yaşatılması için yetersiz kalmaktadır. Balat'ın tarihi eserlerini ve dokusunu ayakta tutabilmek için, Balat'ı sağlıklılaştırma projesi tasarlanmıştır. Bölgede mevcut durumu irdelleyen kentsel analizler, bölge kullanıcılarının ihtiyaçları değerlendirilerek, sağlıklılaştırma stratejilerinin geliştirileceği fiziksel, sosyal, ekonomik analizler yapılmıştır (Yaygel,2007).

Alanda, bölgenin eski mimari dokusunu taşıyan 2-3 katlı cumbalı evler mevcuttur. (Şekil 5.5,6,7,7) Bunların bir kısmı basit onarıma, bir kısmı kapsamlı onarıma ihtiyaç duymaktadır. Genellikle tuğla, taş, ahşap gibi yapı malzemeleriyle inşa edilmiş olan bu evler taban alanı küçük olarak, 2-3 katlı ve bir aile için yapılmış olduğundan, her katta banyo, tuvalet, mutfak gibi bölümler bulunmamaktadır. Bölgenin terk edilmesi ile buraya yerleşen yoksul kesim, bu evleri her katında bir aile oturacak şekilde kullanmaya başlamıştır. Bölgenin çoğu yerinde eski mimari değer taşıyan bu

yapılara daha sonra aslından farklı eklemeler yapılmış ve işlevler yüklenmiştir (Değirmenci, 2010).

Şekil 5.5.Fener - Balat Sağlıklaştırma alanı (Arslan,2014).

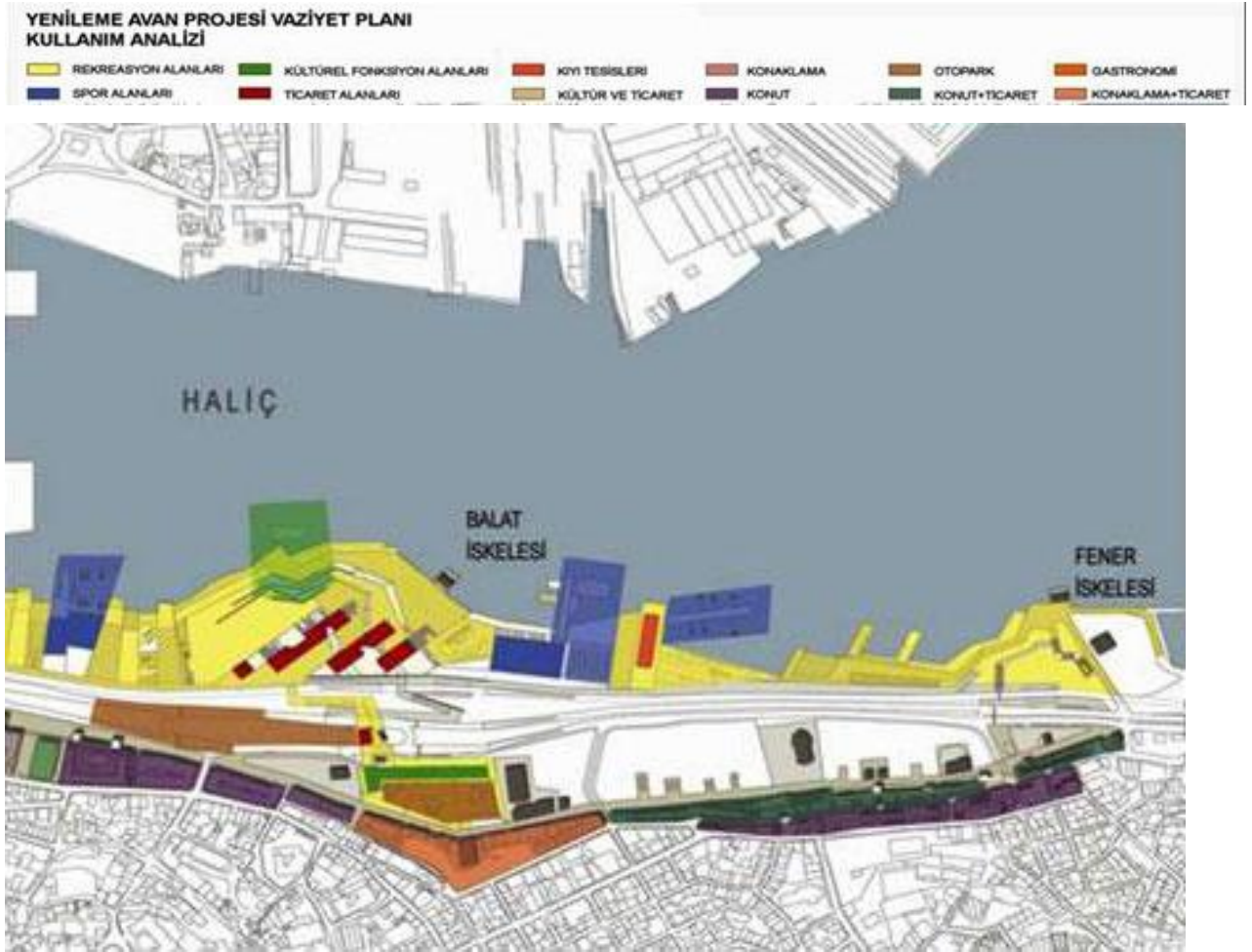
Şekil 5.6.Fener - Balat Sağlıklaştırma alanı

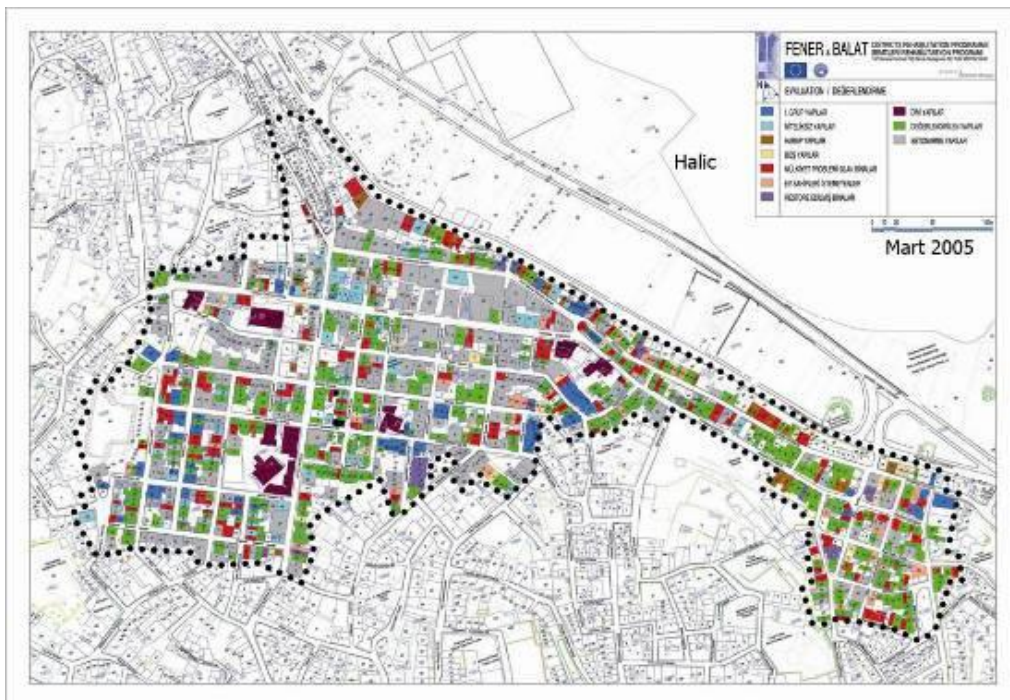
Şekil 5.7.Fener - Balat Sağlıklaştırma alanı

Şekil 5.8.Fener - Balat Sağlıklaştırma alanı

Şekil 5.9.Fener - Balat Sağlıklaştırma Alanı Vaziyet Planı (Arslan,2014).

Şekil 5.10.Fener - Balat Sağlıklaştırma Alanı (Celebioglu,2010).

Genel Vizyon: İstanbul'un tarihi merkezinin geleceğinin, basit bir sağlıklaştırma ile turistik özellikli restorasyon seçenekleri arasında sıkışıp kalmadığını kanıtlamak, mevcut kullanıcıların yaşamlarını, buldukları yerde elverişli koşullarda sürdürmelerine olanak tanımak, model için benimsenen genel vizyondur. Fener–Balat Bölgesini sağlıklaştırma çalışmaları, daha sağlıklı bir kentsel çevre yaratmayı ve konutların belirlenmiş düzeyde restorasyonuna olanak sağlayarak, mevcut kullanıcıların hayat koşullarını sağlıklaştırmayı ve korumayı amaçlamaktadır. Bu proje yapıların restorasyonu ile birlikte, esas olarak bir sosyal sağlıklaştırma yapılmasını öngörmektedir (Yaygel, 2007). Projede, vurgulanan en önemli nokta ise burada yaşayanların bölgeden uzaklaştırılmadan bölgede kalmalarının sağlanmasıdır.

Amaçlananlar dört ana başlık altında toplanmaktadır:

- Değişik mimari ve sosyal önceliklere göre belirlenecek sınırlı sayıda konutun, mülk sahiplerinin rızası alınmak şartıyla, tarihi değerini korunarak restore edilmesi,
- Semtteki kadın, çocuk ve gençlere yönelik bir sosyal merkez kurularak, semt halkının ihtiyaç duyduğu kültürel, toplumsal ve ekonomik alanlarda faaliyet göstermesi,
- Tarihi Balat Çarşısı'nın, fiziksel koşulları iyileştirilerek ekonomik gelişme için bir çekim merkezi haline getirilmesi,
- Bir katı atık yönetim stratejisi geliştirilerek bölge halkının çöplerin yeniden kullanımı konusunda duyarlılığına katkı sağlanmasıdır (Değirmenci, 2010).

Projenin özgün yapısı; uygulayıcıları tarafından, tarihi bir kent dokusunun içinde yaşayanlarla birlikte korunması ve geliştirilmesi ilkesinin yanı sıra, orada yaşayanların projeye aktif katılımlarını sağlamayı hedeflemesi olarak gösterilebilir. Bu modelin ikinci bir özgün yanı da Türkiye'de ilk kez, tarihi bir konut alanının, yurtdışından gelen bir kaynakla yenileşme sürecine girmiş olmasıdır. Bu proje, hem ekonomik hem sosyal hem de fiziksel dokunun iyileştirilmesi ve geliştirilmesini hedeflemektedir. İstanbul ve diğer tüm kentlerde ileride uygulanabilecek projelere bir örnek model oluşturacak yapıya sahip olması ve ilk olması nedeni ile de önemli bir yapıya sahiptir (Erden,2009).

Şekil 5.11.Fener - Balat Sağlıklaştırma Alanı

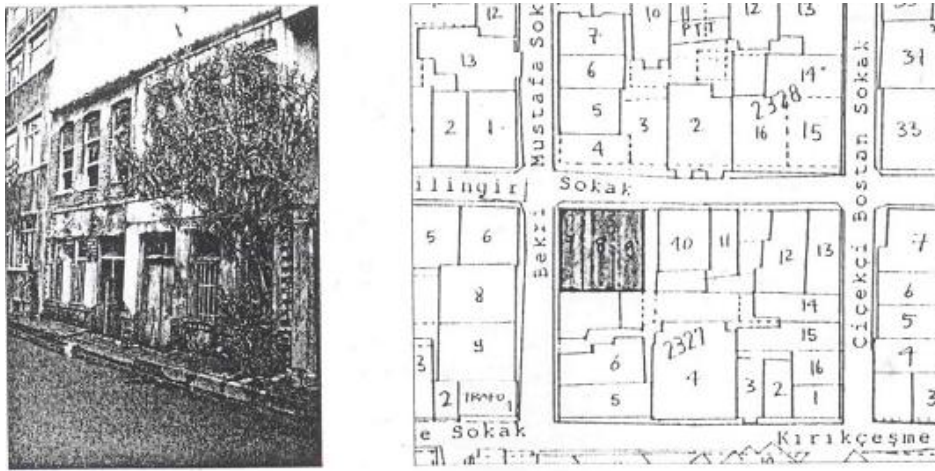
Genel Koordinasyon: Fener ve Balat semtlerinin rehabilitasyon projesinin başlangıcı, bu alanların dünya mimari mirası listesi içerisinde yer alması için UNESCO'ya yapılan başvuruya dayanıyordu. Fatih Belediyesi, UNESCO ve Avrupa Birliği'nden oluşan üçlü bir yönetimle ele alınan proje 2003 Ocak'ta fiilen başladı (Erden,2009).

Modelin uygulanabilirliğinin sağlanabilmesi için çeşitli kurum ve aktörler bir araya gelmiştir. Bunlar Avrupa Birliği, Fatih Belediyesi, UNESCO, Dünya Mirası Merkezi, Fransız Anadolu Araştırmalar Enstitüsü (IFEA), Toplu Konut idaresi (TOKİ), Kültür Bakanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, dernekler, özel sektör, kiracılar ve mal sahipleridir (Yaygel,2007).

Projede Yapılan Çalışmalar: Restorasyon çalışmaları 121 binanın, Tarihi Balat Çarşısı'nın ve Sosyal Merkez Binası'nın restore edilmesiyle tamamlanmıştır. Restore edilen yapıların bir kısmında basit onarımlar yapılırken bazılarında ise kapsamlı onarımlar yapılmıştır. Restorasyon işlemleri için maliklerden onay almak üzere sözleşmeler hazırlanmıştır. Bu sözleşmelerde restorasyon faaliyeti sonrasında oluşabilecek bazı ekonomik sıkıntılardan ötürü bölge halkının bölgeyi terk etmek zorunda kalmasını önlemek amacıyla yapılmıştır. Balat Çarşısı'nın iyileştirilmesi kapsamında ise dükkânların fiziksel durumlarının geliştirilmesi, kent bütününe bağlantıların geliştirilmesi, Balat Çarşısı girişinin vurgulanması, Haliç'in daha etkili

kullanılması amacını kapsayan bu bileşen kapsamında dükkan sahiplerinin rızası alınarak basit onarım ve kapsamlı onarım için projeler hazırlanmış, gerekli güçlendirme ve kapsamlı onarım çalışmaları tamamlanmıştır (Değirmenci,2010).

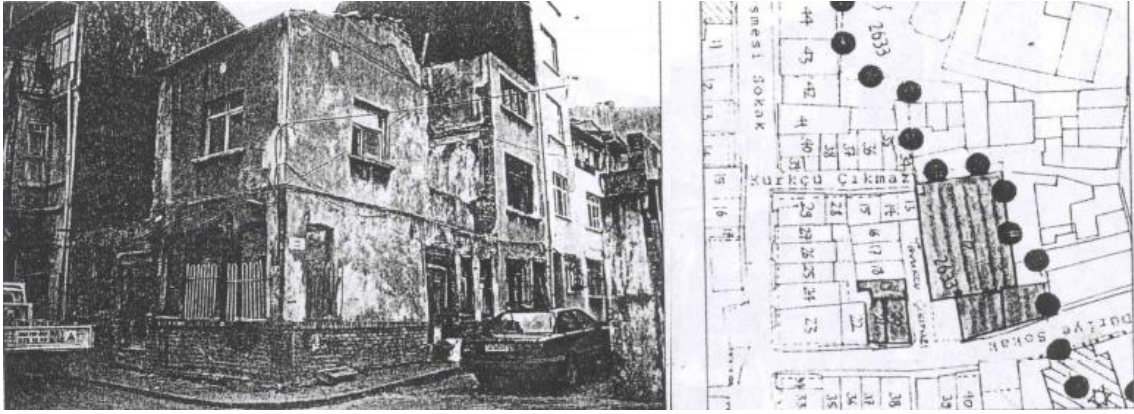
Örgütsel Yapı ve Uygulamalar: Fener ve Balat bölgesi sağlıklılaştırma modeli çerçevesinde, kullanıcılara yönelik bir model için, sosyal merkezin kurulmuş ve bu merkez, okul öncesi eğitim merkezleri, tekstil teknik enstitüsü, zanaatkar evi, semt atölyesi, semt sakinleri evi ve kooperatifi, ana çocuk merkezi, uyuşturucu bağımlılarını topluma kazandırma merkezi, açık hava spor tesisi, çocuk bahçesi ve oyun alanlarından oluşacak şekilde tasarlanmıştır (Yaygel,2007).(Şekil 5.12,13,14)

Şekil 5.12.Fener-Balat bölgesi sağlıklılaştırma kapsamında- semt atölyesi (Yaygel,2007).

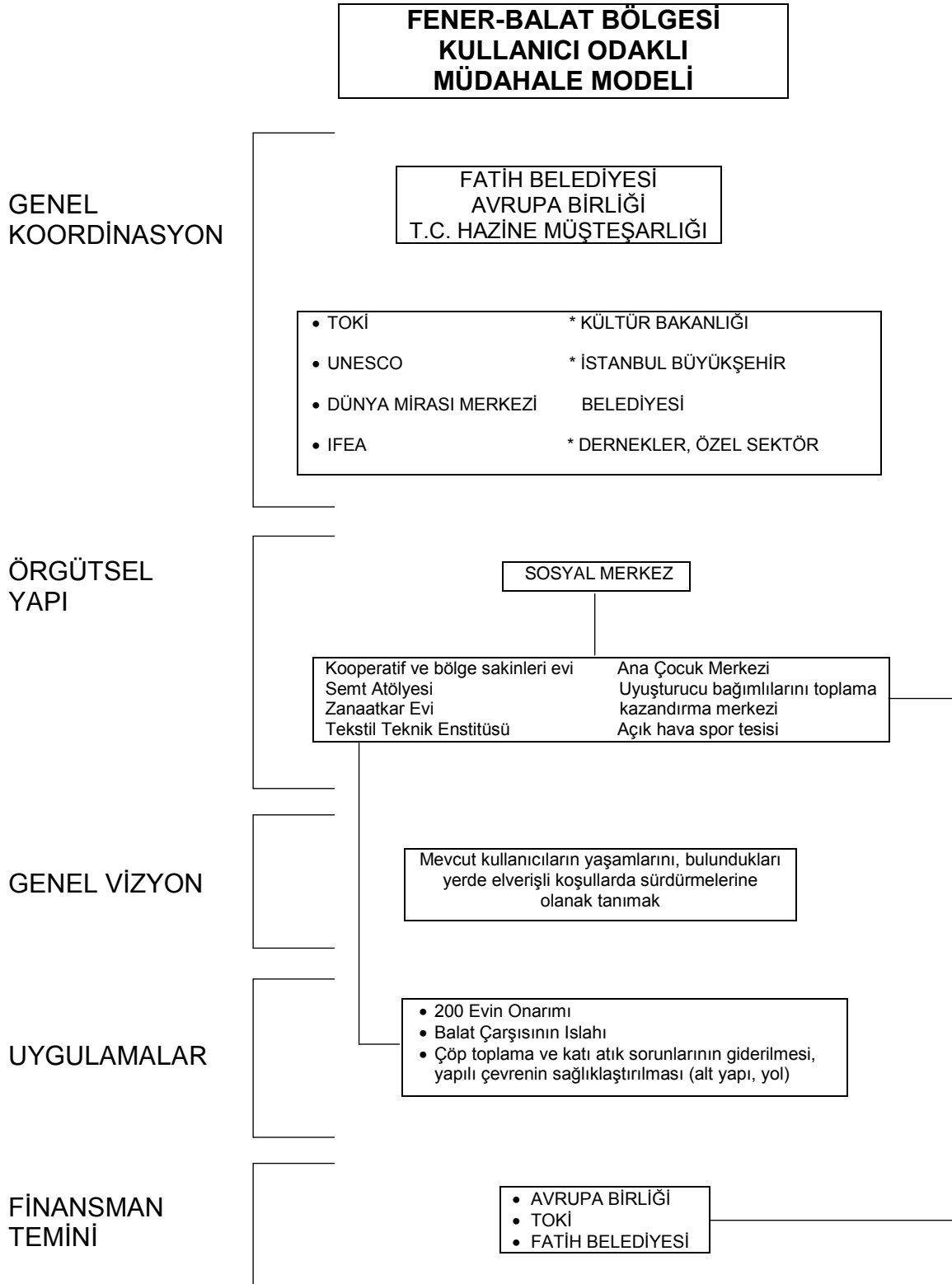

Şekil 5.13.Fener-Balat bölgesi sağlıklılaştırma kapsamında- semt atölyesi

Şekil 5.14.Fener-Balat Bölgesi sağlıklaştırma kapsamında-zanaatkar evi (Yaygel,2007).

Finansman Temini: Fener ve Balat bölgesi sağlıklaştırma modeli, Avrupa Birliği'nin finansman sağladığı Avrupa Birliği–Akdeniz Ülkeleri ortaklığı çerçevesinde MEDA programları kapsamına alınmakta ve Avrupa Birliği, Fatih Belediyesi ve Türkiye Cumhuriyeti Hazine Müsteşarlığı arasında finans anlaşması imzalanması ile gerçekleşen bir projedir. UNESCO, AB, TOK ve Fatih Belediyesi'nin ortak girişimiyle başlatılan projenin finansmanını 7 milyon Euro ile AB, 2 milyon Euro ile TOKİ karşılamıştır (Yaygel,2007).

5.2.3.Örneklerin Değerlendirilmesi

Kreuzberg ve Fener Balat kentsel sağlıklaştırma çalışmalarında, her iki bölgenin; kendi içinde oluşturduğu sorunlar, veriler ve kaynaklar farklı olsa da, sunulan kullanıcı odaklı sağlıklaştırma modellerinde, kentsel, sosyo-kültürel–ekonomik ve mimari ölçekte izlenen yöntem ve önerilen müdahalelerden genel sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır:

Kentsel Ölçeğinde;

- Yeni yapılanma, yoğunlaşma ve rant artışı gibi durumlar için önlem alınması,
- Tarihi dokunun çevresi ile birlikte ele alınarak ulaşım, altyapı gibi sorunlarının çözümlenmesi,

Sosyo Ekonomik - Kültürel Ölçekte;

- Önerilen müdahalelerin bölge içinde aksamadan yürütülmesini ve organizasyonunu sağlamak amacıyla, bölgeye özel uygulama birimlerinin oluşturulması,
- Tarihi dokunun onarım işlerinin uzun, zahmetli ve pahalı olduğunun bilinciyle, dokuda yaşayan kullanıcıların onarım faaliyetlerine birebir katılımlarının gereğiyle, önerilen sağlıklaştırma çalışmalarında doku içinde eğitici birimlerin, uygulamaya yönelik atölyelerin açılması,
- Kullanıcıların buldukları bölgeden ayrılmayarak ekonomik seviyelerini, sürdürülebilir şekilde yükseltebilmeleri için ev ve el sanatlarını geliştirme, sunma ve pazarlama metotlarını aktaran eğitici kursların açılması,
- Tüm bu çalışmalara baslarken, başlangıçta ihtiyaç duyulacak finansman temini için, bölgenin koşullarına uygun bir yöntemle, ilgili kuruluşların çalışmaya dahil edilmesi, daha sonraki aşamalar için ise kullanıcıların kazandıkları eğitim ve zanaatlar sayesinde kendi kendilerini finanse etmeleri,

Mimari Ölçekte;

- Tarihi yapılarda oluşmuş işlev değişiklikleri nedeniyle ihtiyaç duyulan ve tarihi yapının özgünlüğünü bozan ilave ve değişimlerin analiz edilmesi ve uygun bir çözümle giderilmesi, yapıların olabildiğince özgün durumlarına getirilmesi,
- Malzeme ve strüktürde olabilecek bozulmalar nedeniyle ortaya çıkan rutubet, böceklenme, strüktürel oturmalar gibi sorunların çözülmesi,
- Tüm önerilecek sağlıklaştırma müdahalelerinin, belli bir düzeyde tutularak, mevcut kullanıcıların bölgeden ayrılmasına neden olabilecek, olası bir rant oluşumuna sebep olmayacak şekilde ayarlanması, seklinde öneriler incelenen örneklerden özümşenen genel sonuçlardır.

6.ALAN ÇALIŞMASI

6.1.Örnek Alanın Belirlenmesi

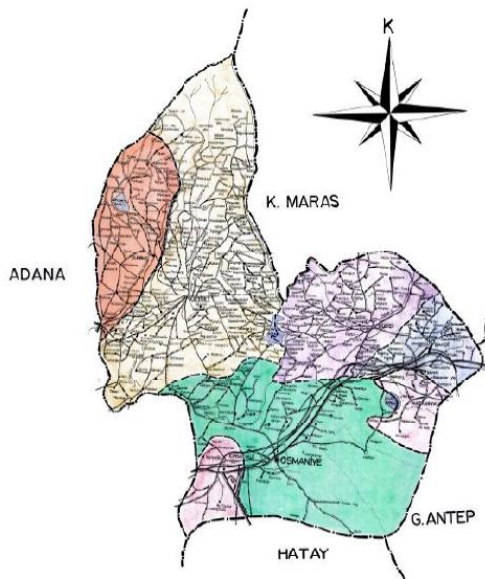
Bu çalışmanın yönteminin uygulama alanı olarak, Osmaniye’de bulunan Rahime Hatun Meydanı seçilmiştir. Bu alanın seçilmesinde;

- Alanın jeopolitik konumuyla ve tarihi geçmişiyle Osmaniye ilinde önemli bir yere sahip olması,
- Rahime Hatun Meydanı Kentsel Sağlıklaştırma çalışmasında kullanıcıların dikkate alınmadan tasarım yapıldığının gözlenmesi etkili olmuştur.

Bu sebeple Rahime Hatun Meydan’ında öneri yöntem ile alan analizleri yapılmıştır.

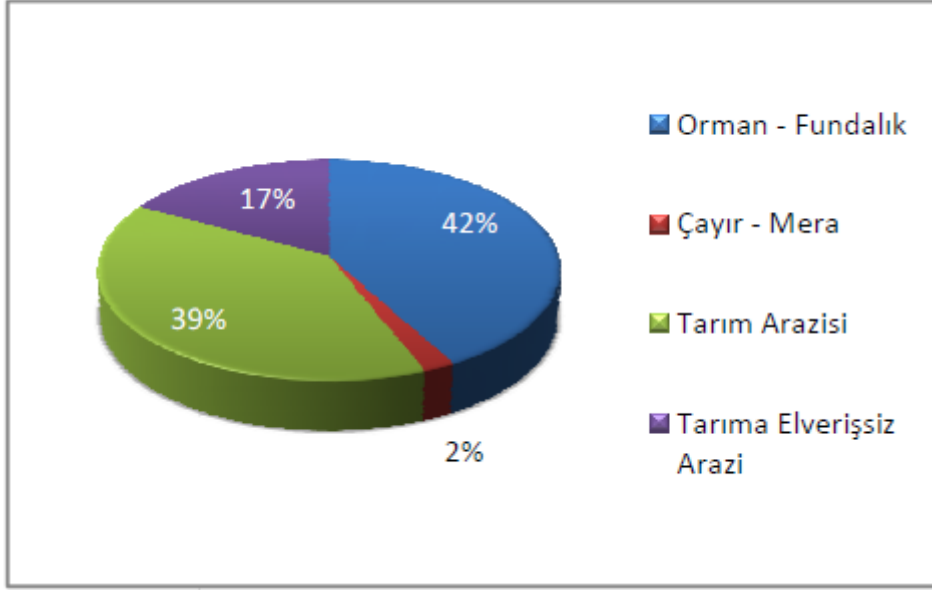
6.1.1.Osmaniye İli Hakkında Genel Bilgiler

Osmaniye ili Akdeniz bölgesindedir. Doğuda Gaziantep, güneyde Hatay, batıda Adana kuzeyde ise Kahramanmaraş illeri ile çevrilidir. Osmaniye İli’nin batı kesimlerinde Adana Ovası’nın doğuya doğru olan düzlükleri uzanır. Osmaniye ulaşım açısından uygun bir konumda olup, ili Adana’ya bağlayan D-400 yolu çift şeritlidir. Ayrıca, Pozantı-Gaziantep-İskenderun-Mersin otoyolunun kavşak noktasındadır. Osmaniye, ülkemizin güney doğusu ile batısı arasında kara ve demir yolu ulaşımı bakımından geçit konumundadır. Osmaniye; Merkez, Bahçe, Düziçi, Hasanbeyli, Kadirli, Sumbas ve Toprakkale olmak üzere toplam 7 ilçeden oluşmaktadır(Osmaniye Belediyesi)

Şekil 6.1.Osmaniye İl Haritası(Osmaniye Belediyesi arşivi,2015)

İlin topraklarının yaklaşık %42'si orman ve fundalık. %39'u ekili arazi, arazilerle kaplı olup, %17'si tarıma elverişsiz arazidir (Ergan,2011).

Şekil 6.2.Osmaniye ilinin arazi dağılım şeması(Osmaniye Belediyesi arşivi,2015)

Şekil 6.2'de görülebileceği üzere, il topraklarının çoğu tarım arazisidir.(Şekil 6.2) Bundan dolayı, Osmaniye ekonomisi tarım ve tarım ürünlerinin ticaretine dayanır. Hatta kentin göç almasının en büyük nedeni tarım arazilerinin fazlalığıdır. Osmaniye merkez ilçede küçük ölçekli un, dokuma, fıstık işleme, tuğla ve kiremit fabrikalarıyla çırçır tesisleri vardır. Yörede üretilen havlu, bornoz ve sargı bezi dokuma ürünleri yurtdışına ihraç edilmektedir. Osmaniye'de tahıllar, ekilen tarla alanı içerisinde en büyük payı (%81,8) almaktadır. Tahıllar arasında en önemli ürün (%68,3) buğdaydır. Kent üretim miktarları bölge ve Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında tahıllardan buğday, endüstriyel bitkilerden pamuk ve yağlı tohumlardan yerfıstığı açısından önemli bir ildir. Türkiye'de üretilen yer fıstığının %40'ından fazlası Osmaniye'de üretilmekte ve toplam üretimin %90'ından fazlası bu ilde pazarlanmaktadır (Ergan,2011).

Fıstıkçılık, halk için önemli gelir kaynaklarının başında gelir. Fıstıkçılık sayesinde Osmaniye üretim ve ticaret merkezi durumuna gelmiştir.

Osmaniye'de Yer Fıstığı Ticareti ve Yapılaşma Dokusu

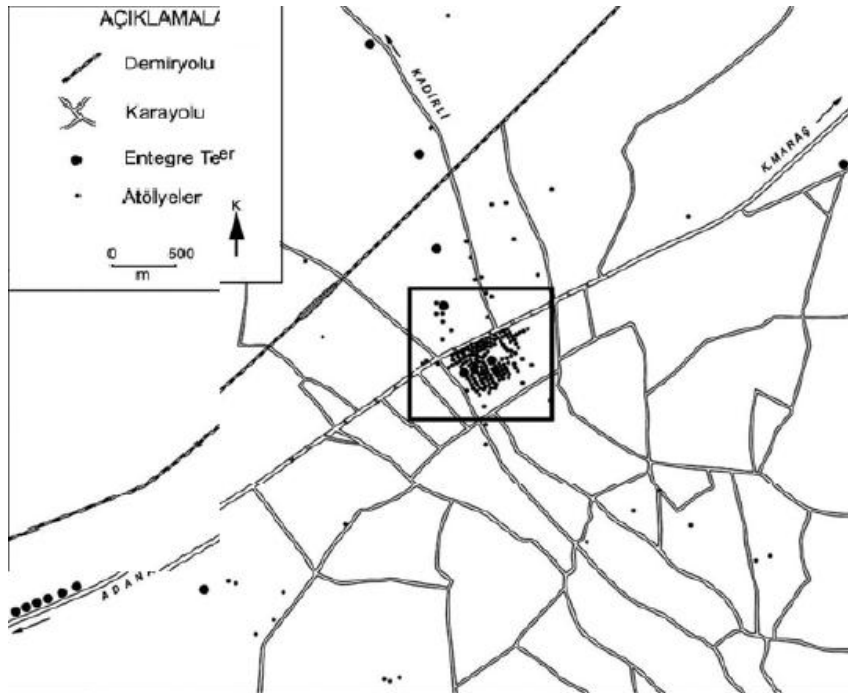
Osmaniye'de yerfıstığı tarımı, bünyesinde çalışan pek çok kişiye iş imkanı sağlaması ve üretimini gerçekleştiren çiftçinin gelir seviyesini yükseltmesi gibi sebeplerle, önemli bir faaliyet haline gelmiştir. Atölyelerde yerfıstığının temizlenmesi, boyutlarına göre sınıflandırılması gibi hafif işlemlerde genellikle kadın işçiler çalışmaktadır. Her iş yerinde ortalama 7 kadın işçi bulunduğundan 600'e yakın sanayi

tesisinde yaklaşık 4200 kadın işçi çalışmaktadır. Bu durum yerfıstığı sayesinde Osmaniye'nin kadınlar için de önemli bir iş sahası olmasını sağlamıştır. Nitekim sanayi tesislerinin işgücü ihtiyacı bütünüyle yerli işgücünden sağlanmaktadır ve Osmaniye'li kadınlar için bu tesisler birer ekmek kapısı durumundadır (Üçeçam,2004).(Şekil 6.3)

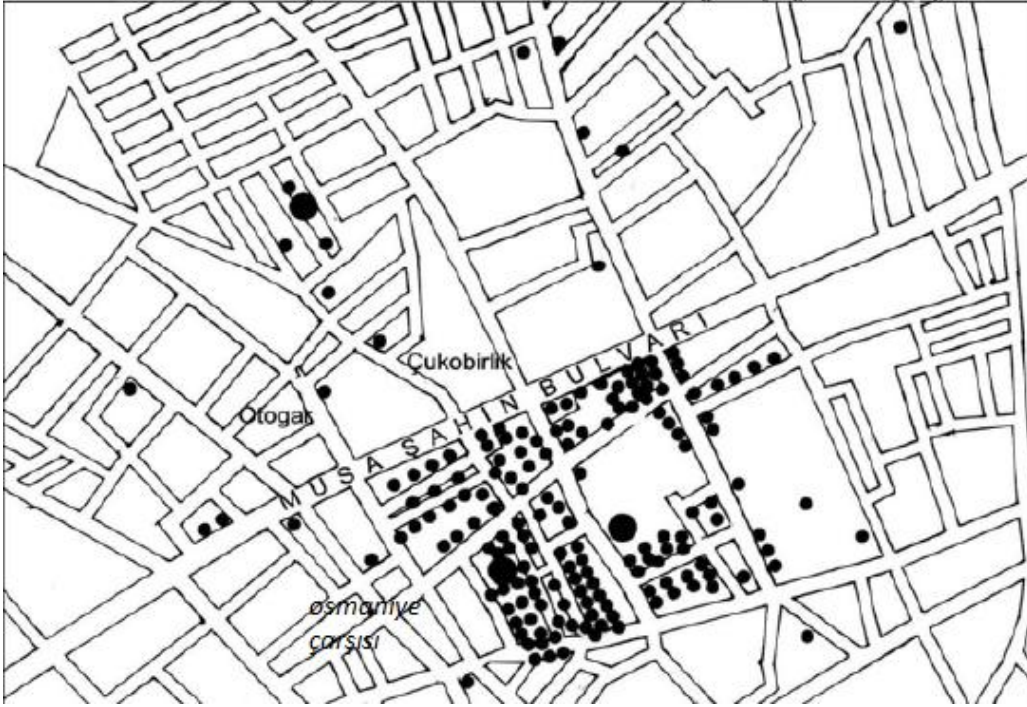

Şekil 6.3.Yerfıstığı atölyelerinde çalışan kadın işçilerden bir görüntü

Osmaniye merkez ilçede yerfıstığını işleyen ve pazarlayan 14 tane entegre tesis ile Osmaniye Ticaret Borsası'na kayıtlı yaklaşık 250 tane de atölye yer almaktadır. Atölye sayısı sadece borsaya kayıtlı olanlarla kalmayıp yaklaşık 350 tane de kayıtsız faaliyet gösteren işyeri de bulunmaktadır. Böylece toplam 600 tane atölyede yerfıstığı ticareti yapılmaktadır (Üçeçam,2004).

Şekil 6.4.Osmaniye'de Yer Fıstığı Ticarethanelerinin 2003 yılına ait dağılımı

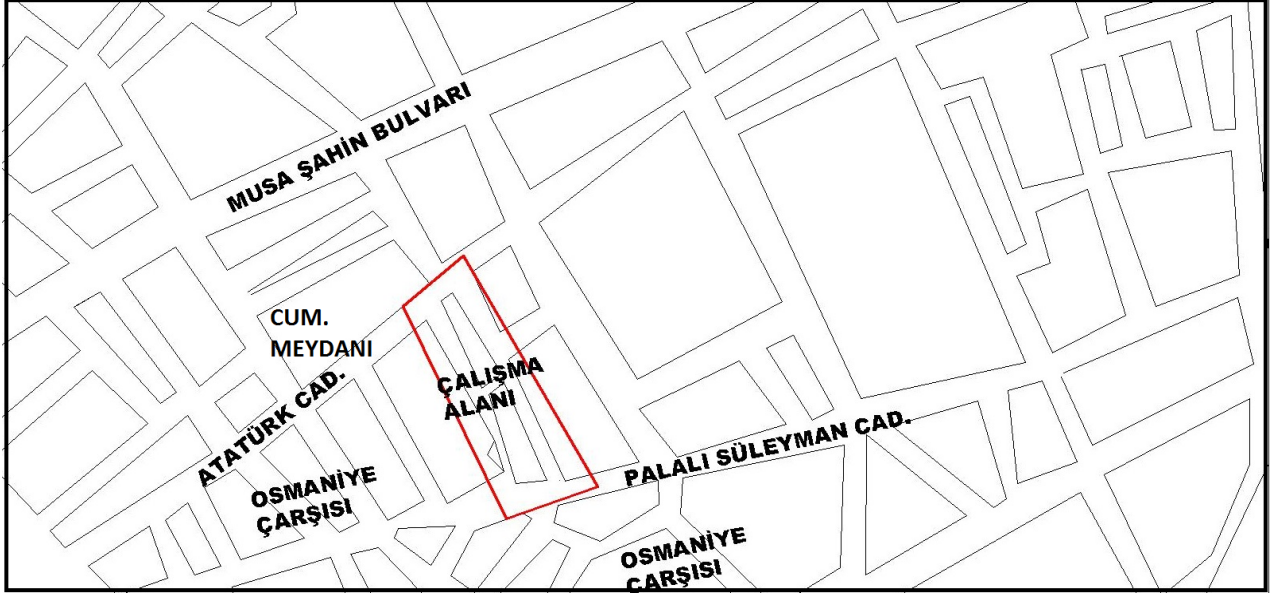

Şekil 6.5.Osmaniye’de Yer Fıstığı Ticarethanelerinin 2003 yılına ait dağılımı

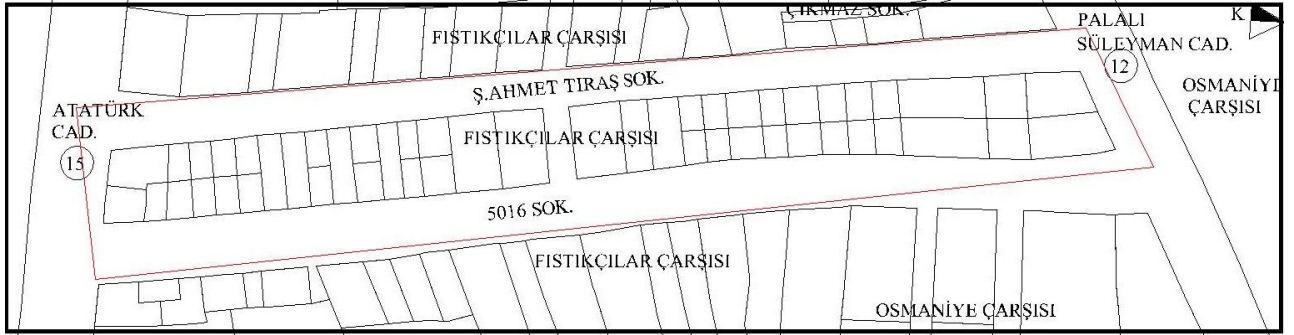
Şekil 6.4 ve 6.5’de 2003 yılında Osmaniye’de bulunan yer fıstığı ticarethanelerinin dağılımı gösterilmiş olup; bu ticarethanelerin çoğunun, Musa Şahin bulvarı ve Osmaniye Çarşısı arasında konumlandığı şekilden anlaşılmaktadır. (Şekil 6.4, 6.5)

6.1.2. Örnek Alanın Kentsel Konumu ve Sınırları

Çalışma alanı, Osmaniye İli’nin merkezinde, yer fıstığı ticareti için önemli olan Musa Şahin Bulvarı ve Osmaniye Çarşısı arasında yer almaktadır. Alanın doğu ve batısında yer fıstığı ticaretinin yapıldığı çeşitli büyüklükte dükkanlar yer almakta, kuzey ve güneyinde ise kent için önem taşıyan esnafın bulunduğu Osmaniye Çarşısı bulunmaktadır. Alan kentin merkezi konumunda olup, yoğun ulaşım aksları ile çevrilidir. Kuzeyinde Atatürk Caddesi, güneyinde Palalı Süleyman caddesi, doğusunda Ş.Ahmet Tıraş sokak ve batısında 9002 sokak yer almaktadır. Kuzeyinde yer alan Atatürk Caddesi ve güneyinde yer alan Palalı Süleyman Caddesi, kentin önemli ticari akslarıdır. Çalışma alanı, bu iki ana aks arasında konumlanmıştır ve toplam 6.354metre karedir. Alana yakın mesafede Osmaniye halkı için önemli toplanma alanlarından biri olan Cumhuriyet Meydanı yer almaktadır.

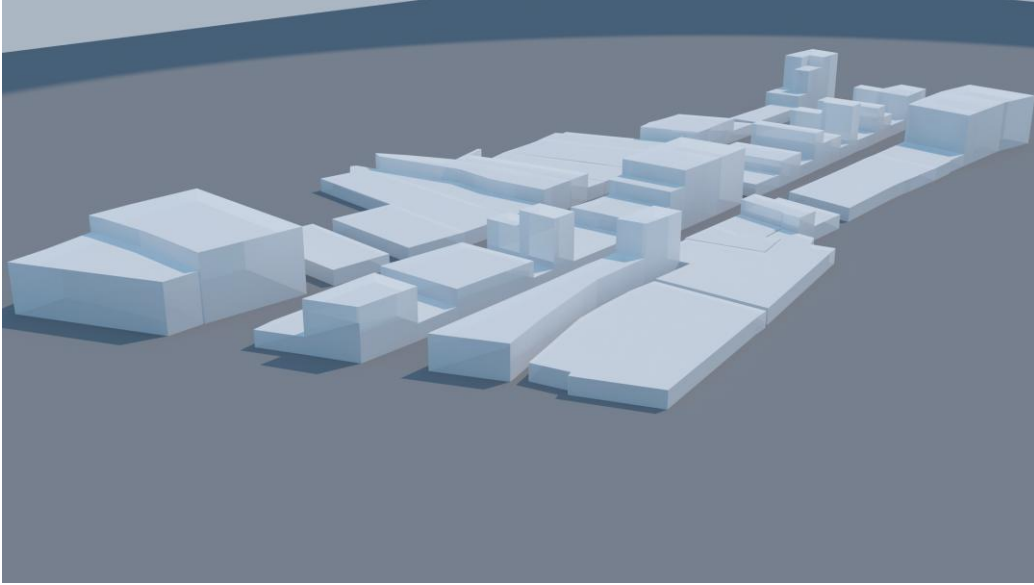

Şekil 6.6.Sağlıklaştırma alanı 2008 yılına ait planı (Osmaniye Belediyesi Arşivi,2008)

Şekil 6.7.Sağlıklaştırma alanı 2008 yılına ait planı (Osmaniye Belediyesi Arşivi,2008)

Şekil 6.7’deki plan incelendiğinde, çalışma alanının yatayda 4 sıra aks’dan oluşan “Fıştıkçılar Çarşısı” olarak adlandırılan çalışma alanının; iki ana yol aksına açılan, ortadaki 2 sırasından oluştuğu görölmektedir. Çalışma alanı içerisinde 50 adet yapı bulunmaktadır. Atatürk Caddesi ile Palalı Süleyman Caddesi arasında konumlanan alanda yapılar Ş.Ahmet Tıraş Sokak ve 9002 Sokağa açılmaktadır. Kuzeyde Atatürk Caddesi, güneyde P.Süleyman Caddesi, doğuda Ş.Ahmet Tıraş Sokak, batıda 5016 Sokak ile sınırlı, kadastral haritada İstiklal mahallesi, 336 ada 1-10,12-15,21-31parseller ile 337 ada 2-16 nolu parsellerin bulunduğu alanda çalışılmıştır.

Şekil 6.8.Osmaniye Fıstıkçılar Çarşısı ve yakın çevresi

6.1.3.Örnek Alanın Tarihi Süreci

Osmaniye, 20 Ağustos 1985 tarihinde kuruldu. 1924-1933 tarihleri arasında il olan Osmaniye, 1933 yılında Adana'ya bağlandı. 24 Ekim 1996'da tekrar il oldu. Osmaniye'nin eski adı Cebelibereket'tir(Osmaniye Belediyesi arşivi).

Osmaniye kurulmadan önce "Maraş Yolu" olarak bilinir, hatta kuruluş sebebi de jeopolitik konumunun önemindedir. Adana-K.Maraş ve Adana-G.Antep arasında bir köprü durumundadır. Osmaniye kuruluşundan itibaren merkez çarşı etrafında gelişim göstermiştir. Bu bölge Osmaniye kenti gelişim süreci içinde önemli rolü olan ticari faaliyetlerin etkisinde tarih boyunca biçimlenişini sürdürmüştür. Osmaniye Adana-K.Maraş ve Adana G.Antep arası ulaşım merkez çarşının kuzeyinde bulunan Musa Şahin bulvarından sağlanmaktadır. Musa Şahin Bulvarı, kentin ana ulaşım arterlerinden biridir. Çalışma alanı; Osmaniye'nin kuruluşundan itibaren jeopolitik konumu ile önemli yere sahip olan bu merkez çarşı içerisinde konumlanmış olup, Osmaniye'nin ticaret yaşamında çok önemli yere sahip yer fıstığı dükkanlarının bulunduğu bir alandır.

Alanda, 1950'li yıllardan itibaren yer fıstığı ticaretinin yapıldığı bilinmektedir. 1950'den önce de bu alanda ticaretin yapıldığı söylenmektedir. Bu alan eskiden beri, kent için önemli ticaret noktasıdır. Osmaniye çarşısına olan yakınlığı, araç giriş çıkışlarının ticaret için uygun olması burada yapılan ticari faaliyetleri olumlu etkilemiştir. Yer fıstığının tasnifi, depolanması, temizlenmesi, boyutlarına göre sınıflandırılması gibi birçok işlem burada yapılırdı. Bu ticari alışveriş, halkın önemli bir geçim kaynağı olmuş ve Osmaniye'nin diğer illere tanıtımında büyük rol oynamıştır.

Çünkü şehir dışından birçok tüccar gelir ve bu alanda alışveriş yapardı. Fıstıklar gelir bu alanda işlem görür, satışı çıkarılır ve fiyat belirlenirdi. Bu şekilde bu alanda ticari bir sosyal doku oluşurdu. Ülke içinde yer fıstığı ticaretinin de giderek artması, bu alandaki ticari hayata büyük bir yoğunluk kazandırmıştır.

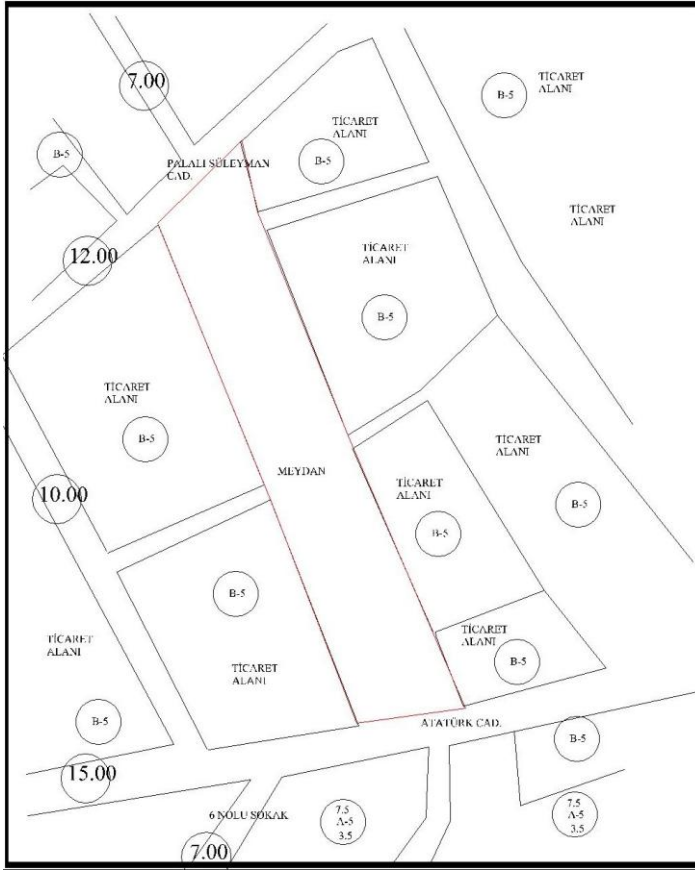
Şekil 6.9.Osmaniye Fıstıkçılar Çarşısı (Belediye Arşivi,2008)

Şekil 6.9’da görüldüğü gibi bu alanda yoğun bir ticaret aksı vardı. Fıstıkçılar çarşısının merkez çarşıya bakan kısımlarında fıstıkçılık dışında farklı işlevlerin yapıldığı görülmektedir. Ara kısımdaki tüm dükkânlar ise fıstıkçılık işlevine hizmet etmektedir.

Şekil 6.10.Osmaniye Fıstıkçılar Çarşısı (Belediye arşivi,2008)

2009 Ağustos Ayı Olağanüstü Meclis Toplantısında, Atatürk Cad. ile Palalı Süleyman Cad. arasında yer alan 5016 Sokakla Şehit Ahmet Tıraş Sokak arasındaki işyerlerinin bulunduğu 336 ve 337 adalarının, 5393 sayılı belediye kanununun 18/e maddesine göre kamulaştırılarak üste park, bodrum da otopark yapılmasına karar verilmiştir.

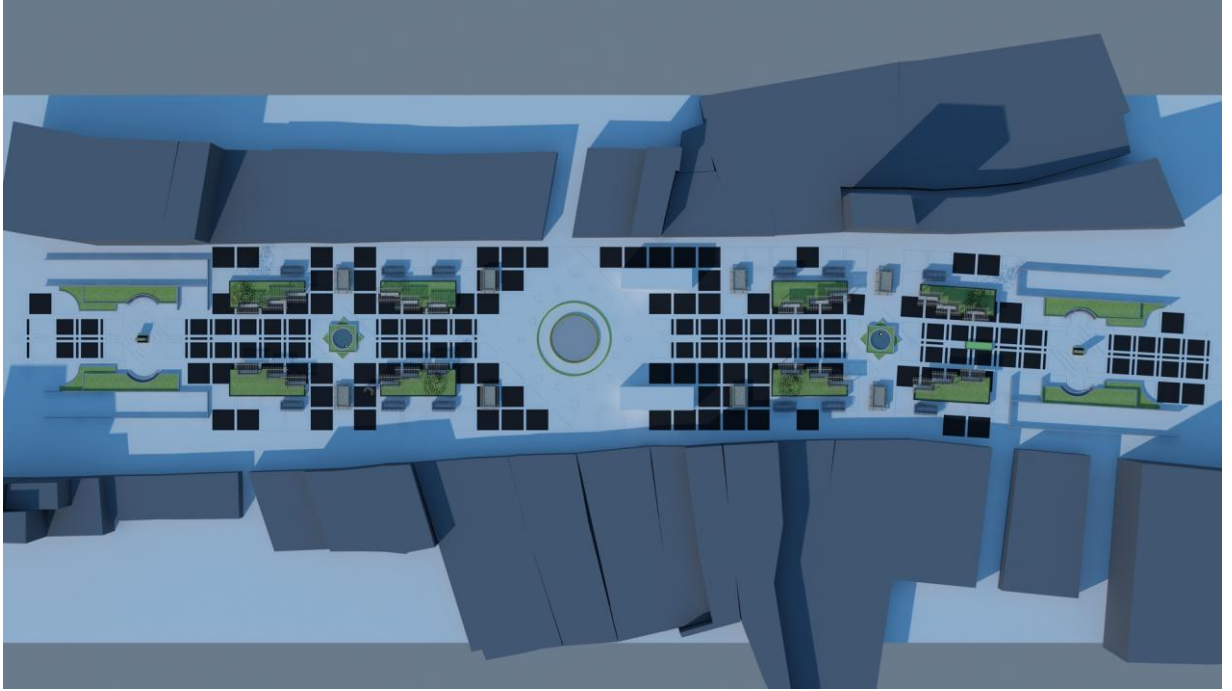
Şekil 6.11.Meydan ve Çevresinde Mevcut İmar Durumu(Osmaniye Belediyesi Arşivi,2015)

Bu karar; yapılanma ve koşullar, işlevsel kullanım, ulaşım gibi konulara yön vermiştir. Bu imar değişikimi, çalışma alanının tarihi süreç içindeki profilini etkilemiştir.

Osmaniye Belediyesi'nin, sağlıklılaştırma alanı için 2009 yılı Ağustos ayında aldığı kamulaştırma kararı, 2011 yılında eyleme dönüşmüştür. Zemin katta meydan, bodrum katta yer altı otoparkı olarak hazırlanan proje alanı 6.354 metre karedir(web iletisi 13). Proje kapsamında, iki yatay aksta bulunan elli adet fıstık dükkanının yıkımı gerçekleştirilmiştir

Şekil 6.12. Rahime Hatun Meydanı Planı

Şekil 6.13. Rahime Hatun Meydanı

6.2.Öneri Yöntemin Alanda Sınanması

Zaman içinde fonksiyonel ve fiziksel açıdan eskiyen ve çağdaş yaşam koşullarını sağlayamayan kentsel dokuların, kullanıcı odaklı iyileştirilmesi için gerekli analiz çalışmaları, bölüm 5.1’de irdelenen parametreler göz önünde bulundurularak, dokunun özel durumlarını anlamak ve gerçekçi sonuçlara ulaşmak adına detaylı ve çok yönlü yapılmalıdır. Bu amaçla çalışma alanında, kentsel, sosyo ekonomik-kültürel ve mimari analizler yapılmıştır.

6.2.1.Kent Ölçeğindeki Analizler

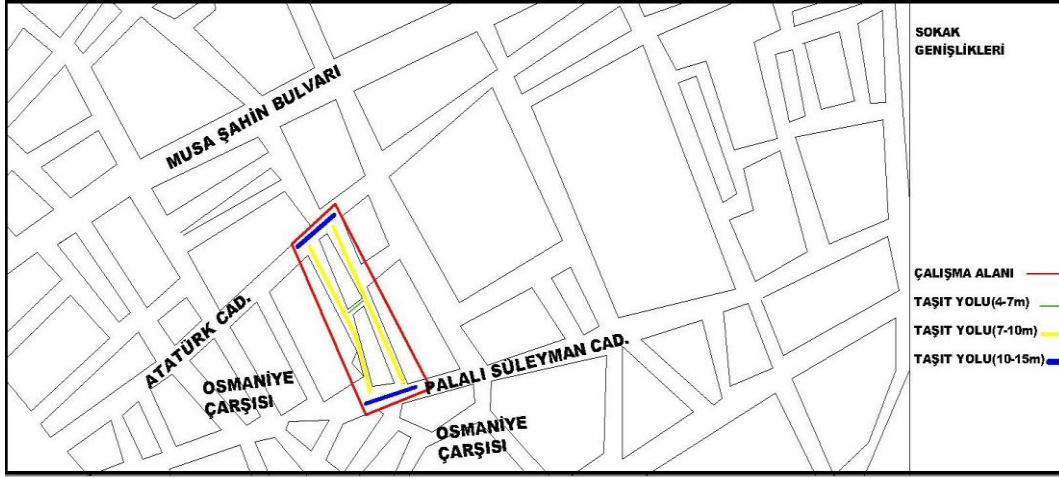
Çalışma alanı kentsel ölçekte analiz edilirken, çalışma alanını birbir etkileyen doku bütünündeki veriler irdelenmiştir. Alan ve çevresinde, sokak boyutu ve donanım özellikleri, ulaşım ve erişebilirlik; alana yakın mesafede bulunan Cumhuriyet Meydanı analiz edilmiştir.

Sokak Boyutu ve Donanım Özellikleri

Çalışma alanı kapsamındaki sokakların, mevcut yol genişlikleri, kaldırım durumları, kaplama malzemesi analiz edilmiştir.

Alandaki yollar, sağlıklaştırma çalışmasından önce 4 metre ile 15 metre arasında değişen metrajlardaydı. Palalı Süleyman Caddesi ve Atatürk Caddesi üzerinde her iki

tarafında da 2.5 metre genişliğinde kaldırımlar bulunmaktaydı. Bu iki ulaşım aksı dışında kaldırım boyutları 1.5 metre genişliğindeydi.

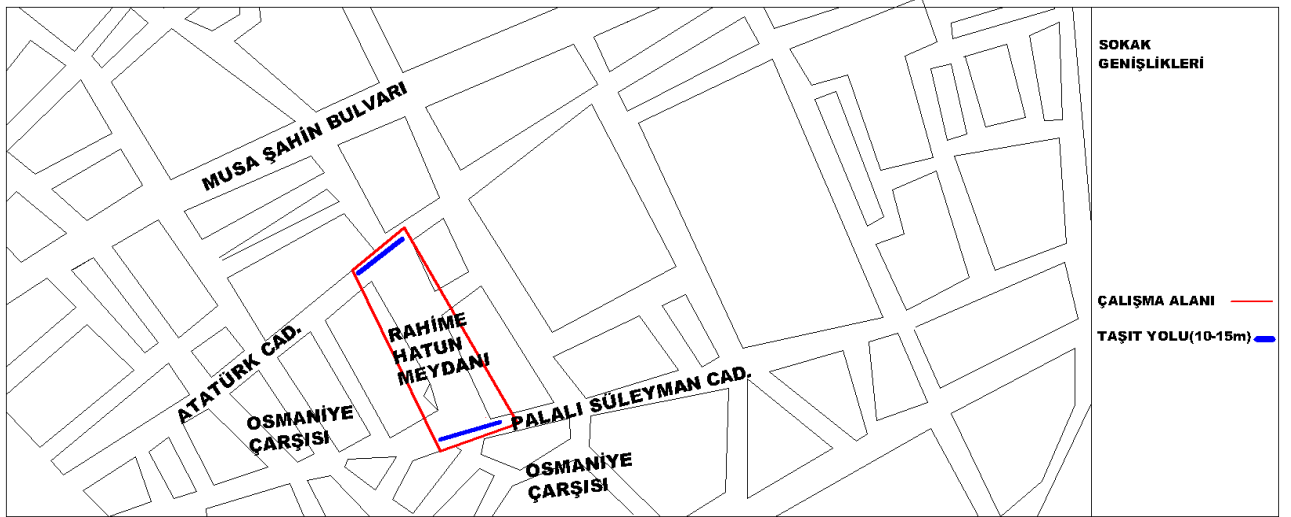
Şekil 6.14. Sağlıklaştırma çalışmasından önce alan kapsamındaki sokak genişlikleri

Alanda kaplama malzemesi olarak parçalı ve dökme malzeme olmak üzere iki çeşit kaplama malzemesi bulunmaktaydı. Alanda parçalı malzeme olarak parke taş, dökme malzeme olarak da beton ve asfalt yer almaktaydı.

Şekil 6.15. Sağlıklaştırma çalışmasından önce alanda gözlenen sokak dokusu (Belediye arşivi, 2008)

Alanda; sağlıklaştırma çalışmasından sonra meydana gelen durum incelendiğinde, alan çevresindeki Atatürk Caddesi ve Palalı Süleyman Caddesi'nin 10-15 metre aralığında metrajlarda bulunduğu tespit edilmiştir. Bu caddeler üzerindeki 2.5 metre genişliğindeki kaldırımların iyileştirilerek korunduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 6.16. Alan kapsamındaki yol genişlikleri

Ulaşım ve Erişebilirlik

Alan içerisinde yaya ulaşımı, taşıt trafiği ulaşımı ve engelli erişimi analiz edilmiştir.

Yaya ulaşımı: Alan içindeki yapı adalarını çevreleyen yollarda yaya ulaşımı irdelenmiştir. Çalışma alanında, sağlıklılaştırma çalışmasından önce yayaların kontrollü geçişi için herhangi bir yaya geçidi bulunmamaktaydı. Sağlıklılaştırma çalışmasından sonra da bu durumun değişmediği tespit edilmiştir. Meydan, kentin her yönünden gelen yaya akışını bünyesine toplayıp dağıtabilecek kurguya sahip değildir. Meydan ve çevresinde herhangi bir yaya arteri bulunmamaktadır. Bundan dolayı yayalar meydana dahil olmakta zorlanmaktadır.

Tasarım alanındaki kentsel donatıların belli bir sürekliliğe göre konumlanmış olması meydan içerisinde yaya akışını kolaylaştırmıştır.

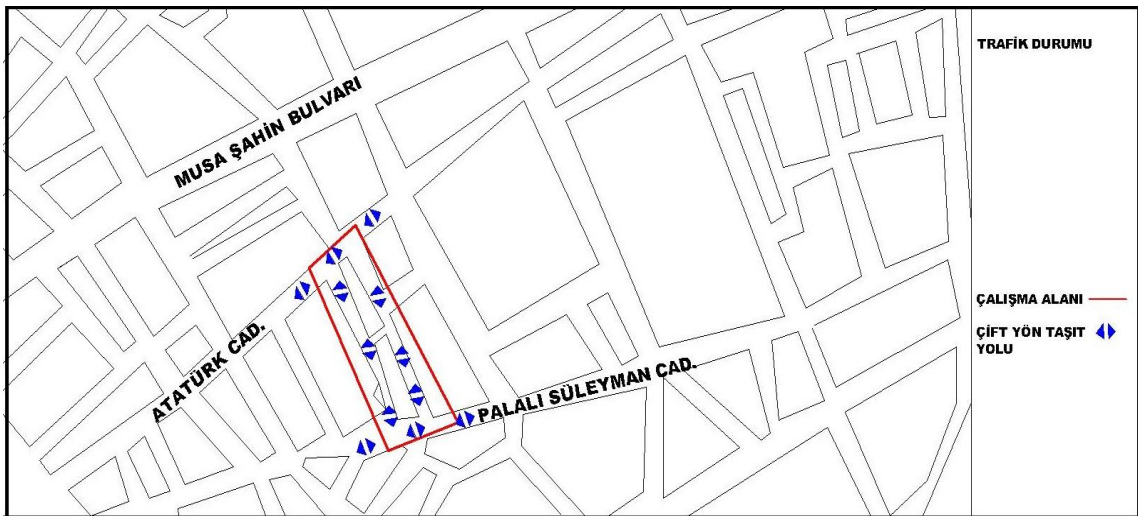

Şekil 6.17. Rahime Hatun Meydanı Projesi (alan içerisinde yaya akışı)

Şekil 6.18.Rahime Hatun Meydanı Projesi(alan içerisinde yaya akışı)

Taşıt trafiği ulaşımı: Alan içindeki yapı adalarını çevreleyen yollarda trafik akış yönü irdelenmiştir. Alanda sağlıklılaştırma çalışmasından önce çift yönde işleyen taşıt trafiği bulunmamaktaydı. Alan içerisinde otopark alanı bulunmamaktaydı. Araçlar yol kenarına park edilmekteydi.

Şekil 6.19.Alandaki trafik durumu

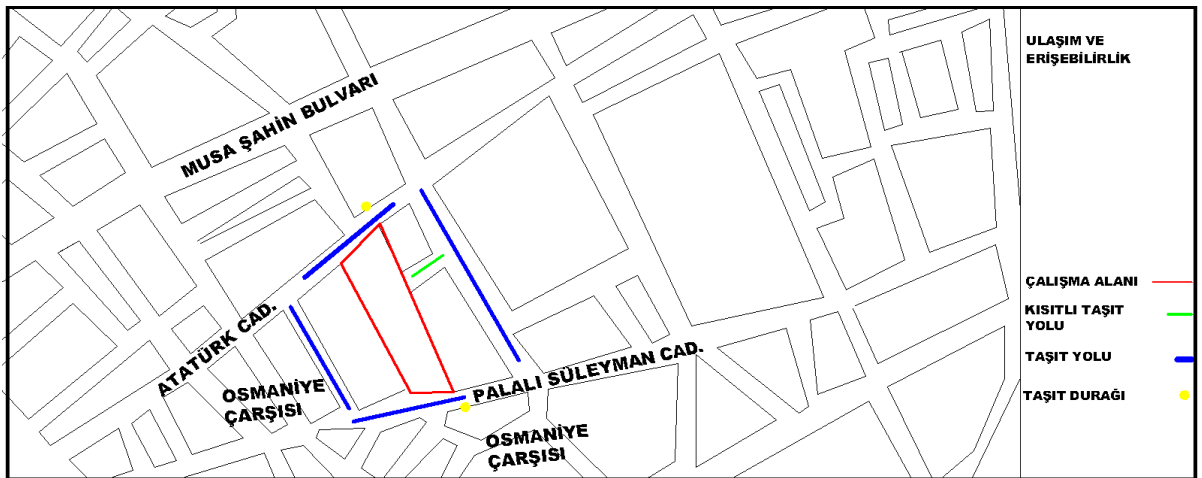

Şekil 6.20. Alanda gözlenen trafik durumu (Belediye arşivi, 2008)

Alanda sağlıklaştırma çalışmasından sonraki durum analiz edildiğinde, meydan etrafında araç trafiği oldukça yoğun olduğu tespit edilmiştir. Jeopolitik konumuyla Osmaniye Çarşısı'na olan yakınlığı, araç trafiğinin yoğun olmasının sebebidir.

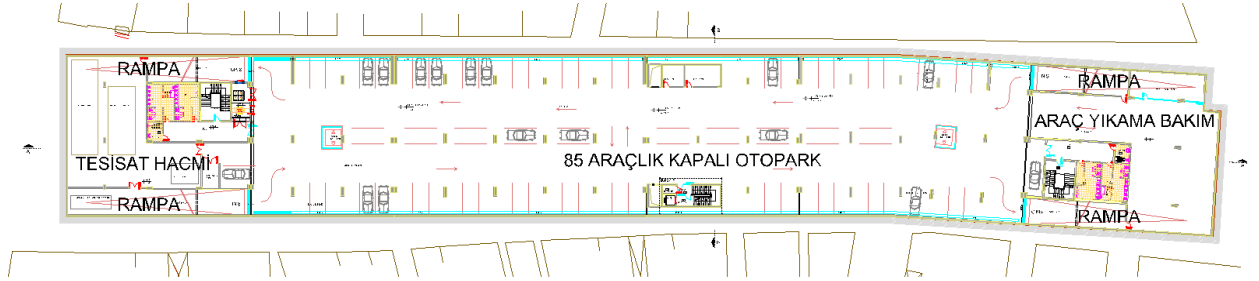
Çalışma alanı kentin merkezi bir konumda olması nedeniyle kentin gelişiminden ve buna bağlı olarak gelişen ulaşım ağı ve trafik yoğunluğundan etkilenmektedir. Alan çevresindeki trafik yoğunluğu gürültü ve görüntü kirliliğine neden olmaktadır.

Bölgede yoğun araç trafiği olduğu için meydanın altına kapalı otopark yapılması uygun görülmüştür.

Şekil 6.21. Ulaşım ve Erişebilirlik

Meydanın bodrum katında 85 araçlık otopark yer almaktadır. Kapalı otoparka, meydanın dört tarafını çevreleyen 30 metre uzunluğunda %16 eğimli otopark rampaları ile dahil olunmaktadır. Kapalı otopark içerisinde engelliler için gerekli alan düzenlemesi yapılmıştır. (Şekil 6.22)

Şekil 6.22.Rahime Hatun Meydanı Yer Altı Otoparkı planı

Meydan planında bulunan otopark rampasının duvarlarının meydanı dört bir taraftan kuşatması, meydana erişimi kısıtlamaktadır. Her biri otuz metre uzunluğunda olan bu rampalar, meydanın büyük bir bölümünü işgal etmektedir. (Şekil 6.23)

Şekil 6.23.Rahime Hatun Meydanı Yer Altı Otoparkı Rampası

Engelli Erişimi: Tasarımda engelli insanların alan bütününde her noktaya erişebilmesi sağlanmıştır. Meydan içerisinde kod farklarının olmaması görme ve fiziksel engellilerin alanı kullanabilmesine olanak sağlamıştır. Böylece meydan düzenlemesi engelli-engelsiz tüm kesimlere hitap etmektedir.

Cumhuriyet Meydanı

Alana yakın mesafede bulunan Cumhuriyet Meydanı, Osmaniye halkının benimsediği, kullandığı bir meydandır. Meydan, halkın toplanması için birçok etkinliği bünyesinde barındır. Ramazan ayında gösteriler düzenlenmekte, belli dönemlerde kermesler kurulmakta, sanatçılar bu alanda şarkılarını söylemektedir. Satış birimleri,

büfeler yıl boyunca bu alanda meydana hizmet vermektedir. Banklarda oturup sohbet edilmektedir. (Şekil 6.24, 25, 26)

Cumhuriyet Meydanı'na yayaların iki farklı noktadan katılımı sağlanmaktadır. Meydan, yayaları bünyesine toplayabilecek kurguya sahiptir. Alan çevresinde açık otoparklar yer almaktadır. Meydan çevresinde araç trafiği yoğun fakat düzenlidir.

Şekil 6.24. Cumhuriyet Meydanı sol görünüş

Şekil 6.25. Cumhuriyet Meydanı sağ görünüş

Şekil 6.26. Cumhuriyet Meydanı ön görünüş

6.2.2.Sosyo Ekonomik-Kültürel Analizler

Kullanıcıların sosyo ekonomik ve kültürel durumu, kentteki alanların kullanım şeklini ve fiziki durumunu birebir etkileyen önemli faktörlerden biridir. Alan çalışmaları yapılırken aylık kira bedelleri, alandaki işlev değişimi sorgulanmıştır. Elde edilen sonuçlar ışığında bölgenin sosyal yapısının profili anlaşılmaktadır.

İşlev Değişikliği Analizi

Çalışma alanı, Osmaniye ilinde eskiden ticaret işlevinin yoğun olduğu bir noktada bulunmaktadır. Alanda 2012 yılına kadar yer fıstığı ticareti yapılmıştır. Osmaniye halkı için önemli geçim kaynağı olan yer fıstığı ticaretinin büyük bir kısmı, günümüzde Rahime Hatun Meydanı olan bu alanda yapılırdı.

Rahime Hatun Kentsel Tasarım projesinde, meydanı kuşatan diğer iki aksın da tasarımı yapılmıştır. Hazırlanan projeye göre meydanın çevresindeki yapılar, onarım yapılarak iyileştirilmek istenmiştir. Böylece turistlerin ilgisini çekecek bir alan ortaya çıkarmak hedeflenmiştir.

Şekil 6.27. Rahime Hatun meydanı projesi perspektif

Şekil 6.28. Rahime Hatun Meydanı Projesi Perspektif

Fakat hazırlanan projeye uyulmayıp, bu iki aks olduğu gibi bırakılmıştır. Eski işlevlerini devam ettirmeleri beklenmiştir. Fıstık dükkanlarına araç girişi lazımdır. Meydan bu girişi tamamen kapatarak buna engel olmuştur. Bu dükkanların planı fıstık ticaretine uygun planlandığı için yeni bir işleve uygun değildir. Böylece geriye kalan dükkânlar da kapanmış, kullanılmaz hale gelmiştir. Kullanılanlar ise artık fıstık dükkanı değildir. Şu anda meydan etrafındaki birçok dükkânın camında şekil 6.29 ve 6.30’ da görüldüğü gibi kiralık yazısı yer almaktadır. Meydan planlandığı gibi turistlerin ilgisini çeken bir alana dönüştürülememiş aksine kullanılmayan bir alan haline gelmiştir.

Şekil 6.29. Rahime Hatun Meydanı çevresindeki binalar(2014)

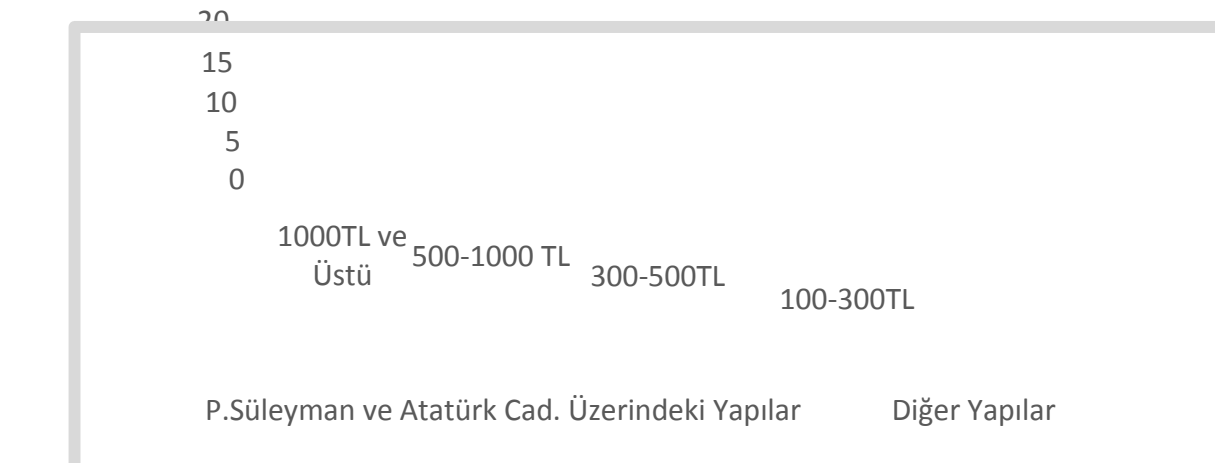
Şekil 6.30. Rahime Hatun Meydanı çevresindeki binalar(2014)

Meydanın yapımının üzerinden üç yıl geçmiş olmasına rağmen, meydan ve çevresindeki herhangi bir işleve hizmet etmemektedir. Alanda, insanların toplanıp birlikte vakit geçirmesine olanak sağlayacak herhangi bir işlev bulunmamaktadır.

Alan Ve Çevresindeki Yapıların Aylık Kira Bedelleri

Çalışma alanına ait ortalama kira bedeli standardını belirleyebilmek için sorgulanmıştır. Alanın sağlıklılaştırma çalışmasından önceki sonraki durumunda aylık kira bedeli analiz edilmiştir. Alan içindeki ortalama kira bedeli standardı, bölgedeki kullanıcı profiline niteliğini ve buna bağlı olarak diğer tüm sosyal ve fiziksel gelişimleri etkileyen önemli bir etkidir.

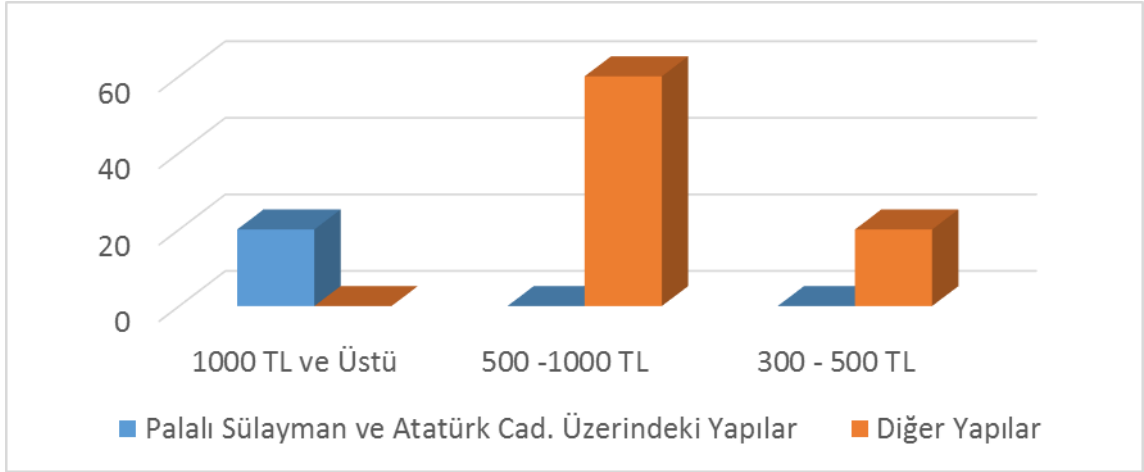
Alan içinde sağlıklılaştırma çalışmasından önceki durumunda yapılan sorgulamalarda; P.Süleyman Caddesi ve Atatürk Caddesi üzerindeki yapılarla, diğer yapıların kira bedelleri arasında farklılıklar olduğu öğrenilmiştir. Bu sebeple yapılan analizlerde, gerçekçi bir ayırımın yapılabilmesi için, bu faktör de toplam rakamlar arasında irdelenmiştir. Aylık kira bedelleri, çalışma alanını geçmişte kullanan 50adet kullanıcıda analiz edilmiştir.(Rakamlar 2011 yılına aittir)

Şekil 6.31.Aylık kira bedelleri

Çalışma alanı içerisinde P.Süleyman Caddesi ve Atatürk Caddesi üzerinde bulunan 5 yapı 1000TL üstü kira gelirine sahip olup %10'luk alan dilimini oluşturmaktaydı. Çalışma alanı genelinde yapıların %40'ının kira bedelleri 500-1000TL arasında olup, alan içerisinde en çok bu rakamlar arasında kira ödendiği tespit edilmiştir.300-500TL arası kira gelirine sahip yapılar %24'lük, 100-300TL arası kira gelirine sahip yapılar %26'luk dilime sahiptir.

Aylık gelir durumu çalışma alanı çevresinde 10 adet dükkan üzerinde analiz edilmiştir. Dükkanların işlevsiz ve boş olması daha fazla sayıda analiz yapılamamasının nedenidir.

Şekil.6.32. Aylık kira bedelleri

Çalışma alanı içerisinde P.Süleyman Caddesi ve Atatürk Caddesi üzerinde bulunan 2 yapı 1000 TL üstü kira gelirine sahip olup %20'lik alan dilimini oluşturmaktadır. Çalışma alanı genelinde %60'ının kira bedelleri 500-1000TL arasındadır. 300-500 TL arası kira gelirine sahip yapılar %20'lik alanı oluşturmaktadır.(Rakamlar 2015 yılına aittir)

Yapılan karşılaştırmadan görüldüğü gibi dükkanların çoğunun boş olmasının yanı sıra, kira bedelleri 4 yıl önceyle eşdeğer olup, artış göstermemiştir.

6.2.3.Mimari Ölçekteki Analizler

Çalışma alanının mimari ölçekteki analizi, alanın daha iyi algılanabilmesi için gereklidir. Çalışma alanında sağliıklaştırma çalışmasından önce ve sonra mimari ölçekte analizler yapılmıştır.

Çalışma alanının sağliıklaştırma çalışmasından önce; alan içinde yapı stokunu çoğunlukta, ticaret ve konut yapıları oluşturmaktaydı. Alanda çoğunlukla konut ve ticaret yapıları birlikte bulunmaktaydı. Zemin katı ticari amaçla kullanılan bu yapıların üst katında dükkan sahibi olan yer fıstığı tüccarı oturmaktaydı. Böylelikle dükkan sahibi geçiminin çoğunu karşıladığı bu fıstıkları, daha iyi muhafaza edebilmekteydi. Çalışma alanında, konut ve ticaret yapılarının türleri, yapılarda oluşan eskime ve değişimler analiz edilmiştir.

Ticaret Yapıları: Çalışma alanı içinde, Atatürk caddesi ve P.Süleyman caddesi üzerinde yoğun ticaret yapı stoku bulunmaktaydı. Tek başına ticaret yapıları seyrek olarak alan içine dağılmış durumda gözlenmekteydi. Alan içerisinde çoğunlukla konut ve ticaret yapıları birlikte gözlenmekteydi.

Alan içindeki ticaret yapıları tek katlı olarak bulunmaktaydı. Bu tip yapılar, tek bir hacimden oluşup, ayrıca ıslak hacim mekanları bulunmamaktaydı. Genellikle bitişik nizamda olup, tek cepheliydiler. Cephelerinde camekanlı vitrin olan örnekler veya hiç cam olmayıp dışarıdan demir kepenkle kapatılan örnekler gözlenmekteydi. (Şekil 6.33)

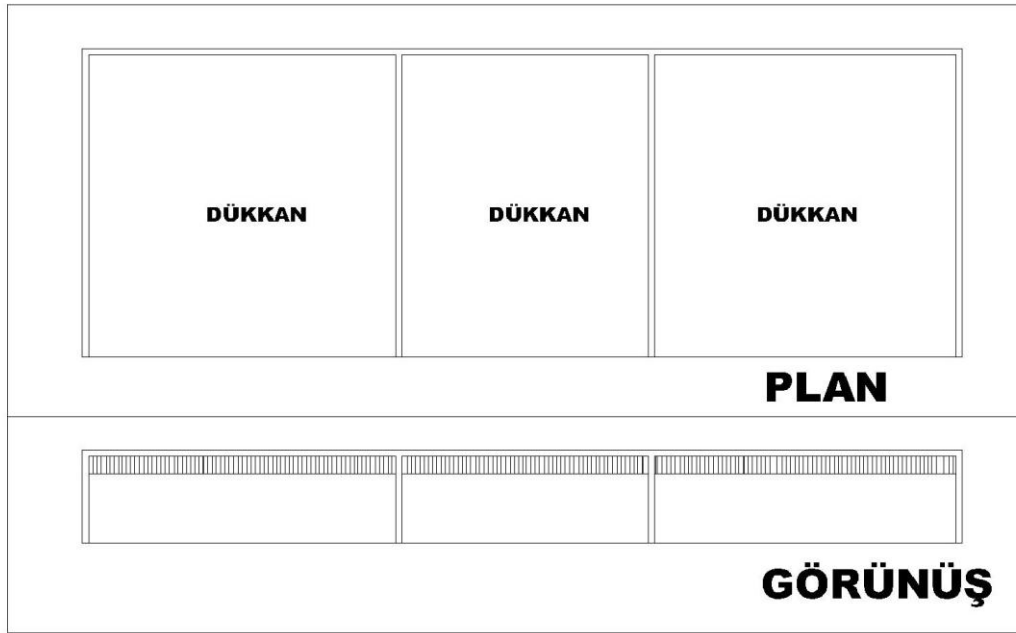

Şekil 6.33. Tek katlı dükkanlardan bir görünüm

Dış cephe malzemesi olarak genellikle sıva + boya kullanılmaktaydı. Alan içindeki yapılar yığma ve betonarme yapım tekniği gözlemlenmekteydi.

Şekil 6.34. Tek katlı dükkanlardan bir görünüm

Şekil 6.35. Tek katlı ticaret yapıları plan ve cephe şemaları

Konut + Ticaret Yapıları: Alan içerisinde çoğunlukla bulunmaktaydı. Bu yapılar 2,3,4,5 katlıydı. (Şekil 6.36)

Şekil 6.36. Konut + Ticaret Yapıları

Konut + Ticaret yapılarında, konut girişleri ile dükkan girişleri ayrıydı. Alt katın, üst kat ile irtibatı yoktu.

Şekil 6.37.Konut + Ticaret Yapıları

Dış cephe malzemesi olarak genellikle sıva + boya kullanılmaktaydı. Yapılarda, yığma ve betonarme yapım sistemi gözlenmekteydi. (Şekil 6.38)

Şekil 6.38.Konut + Ticaret Yapıları

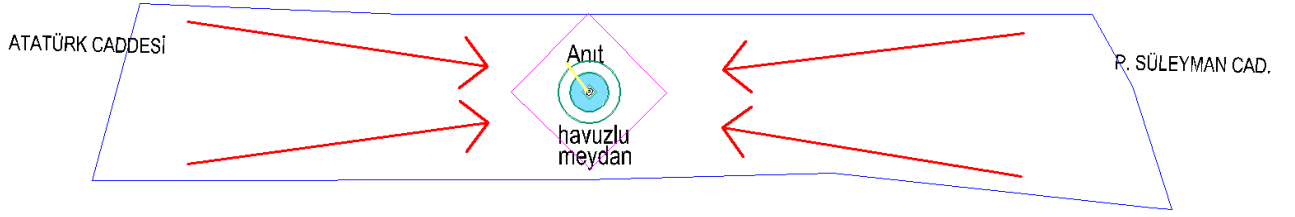
Şekil 6.39.Çalışma alanının genelinde gözlenen konut planı

Şekil 6.39.deki plan sağlıklaştırma çalışmasından önce alanın genelinde gözlenen konutların işlev şemasıdır. Alanın genelinde yığma yapım sistemi kullanılmış olup, yapıların dört köşesinde L şeklinde minare taşları bulunmaktaydı. Eskiden insanlar bina yapım aşamasında bu minare taşlarının içine para atarlarmış. Bu Osmaniyeli halkı için bereketin işareti manasına gelmekteydi. Yapılarda dış duvar kalınlıkları 60 cm'di. Konutlarda ıslak hacimler bir arada bulunmaktaydı ve wc ve banyoya mutfaktan geçiş sağlanmaktaydı. Konut girişi günlük yaşamın geçtiği bir alandı ve bu alandan odalara dağılım sağlanmaktaydı.

Çalışma alanında sağlıklaştırma çalışmasından sonra yapılan analizlerde meydan analizi ve mekansal analiz başlıkları mimari ölçekte irdelenmiştir.

Meydan Analizi

Meydanın açılış tarihi 7 Ocak 2012'dir. Meydan ismini Osmaniyeli'nin düşman işgalinden kurtuluşunda şehit düşen milli mücadele kahramanı Rahime Hatun'dan alır. Daha önce İl Özel idaresi bahçesinde bulunan Rahime Hatun anıtı, bu meydana taşınmıştır. Anıt, meydanın orta noktasına konulup, odak noktası haline gelmiştir. (Şekil 6.40, 41, 42, 43)

Şekil 6.40.Rahime Hatun Anıtı konumu

Şekil 6.41.Havuzlu Meydan projesi

Şekil 6.42.Rahime Hatun Anıtı'nın Meydana Taşınması

Şekil 6.43.Rahime Hatun Meydanı-Meydan içerisinden Atatürk caddesine doğru bakış (Belediye Arşivi,2012)

Meydana giriş, Atatürk caddesi ve Palalı Süleyman caddesi üzerinden sağlanmaktadır. Meydana giriş aksları araç trafiğini soyutlamak ve yönlennmeyi güçlendirmek için ortalama 3.5 m. bantlar ile tasarlanmıştır. (Şekil 6.44, 45)

Şekil 6.44.Meydan girişleri

Şekil 6.45.Meydan girişi yakından bir görünüm

Tasarım alanındaki kentsel donatılar (havuzlar, banklar, çiçeklikler, üst örtüler, aydınlatma elemanları, çöp kutuları vs.) kentteki sürekliliğe göre konumlanmıştır. (Şekil 6.46, 47)

Şekil 6.46.Rahime Hatun Meydanı-Palalı Süleyman Caddesi'nden alana bakış (Belediye Arşivi,2012)

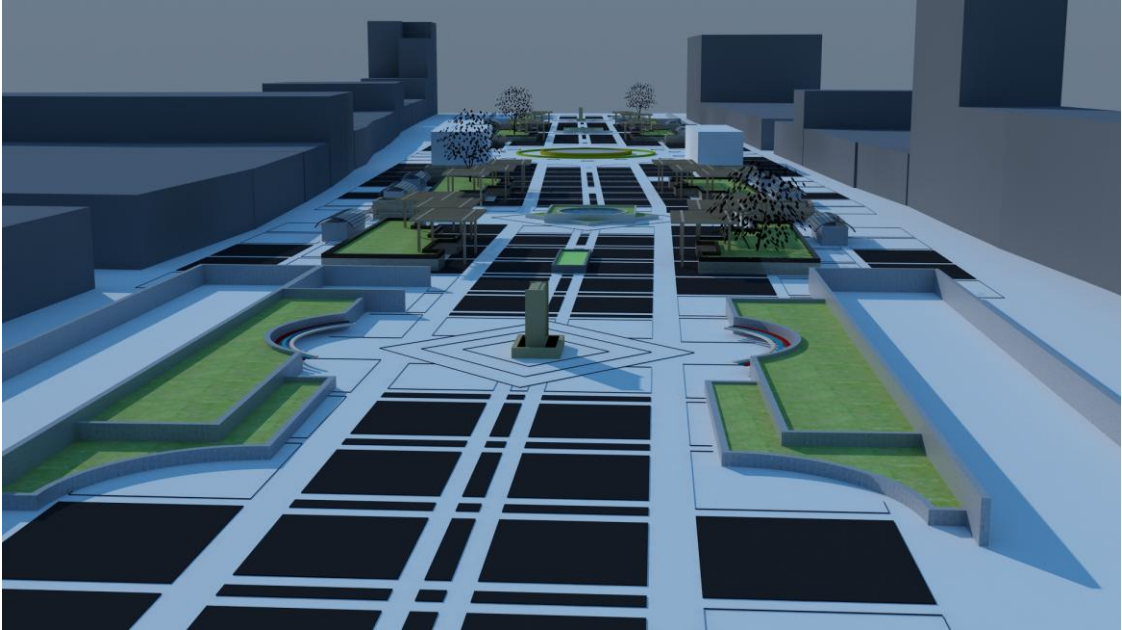
Şekil 6.47.Rahime Hatun Meydanı

Mekansal Analiz

Meydan içerisinde yalnızlık ve ulaşılabilirlik dikkate alınarak, iyileştirilmiş mekanlar geliştirilmiştir.

Kent merkezinde yetersiz olan yeşil alan, meydan içerisinde kısmen de olsa arttırılmaya çalışılmıştır.

Kentsel donatıların meydan içerisinde aynı dil ve kurguda olmasına özen gösterilmiştir. (Şekil 6.48, 49, 50, 51, 52)

Şekil 6.48.Rahime Hatun Meydanı Projesi Perspektif (kentsel donatılar)

Şekil 6.49.Rahime Hatun Meydanı Projesi Perspektif (kentsel donatılar)

Şekil 6.50.Meydan içerisinde kentsel donatılar(oturma elemanı)

Şekil 6.51. Meydan içerisinde kentsel donatılar(oturma elemanı ve üst örtü)

Şekil 6.52. Meydan içerisinde kentsel donatılar(aydınlatma elemanı)

6.2.4.Kullanıcı Memnuniyeti Analizi

Çalışmanın materyalini oluşturan Rahime Hatun Meydanı Sağlıklaştırma alanı ilgili kullanıcı memnuniyeti analizi yapılmak istenmiş ve bununla ilgili gerçekçi veriler elde edebilmek için bir Anket Yöntemi'nden yararlanılmıştır.

6.2.4.1.Anket Yöntemi

Anket 3 aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada sorular belirli kriterlere göre seçilmiştir. 2. aşamada sorular hazırlanıp, uygulanmıştır. Son aşamada elde edilen veriler değerlendirilmiştir.

6.2.4.2.Yöntem Sorularının Hazırlanması

Anket formunda yer alan sorular “Sosyo-ekonomik Yapıya İlişkin Veriler”, Kullanım Verileri”, “Donatılara İlişkin Veriler”, “Alana İlişkin Genel Veriler” başlıkları altında hazırlanmıştır(Semerci,2014).

Sosyo-ekonomik yapıya ilişkin veriler bölümünde, alanın kullanıcılarına 4 soru yöneltilmiştir ve kullanıcı profilleri analiz edilmiştir. Kullanım verileri başlığında, alanın kullanımına dair analizler 6 soru ile yapılmıştır. Donatılara ilişkin veriler bölümünde, alandaki donatıların durumu analiz edilmiştir. Alana ilişkin genele veriler bölümünde ise kullanıcıların alan hakkındaki yorumlarına yer verilmiştir.

Çalışma alanının analizini yaparken yapılan anketlerde bazı parametreler kullanılarak değerlendirilmiştir.

Araştırılan Parametreler Ve Bunlara Karşılık Gelen Açıklamalar

Doğallık: Manzarada mevcut doğal manzara özellikleri fazla ise yüksek puan verilmesi uygundur.

Boyutlar: Dokunulmamışlık, vahşi/el değmemiş, doğal, ekolojik sağlamlık

Potansiyel Göstergeler: El değmemiş bitki örtüsü, su varlığı, doğal öğelerin bulunması, geçici bitki örtüsü

Çeşitlilik: Görüntünün çok sayıda birbirinden farklı unsura sahip olduğunu algıyorsanız yüksek bir puan ve az sayıda farklı unsura sahipse düşük bir puan veriniz.

Karmaşıklık, Komplekslilik: Görüntüdeki manzara sizce basit ise düşük, karmaşık ise yüksek puan veriniz.

Boyutlar: Farklılık, çeşitlilik, doku ve şekillerin karmaşıklığı

Potansiyel Göstergeler: Farklı objelerin varlığı, çeşitliliği ve zenginliği, düzlük – eğimlilik, şekil çeşitliliği, boyut çeşitliliği, heterojenlik

Güven: Görüntünün bileşenlerinin riskleri veya tehlikeleri çağrıştırdığını algıyorsanız düşük bir puan, konuksever, tehlikesiz ve emin bir görünüş sunarsa yüksek bir puan veriniz.

Düzen: Görüntünün düzenli unsurlara veya net düzenlemelere sahip olduğunu algıyorsanız yüksek bir puan veriniz.

Çekicilik: Manzarayı çekici buluyorsanız ve tercih ediyorsanız yüksek puan verilmesi uygundur eğer çekici bulmuyor ve tercih etmiyorsanız düşük puanlar verilmesi uygundur.

Mekan Duygusu:

Boyutlar: Tasvir edilebilirlik, mekan kimliği, özgünlük, farklılık, gizem

Potansiyel Göstergeler: Mekan kimliğinin algılanması, mekana ait kültürü hissettiren objelerin bulunması, topografya, bitkisel öğeler ve yapısal öğelerin uyumu, bakımlı ve temiz alanların varlığı, mekana ait öğelerin birbiriyle ilişkisinin güçlü olması

Tarihsellik:

Boyutlar: Tarihi devamlılık, tarihi zenginlik

Potansiyel Göstergeler: Tarihi kültürel unsurların varlığı, lineer tarihi objelerin varlığı ve çeşitleri, tarihi zaman katmanlarının görünürlüğü, tarihi devamlılığı olan alanın varlığı, geleneksel arazi kullanımı ve dokusunun varlığı

Tasvir Edilebilirlik:

Boyutlar : Mekan ruhu, doğa (genius logi), eşsizlik / ayırt edici özellik, canlılık

Potansiyel Göstergeler: Manzara noktalarının varlığı, olağanüstü eşsiz öğelerin varlığı, nirengi noktalarının varlığı, tarihi unsurlar ve dokuların varlığı, su elemanlarının varlığı ve hareketli su alanı

Okunabilirlik:

Boyutlar: Algılanabilirlik, tasvir edilebilirlik, ulaşılabilirlik

6.2.4.3.Yöntemde Örneklem Seçimi

Anket çalışması, alan için rastgele seçilen 100 katılımcı ile yüz yüze görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar,3grup altında toplanmıştır.1.grup sağlıklaştırma çalışmasından önce alanı kullanan yer fıstığı tüccarları, 2.grup meydan çevresindeki esnaflar, 3.grubu ise halk oluşturmaktadır. 40adet halka, 30adet esnafa, 30adet mimara olmak üzere toplam 100 adet anket yapılmıştır. Esnaf katılımcılar meydan ve çevresinde bulunan dükkan sahipleridir. Halk katılımcıları ise Rahime Hatun Meydanı'nı kullananlar oluşturmaktadır.

Alanlarda kadın ve erkek sayısının belirlenmesi ise gözlem yönteminde elde edilen kadın erkek yoğunluğuna göre ayarlanmıştır.

6.2.4.4. Yöntemin Uygulanmasına İlişkin Bilgiler

Anket Yöntemi, alanlarda kullanıcılar ile birebir görüşme yapılarak gerçekleştirilmiştir. Alanlarda anket uygulanırken cinsiyet ve yaş açısından kota konulmuştur. Bu kotaya göre; ankete katılan kullanıcıların 17 yaş ve üstünde olmasına dikkat edilmiştir. Aynı zamanda anketin erkek ve kadın kullanıcı sayıları gözlem yöntemindeki yoğunluğa göre belirlenmiştir. Ankete katılan kullanıcılara toplam 12 soru yöneltilmiştir.

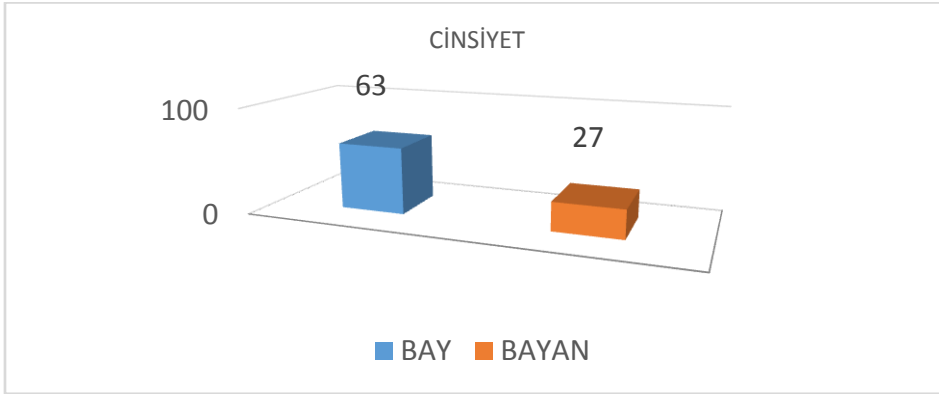
6.2.4.5.Anket Verileri

Anket formunda yer alan sorulara verilen yanıtlar meydan için, “Sosyo-ekonomik Yapıya İlişkin Veriler”, Kullanım Verileri”, “Donatılara İlişkin Veriler”, “Alana İlişkin Genel Veriler” başlıkları altında incelenmiştir.

Sosyo-Ekonomik Yapıya İlişkin Veriler

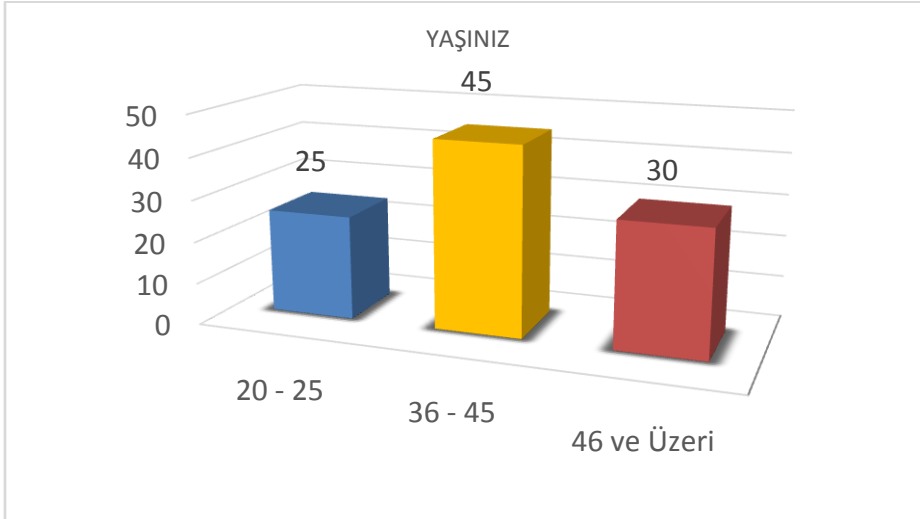
Anket çalışmasının sosyo-ekonomik yapıya ilişkin veriler bölümünde, ankete katılan kullanıcıların profilini belirleyebilmek için “cinsiyet”, “yaş”, “memleket” ve “meslek” analizi yapılmıştır.

Cinsiyet Durumu: Yapılan ankete göre; Rahime Hatun Meydanı'nda ankete katılan kullanıcıların %63'ü bay, %27'si bayandır.

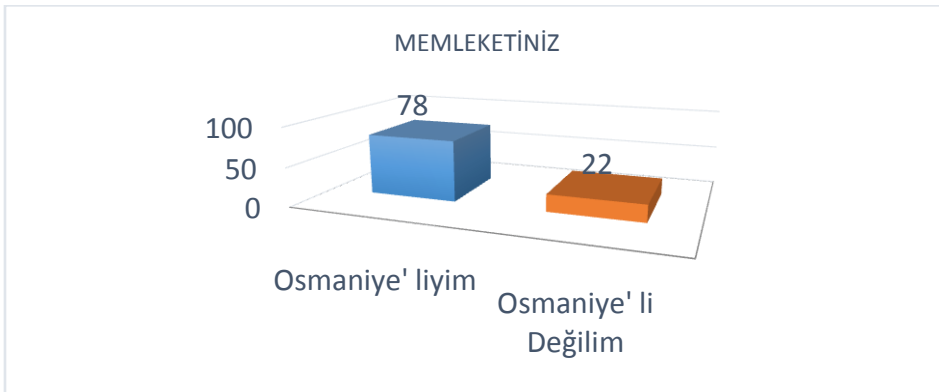
Şekil 6.53.Cinsiyet Durumu

Yaş Grubu: Anket çalışmasını yanıtlayan katılımcıların %45'i 36-45 yaş aralığında, %30'u 46 ve üzeri, %25'i 20-25 yaş aralığındadır.

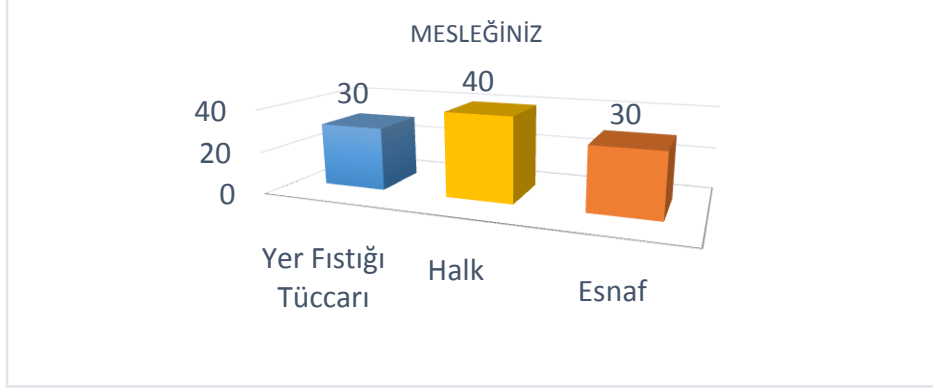
Şekil 6.54.Yaş Grubu

Memleket Durumu: Yapılan anket çalışmasına katılanların %78'i Osmaniye'lidir, %22'si Osmaniye'li değildir.

Şekil 6.55. Memleket Durumu

Meslek Grupları: Ankete katılanların meslek gruplarına bakıldığında, %30'unun yer fıstığı tüccarı, %40'nın halk, %30'unun meydan ve yakın çevresinde bulunan esnaf olduğu görülmektedir.

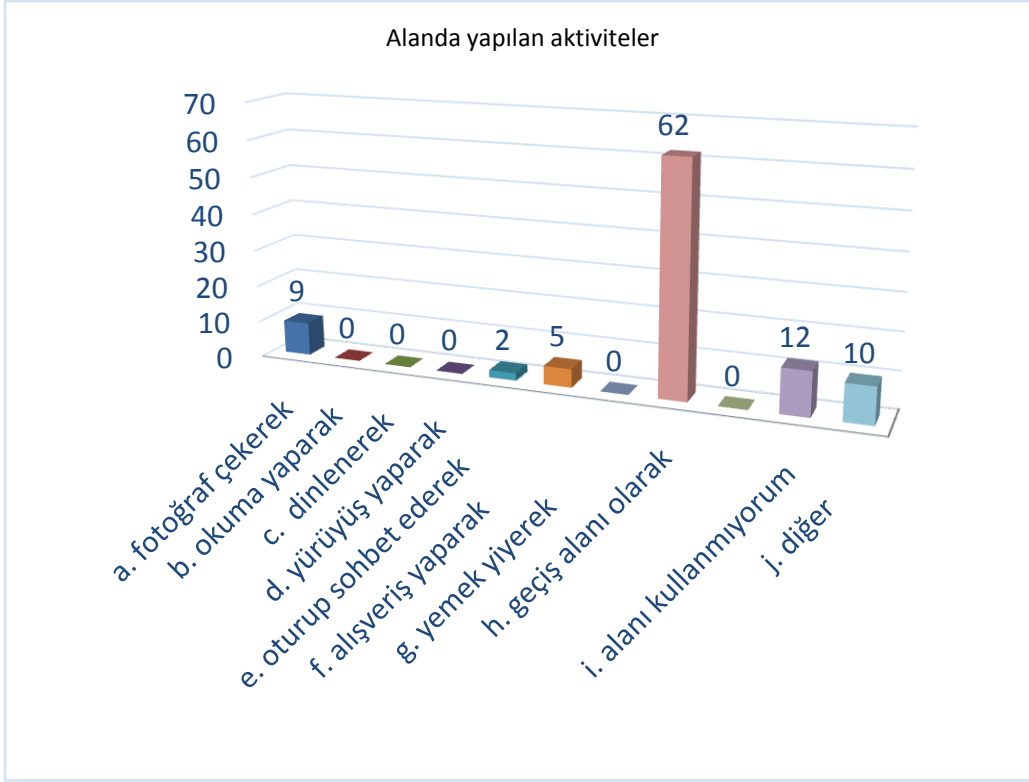
Şekil 6.56.Meslek Grupları

Alanların Kullanım Veri Sonuçları

Anket katılımcılarının alanı kullanımlarıyla ilgili veriler edinebilmek için; “Alanda Yapılan Aktiviteler”, “fıstıkçılık işlevi” ve “esnaf gelir durumu”, “alandaki eksiklik” analiz edilmiştir.

Alanda Yapılan Aktiviteler

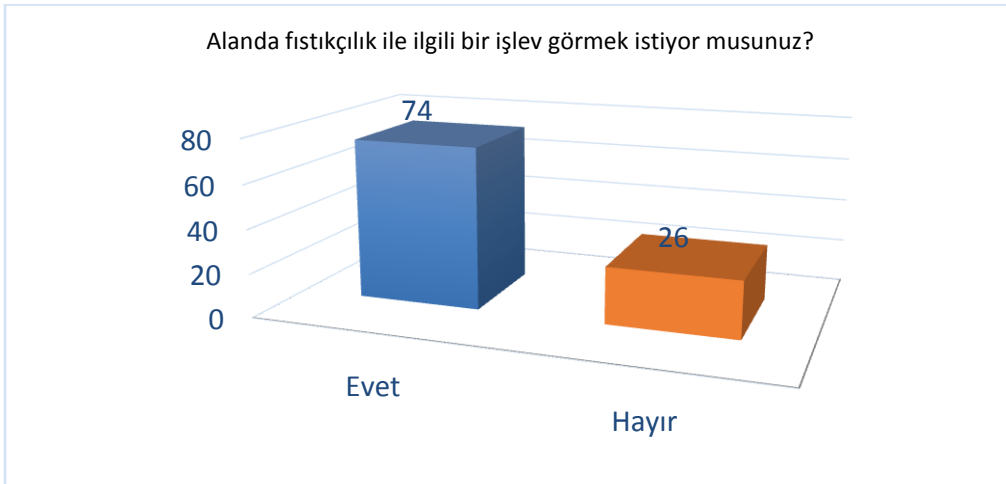
Rahime Hatun Meydanı'nda ankete katılanların %62'si alanı geçiş alanı olarak, %9'u fotoğraf çekerek, %2'si oturup sohbet ederek, %5'i alışveriş yaparak alanda zamanını değerlendirmektedir, geriye kalan katılımcılar %10'u diğer ve %12'si alanı kullanmıyorum yanıtlarını vermiştir.

Şekil 6.57. Alanda Yapılan Aktiviteler

Fıstıkçılık İşlevi

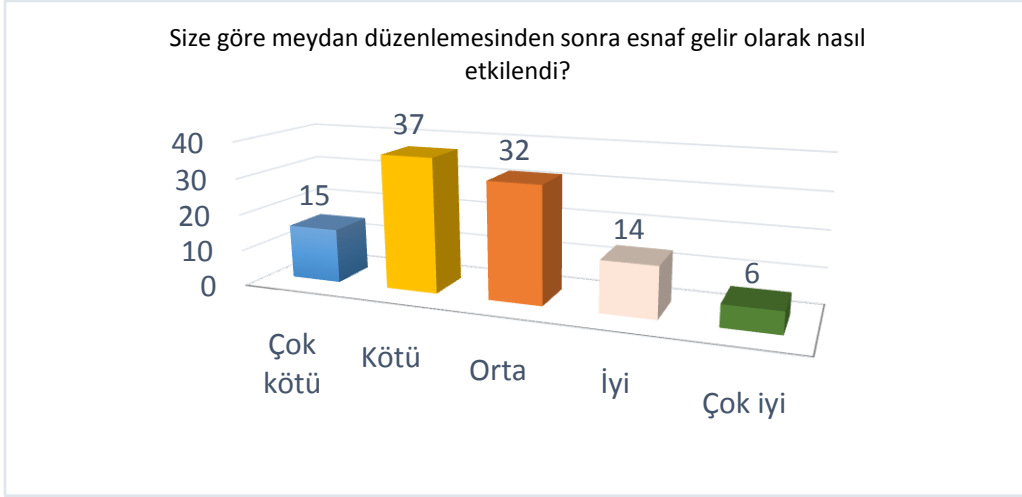
%74 katılımcı alanda fıstıkçılıkla ilgili işlev görmek istediğini belirtirken, %26 katılımcı alanda fıstıkçılıkla ilgili işlev görmek istemediklerini belirtmişlerdir.

Şekil 6.58. Fıstıkçılık İşlevi

Esnaf Gelir Durumu

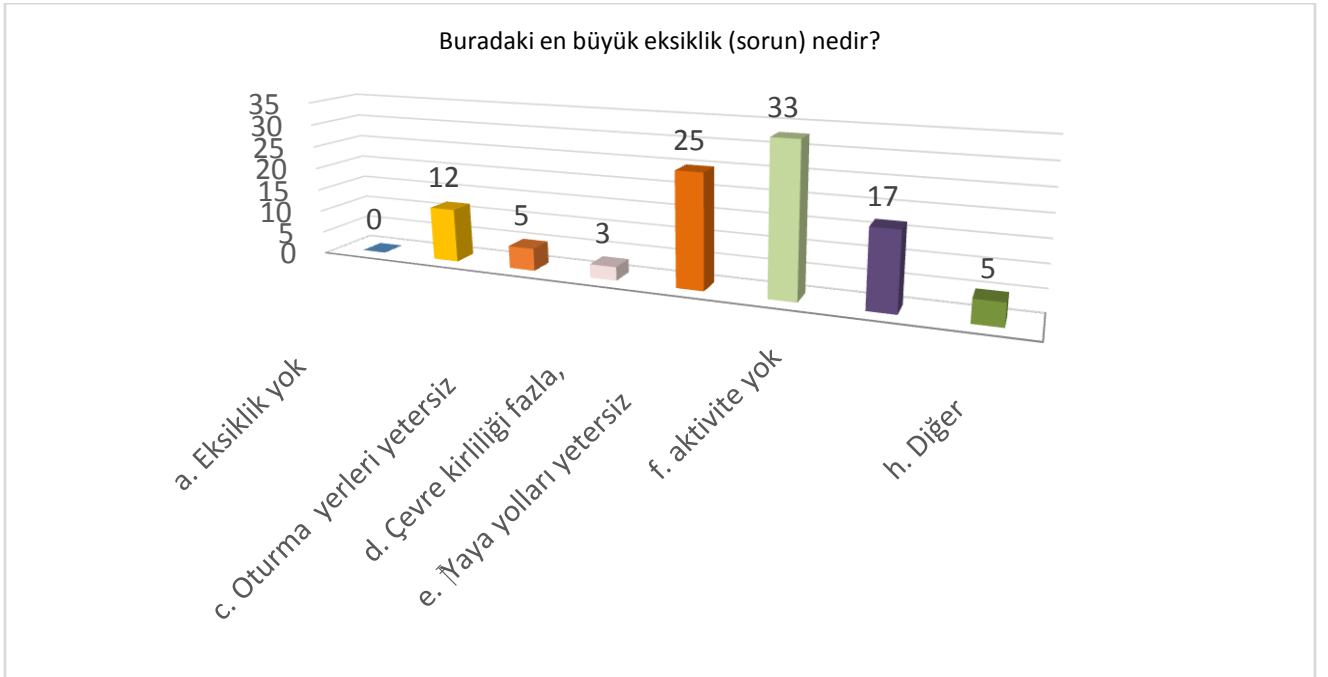
Anket çalışmasında, kullanıcılara sorulan meydan düzenlemesinden sonra esnaf gelir olarak nasıl etkilendi sorusuna, katılımcıların 537'si kötü, %32'si orta, %14'ü iyi, %6'sı çok iyi yanıtlarını vermiştir.

Şekil 6.59. Esnaf Gelir Analizi

Alandaki Eksiklik

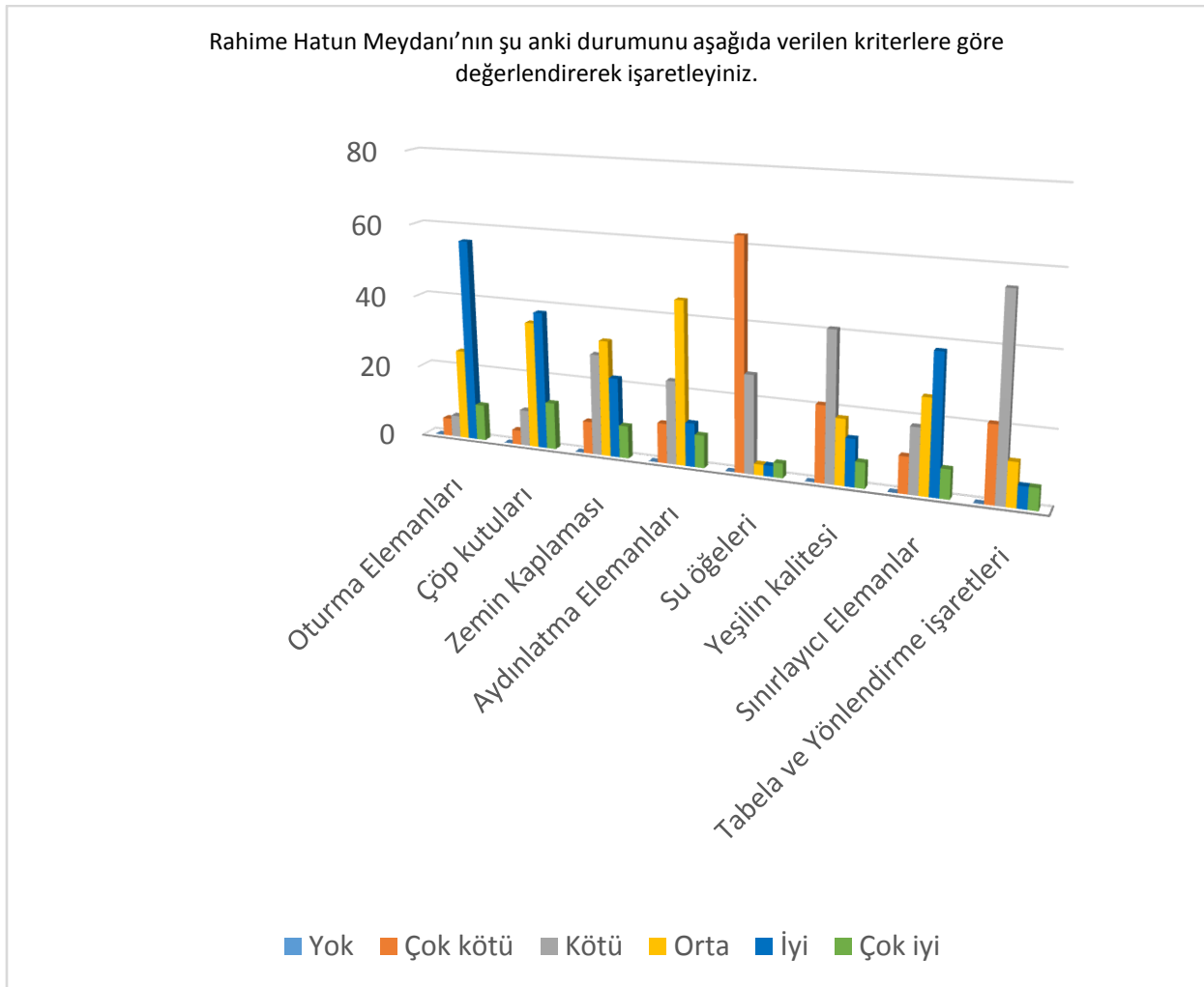
Rahime Hatun Meydanı'nda en büyük eksiklik analiz edildiğinde katılımcıların, %33'ü aktivite yok, %25'i yaya yolları yetersiz, %17'si otopark yetersiz ve trafik düzensiz, %12'si ağaçlık yeşil alan yetersiz, %5'i oturma yerleri yetersiz, %5'i diğer, %3'ü çevre kirliliği fazla yanıtlarını vermiştir.

Şekil 6.60. Alandaki Eksiklik

Donatılara İlişkin Veri Sonuçları

Ankete katılan kullanıcıların alandaki donatılar hakkında görüşlerinin değerlendirilebilmesi için analiz yapılmıştır.

Şekil 6.61. Donatılara İlişkin Veriler

Alandaki oturma elemanları analiz edildiğinde kullanıcıların, %56'sı iyi, %25'i orta, %6'sı kötü, %10'u çok iyi, %5'i çok kötü yanıtlarını vermiştir.

Alandaki çöp kutularının analizi yapıldığında kullanıcıların, %38'i iyi, %35'i orta, %10'u kötü, %4'ü çok iyi, %13'ü çok kötü olarak yanıtlamıştır.

Alandaki zemin kaplaması analiz edildiğinde kullanıcıların, %22'si iyi, %32'si orta, %28'i kötü, %9'u çok iyi, %9'u çok kötü yanıtlarını vermiştir.

Alandaki aydınlatma elemanlarının analizi yapıldığında kullanıcıların, %12'si iyi, %45'i orta, %23'ü kötü, %9'u çok iyi, %11'i çok kötü şeklinde yanıtlar vermiştir.

Alanda su öğeleri sorgulandığında kullanıcıların, %3'ü iyi, %3'ü orta, %27'si kötü, %4'ü çok iyi, %63'ü çok kötü olarak cevap vermiştir.

Alandaki yeşilin kalitesi analiz edildiğinde kullanıcıların, %13'ü iyi, %18'i orta, %41'i kötü, %7'si çok iyi, %21'i çok kötü yanıtlarını vermiştir.

Alanda sınırlayıcı elemanlar sorgulandığında kullanıcıların, %38'i iyi, %26'sı orta, %18'i kötü, %10'u çok iyi, %8'i çok kötü olarak cevap vermiştir.

Alandaki tabela ve yönlendirme işareti analizi yapıldığında kullanıcıların, %6'sı iyi, %12'i orta, %55'i kötü, %21'i çok iyi, %6'sı çok kötü olarak yanıtlamıştır.

Alana İlişkin Genel Veri Sonuçları

Ankete katılan kullanıcıların alanın genel durumu hakkındaki görüşlerinin öğrenilebilmesi için alanın tarihi hakkında bilgi, alan hakkında kullanıcı görüşü, meydanın duyuşsal etkileri analiz edilmiştir.

Alanın Tarihi Hakkında Bilgi

Katılımcıların %83'ü alanın tarihi geçmişini hakkında yeterli bilgiye sahipken %17'si değildir.

Şekil 6.62. Alanın Tarihi Hakkında Bilgi Analizi

Alan Hakkında Kullanıcı Görüşü

Alanda yapılan sağlıklılaştırma çalışması sırasında %96 katılımcı görüşlerinin alınmadığını %4 katılımcı ise görüşlerinin alındığını iddia etmektedir.

Şekil 6.63. Alan Hakkında Kullanıcı Görüşü

Mekanın Duyusal Etkileri

Alanda doğallık sorgulandığında kullanıcıların, %9'u iyi, %12'si orta, %32'si kötü, %11'i çok iyi, %36'sı çok kötü olarak cevap vermiştir.

Alandaki dinlendiricilik analiz edildiğinde kullanıcıların, %1'i iyi, %42'si orta, %22'si kötü, %33'ü çok kötü olarak yanıtlamıştır.

Alanda temizlik analizi yapıldığında kullanıcıların, %21'i iyi, %25'i orta, %26'sı kötü, %8'i çok iyi, %20'si çok kötü olarak yanıtlamıştır.

Alanda sessizlik analizi yapıldığında kullanıcıların, %5'i iyi, %33'ü orta, %38'i kötü, %3'ü çok iyi, %21'i çok kötü olarak yanıtlamıştır.

Alanda çeşitlilik analizi yapıldığında kullanıcıların, %10'u iyi, %20'si orta, %25'i kötü, %5'i çok iyi, %40'ı çok kötü olarak yanıtlamıştır.

Alandaki güvenlik sorgulandığında kullanıcıların, %10'u iyi, %17'si orta, %43'ü kötü, %9'u çok iyi, %21'i çok kötü olarak yanıtlamıştır.

Alandaki düzen sorgulandığında kullanıcıların, %45'i iyi, %25'i orta, %5'i kötü, %20'si çok iyi, %5'i çok kötü olarak yanıtlamıştır.

Alanda çekicilik analizi yapıldığında kullanıcıların, %10'u iyi, %17'si orta, %39'u kötü, %8'i çok iyi, %26'sı çok kötü olarak yanıtlamıştır.

Alanda karmaşıklık analizi yapıldığında kullanıcıların, %56'sı iyi, %22'si orta, %6'sı kötü, %10'u çok iyi, %6'sı çok kötü olarak yanıtlamıştır.

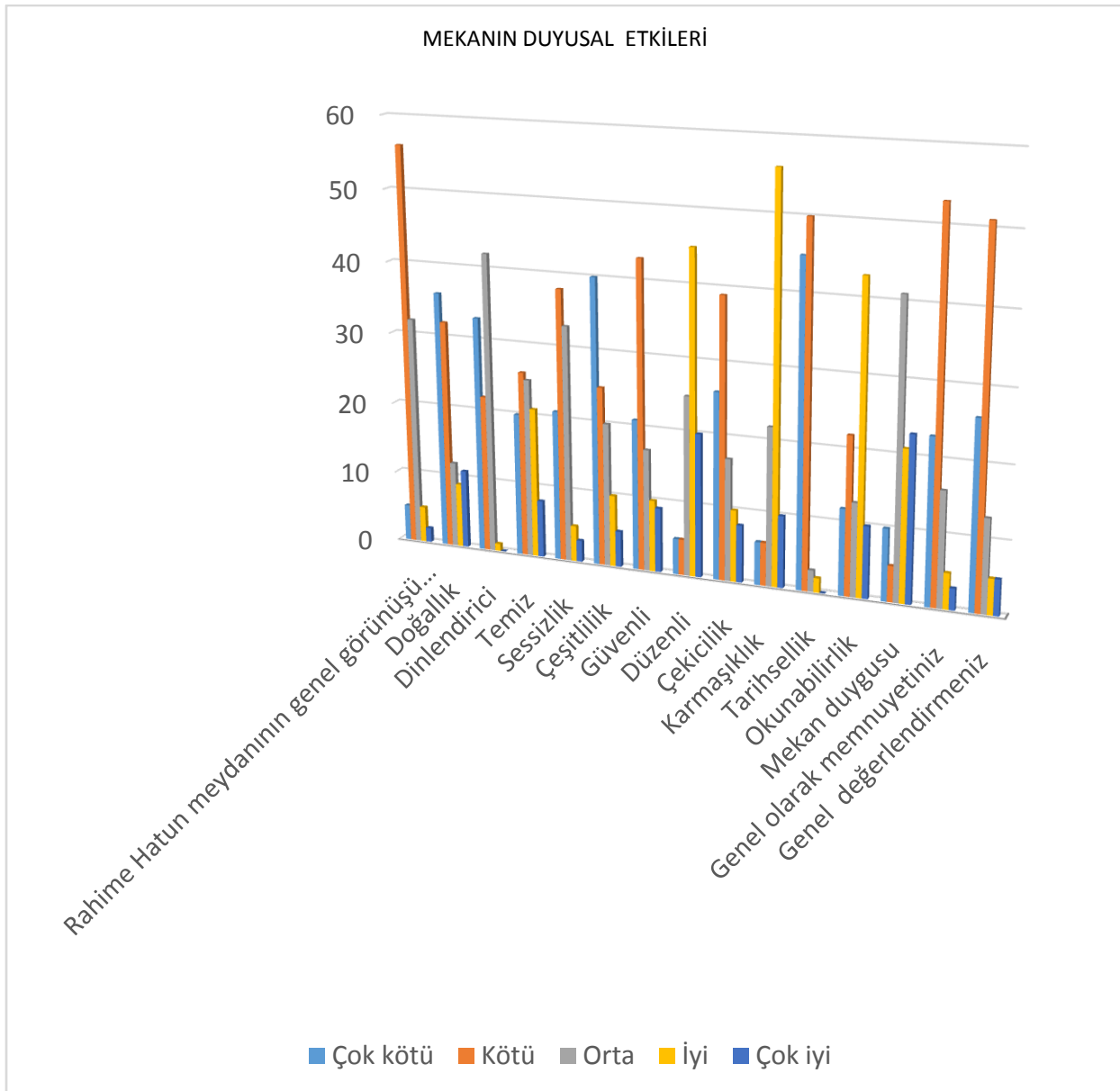
Alandaki tarihsellik sorgulandığında kullanıcıların, %2'si iyi, %3'ü orta, %50'si kötü, %45'i çok kötü olarak yanıtlamıştır.

Alandaki okunabilirlik sorgulandığında kullanıcıların, %43'ü iyi, %13'ü orta, %22'si kötü, %12'i çok kötü, %10'u çok iyi olarak yanıtlamıştır.

Alanda mekan duygusu analizi yapıldığında kullanıcıların, %21'i iyi, %41'i orta, %5'i kötü, %5'i çok iyi, %10'u çok kötü olarak yanıtlamıştır.

Alanda genel memnuniyet durumu analizi yapıldığında kullanıcıların, %5'i iyi, %16'sı orta, %53'ü kötü, %3'ü çok iyi, %23'ü çok kötü olarak yanıtlamıştır.

Alanda genel değerlendirme yapıldığında kullanıcıların, %5'i iyi, %13'ü orta, %51'i kötü, %5'i çok iyi, %26'sı çok kötü olarak yanıtlamıştır.

Şekil 6.64.Mekanın Duyusal Etkileri

6.2.5.Değerlendirme

Kentler, zamanla değişen kullanım biçimlerinden dolayı yapısal ve dokusal açıdan yetersiz kalmaktadır. Bu tür yetersizlikler kentlerde sorunlar oluşturmakta ve kentin sağlıklılaştırma çalışmalarını zorunlu kılmaktadır. Kentin sağlıklılaştırma çalışmalarında, kentlerin barındırdığı sorunların giderilmesinde olumlu sonuçlara ulaşabilmek için kullanıcı odaklı müdahale edilmesi gerekmektedir.

Tez kapsamında; kullanıcı odaklı kentsel sağlıklılaştırma çalışmaları için bir yöntem önerilmiştir. Bu yöntem dahilinde, çalışmaların kent ölçeğinde, sosyo ekonomik-kültürel ölçekte ve mimari ölçekte analiz edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu öneri, yurt içinden ve dışından örneklerle desteklendikten sonra araştırma alanı olarak

belirlenen Osmaniye Rahime Hatun Meydanı üzerinde değerlendirilmiştir. Yöntem dahilinde Rahime Hatun Meydanı, kent ölçeğinde, sosyo ekonomik-kültürel ve mimari ölçekte analiz edilmiştir. Araştırma alanında kullanıcı memnuniyeti “Anket Yöntemi” ile irdelenmiştir. Uygulanan “Anket Yöntemi”, alanın daha detaylı anlaşılmasına ve alanla ilgili daha sağlıklı analizler yapılmasına imkan tanımıştır.

Yapılan çalışmalarda ve analizlerde görüldüğü gibi araştırma alanı ölçek olarak meydan olma vasıflarına sahip değildir. Kullanıcılardan aldığımız bilgilere göre, tarihsel geçmişin izlerinin yok edilmesi, işlev dönüşümü, ulaşım-erişebilirlik ve güvenlik konusunda barındırdığı sorunlarla araştırma alanı meydan olmak için uygun değildir.

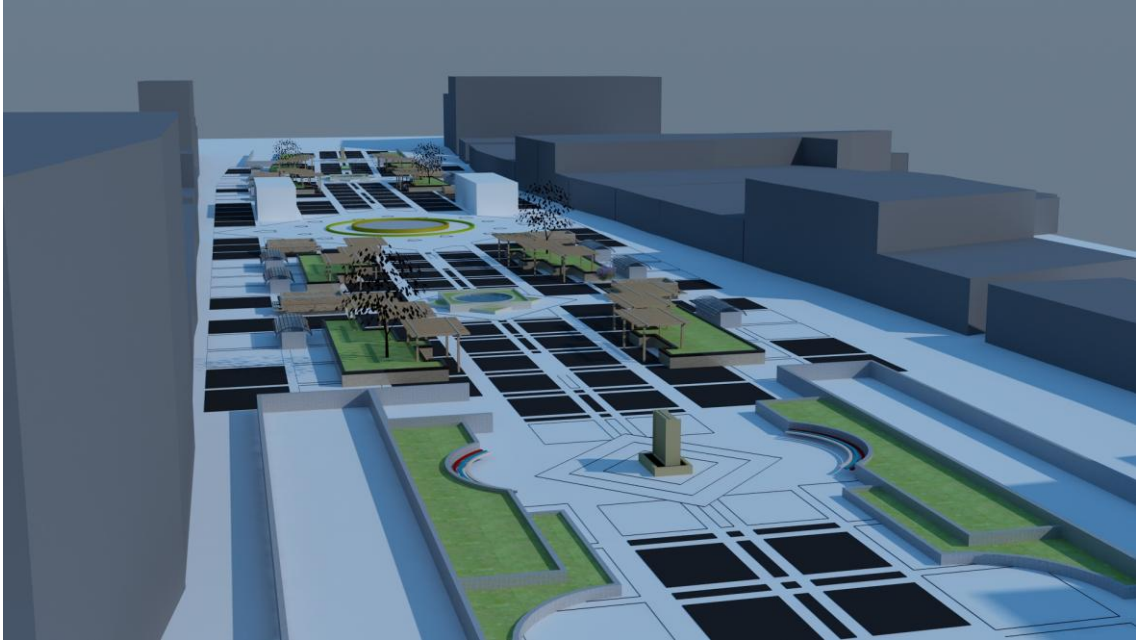
Anket çalışmasında aldığımız yanıtlar dahilinde kullanıcıların, alanda fıstıkçılık işlevini görmek istedikleri açıktır. Osmaniye halkı bu alanı günümüzde ‘‘Rahime Hatun Meydanı ‘’ olarak değil ‘‘Eski Fıstıkçılar Çarşısı’’ olarak anmaktadır. Bu da Osmaniye halkının bu alanı fıstık ticaretiyle ne kadar bütünleştirdiğinin göstergesidir. Bölgede sağlıklaştırma çalışmaları kapsamında hazırlanan Rahime Hatun Kentsel Tasarım projesi ile, Osmaniye ili için önemli geçim kaynağı olan yer fıstığı ticaretinin tarihi akslarından biri yok edilmiştir. Buradaki ticaret aksı koruma çalışmaları için bir pilot bölge olabilecek durumdaydı. Sağlıklaştırma önerilerinde, kullanıcılardan alınan görüşler doğrultusunda ticaret işlevi ve bu işlevin korunması üzerine çalışmalar yapılmalıydı. Sağlıklaştırma çalışmalarında, yapılması gereken, alanı orijinal ya da orijinaline yakın fonksiyonla donatmaktır yani alana aynı ya da benzer işlevi vermektir. Verilecek yeni fonksiyonların eskisinden bağımsız olmaması gerektiğine bölüm 4.2.3.’de değinilmiştir.

Anket çalışmasında aldığımız cevaplara göre araştırma alanı, en çok geçiş amaçlı kullanılmaktadır. Meydanlar içerisinden geçip gidilen değil, içerisinde durulan beklenen vakit geçirilen alanlardır. Rahime Hatun Meydanı’nda kullanıcılar için herhangi bir aktivite bulunmaması geçiş amaçlı kullanılmasının en büyük nedenidir.

Kullanıcıların çoğu anket çalışmasında, alanı güvenli bulmadıklarını belirtmişlerdir. Alanın etrafındaki binaların işlevsiz kalması meydanda güvenlik sorununun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Kullanıcılar, Osmaniye Çarşı’sına çok yakın olmasına rağmen alanı kullanırken kendilerini güvende hissetmediklerini sözlü görüşmelerde belirtmişlerdir. Güvenlik problemi nedeniyle araştırma alanı hava karardıktan sonra, içine girilemeyen ve yaşayamayan bir mekan haline gelmektedir.

Rahime Hatun Kentsel Sağlıklaştırma Projesi’nde kullanıcıların görüşlerinin alınmadığı anket çalışmasında görülmektedir. Örnek olarak incelediğimiz Kreuzberg ve

Fener-Balat sağlıklaştırma projelerinde kullanıcı istek ve ihtiyaçlarını gözeterek çalışan proje yürütme kurullarından bu çalışmada bahsetmek mümkün değildir. Çünkü projede kullanıcının görüşleri alınmamış, Osmaniye Belediyesi tarafından karar alınıp, uygulanmıştır. Örnek projelerdeki gibi birçok kurumun bir araya gelmesi ve buna halkın katılımının sağlanması gerekirdi. Böylece araştırma alanı, halkın ihtiyaçları doğrultusunda ortaya çıkan kentlinin kullanımına uygun bir hale gelirdi.

Şekil 6.65. Rahime Hatun Meydanı

Meydan kentin her yönünden gelen yaya akışını bünyesine toplayıp dağıtabilecek bir kurguya sahip değildir. Araç yolları (Palalı Süleyman Cad. ve Atatürk Cad.) meydanın etrafını kuşatmıştır. Meydanın kullanılabilmesi ve yaşatılabilmesi için öncelikle yayaların düşünülerek tasarım yapılması gerekmektedir. Alana insanların toplanabilmesi için bir yaya arterine ihtiyaç vardır.

Alana yakın mesafede, Osmaniye halkının birçok amaçla kullandığı Cumhuriyet Meydanı'nın bulunması da Rahime Hatun Meydanı'nın kullanımını olumsuz etkilemektedir. Cumhuriyet Meydanı halk için önemli bir yere sahiptir ve birçok aktiviteyi bünyesinde barındırmaktadır. Cumhuriyet Meydanı gibi olumlu bir meydan düzenlemesine yakın mesafede, burayla yarışan bir alan yapılmasına ihtiyaç yoktur.

7. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Müdahale gerektiren kentsel çevrelerin sağlıklılaştırılmasında ‘‘kullanıcı odaklı’’ yaklaşımların önemi açıktır. Bu tutum hem alanın kent ölçeğinde, sosyo ekonomik-kültürel, mimari ölçekte oluşan sorunlarına bütüncül bir yaklaşımla sağlıklı çözümler oluşturabilecek, hem de sorunları sağlıklılaştırılan sosyal yapının müdahaleler sonrasında bulunduğu yerde kalabilmesini sağlayacaktır.

Çalışmada yapılan araştırmalar sonucunda, hem ‘‘kullanıcı odaklı’’ bir sağlıklılaştırma yaklaşımı için dikkate alınması gereken parametreler ve yöntemler hakkında genel kanılara varılmış, hem de Osmaniye Rahime Hatun Meydanı Kentsel Tasarım Projesine ait nitelik ve sorunları hakkında sonuçlar elde edilmiştir.

‘‘Kullanıcı odaklı’’ sağlıklılaştırma yaklaşımlarında benimsenen genel yöntemler hakkında varılan sonuçlar aşağıda aktarılmaktadır.

- Kent çevrelerinin sorunlarını çözmeye yönelik kullanıcı odaklı sağlıklılaştırma örneklerinde izlenen ortak yöntem, dokunun kentsel, sosyo ekonomik-kültürel ve mimari verilerinin bir bütün şeklinde ele alınarak irdelenmesidir. Bu yöntemle yapılacak sağlıklılaştırma çalışmalarında kentsel ve mimari sorunlarla birlikte, sosyo ekonomik- ve kültürel yapıya ait sorunlara da çözümler getirilmektedir.
- Sosyo ekonomik ve kültürel sorunlara yönelik sağlıklılaştırmalarda; kullanıcıların eğitim ve ekonomik düzeylerini yükseltecek sosyal yapılanmalar ve örgütlenmeler önerilmektedir.
- Kentsel ve mimari ölçekteki sorunlara yönelik sağlıklılaştırmalarda; müdahalelerin niteliği için önlemler alınmakta, kullanıcıların verilerini göz önünde bulunduran ve onların yapı ve dokudaki yaşamlarını sürdürmeye mani olmayan düzeyde bırakılmalıdır.

Osmaniye Rahime Hatun Meydanı Kentsel Tasarım Projesine ait nitelikler, sorunlar ve çözümleri hakkında varılan sonuçlar aşağıda aktarılmaktadır.

- Bölge kent merkezi içindeki konumu itibarıyla, kentsel, sosyo ekonomik-kültürel ve mimari açıdan sorunlar barındırmaktadır. Kentsel ölçekte, kentin trafik yoğunluğundan, alanda ortaya çıkan erişilebilirlik probleminden ve işlev değişikliğinden etkilenmektedir. Dokuya ait sosyal yapı, bölgede işlev değişikliğinin ortaya çıkardığı alanın tarihi geçmişinin izlerinin yok

edilmesinden, güvenlik probleminden ve kullanıcıların görüşleri alınmadan tasarım yapılmasından etkilenmektedir.

- Mimari ölçekte ise, kentsel tasarım projesi ile uygulanan proje arasındaki uyumsuzluk gibi nedenlerden kaynaklı sorunlar ortaya çıkmıştır.
- Rahime Hatun Meydanı çalışma alanı içinde barınan bu tip sorunlar, kent ölçeğinde, mimari ölçekte, dokuda yaşayan sosyo ekonomik- kültürel yapıda, birbirini tetikleyen ve birbirinin oluşumuna zemin hazırlayan olumsuz özelliklerin artarak devam etmesine neden olmaktadır. Kent ölçeğinde, trafiğin yoğun olduğu Palalı Süleyman ve Atatürk caddelerinden alana belli noktalardan yaya aksları oluşturulmalı, trafik yoğunluğunu azaltacak çözümlere gidilmeli, kaldırımlar iyileştirilmelidir. İşlev konusundaki sorunlara çözüm getirebilmek için ise alana eski işlevine benzer işlevler kazandırılmalıdır. Sağlıklaştırma alanı için fıstık ticareti işlevinin önemi açıktır. Alan çevresindeki binalarda bu işlevi yaşatacak planlama yapılması önerilmektedir. Sosyal yapının sorunlarını iyileştirmek için, incelenen örneklerdeki gibi proje aşamasında sosyal örgütlenmeler oluşturulmalı, kullanıcının istekleri doğrultusunda tasarım yapılmalıydı. Meydan ve çevresi için yeni yapılacak düzenlemelerde kullanıcı isteklerinin göz önüne alınması büyük önem teşkil etmektedir. Meydanın çevresindeki binalara verilecek olan eski durumuna paralel işlev ise alanın tarihi geçmişinden kopmaması için kısmen çözüm getirecektir ve alanda güvenlik sorununun ortadan kalkmasına neden olacaktır. Mimari ölçekte ise meydan etrafına tasarlanan projenin gerçekleştirilmesi için adım atılması gerekmektedir.
- Rahime Hatun Meyanı'na benzer nitelikteki kentsel tasarım projelerine, kullanıcı odaklı sağlıklaştırma modeli önerilmelidir.

RAHİME HATUN MEYDANI MÜDAHELE ÖNERİSİ

GENEL KOORDİNASYON

- OSMANİYE BELEDİYESİ
- KÜLTÜR BAKANLIĞI

- TOKİ
- UNESCO
- DERNEKLER, ÖZEL SEKTÖR

SOSYAL MERKEZ

- Kentli için toplanma alanları
- Semt atölyesi
- Yer fıstığı atölyesi
- Zanaatkar evi

Mevcut kullanıcıların yaşamlarını, buldukları yerde elverişli koşullarda sürdürmelerine olanak tanımak.

- Meydan çevresindeki yapıların onarımı
- Yer fıstığı ticaretinin alanda devamının sağlanması
- Çöp toplama ve katı atık sorunlarının giderilmesi, yapılı çevrenin sağlıklılaştırılması

FİNANSMAN TEMİNİ

- AVRUPA BİRLİĞİ
- OSMANİYE BELEDİYESİ
- KÜLTÜR BAKANLIĞI

Rahime Hatun Kentsel Tasarım Projesine yönelik önerilen ‘‘kullanıcı odaklı’’ sağlıklaştırma çalışmasının ve bu çalışma bağlamında izlenen araştırma yönteminin, benzer sorunları içeren birçok kent dokusunun sağlıklandırılmasında örnek teşkil edebileceği düşünülmektedir. İrdelenen ‘‘kullanıcı odaklı’’ sağlıklandırma örneklerinde, izlene genel yöntem ve yaklaşımlardan çıkarılan genel sonuçlar da, benzer çalışmalar için altlık oluşturabilecektir.

KAYNAKLAR

- Ahunbay, Z., 2009, Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon kitabı, yem yayınevi, 23-27, 90-117.
- Amman, B., 2012, Tarihi Yapıların Hasar Onarım Tespiti ve Restorasyon Çalışmaları, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Manisa, 17-22.
- Arslan, G., 2014, Kentsel Dönüşümün Sürdürülebilirlik Boyutu Hammarby(İsveç) ve Fener-Balat örneklerinin incelenmesi, Artium dergisi, cilt:2, sayı:2, sayfa:180, İstanbul.
- Aygen, Z., 1991, Koruma ve Kullanıcı Katkısı Tarihsel Temeller ve Günümüzdeki olanaklar, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul
- Belediye arşivi, 2008, 2010, 2012, Osmaniye Belediyesi.
- Celebioglu, B., 2010, Assessment of the Urban and Tourism Development In the Fener-Balat Districts, http://upcommons.upc.edu/revistes/bitstream/2099/12595/1/C_145_3.pdf, İstanbul
- Çelik, D., 2004, Kentsel Peyzaj Tasarımı Kapsamında Tarihi Çevre Yenileme Çalışmalarının Peyzaj Mimarlığı Açısından Araştırılması: Beypazarı Örneği, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 9-17.
- Çınar, S., 2014, "İşgalin mimarisi" fotoğraf yarışmasının ardından işgal okumaları-Yaşayanların kente yabancılaşması, Yapı dergisi, sayı:387, sayfa:46.
- Değirmenci, İ., 2010, Tarihi mekanlarda kentsel dönüşüm uygulamaları ve çevre üzerine etkileri, Sinop Üniversitesi Boyabat Meslek Yüksekokulu, İnşaat Programı, Boyabat – Sinop.
- Doğan, İ., 2012, Genel Restorasyon Teknikleri Taşıma, <http://milkerdogan.files.wordpress.com/2013/10/tac59fc4b1ma-final1.pdf> internet_ sourc.html [Ziyaret Tarihi: 15 Haziran 2014].
- Dündar, K., 2014, yapı dergisi, sayı:393, sayfa:18.
- Enginöz, Y., 2013, Yık, Doldur, Dönüştür, Yapı Dergisi, sayı:379, sayfa:4.
- Enginöz, Y., 2014, İÜ Merkez Kütüphanesi Neden Korunmalı?, Yapı Dergisi, sayı:389, sayfa:126.
- Erden, D., 2009, Haliç'te Dönüşüm ve Tarihsel Süreklilik, http://www.obarsiv.com/e_voyvoda_0809.html
- Ergan, D., 2011, Kentsel Yoksunluk Bağlamında Kentsel Yeşil Alanlar: Osmaniye örneği, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

- Ertaş, M., 2011, Kentsel Dönüşüm Çalışmalarında sosyal boyutun incelenmesi, Ankara ve Londra Örnekleri, Selçuk Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Teknik- online dergi, cilt:10, sayı:1, Konya, 4-5.
- Evrenol, M., 2014, Özbekistan hiva-buhara-semerkand gezi notları, konsept projeler dergisi, sayı:42.
- Eyüpgiller, K., Eres, Z., 2011, Prof.Dr.Nur Akın'a Armağan Mimari ve Kentsel Koruma kitabı, Yem yayınevi, cilt no:218, İstanbul.
- Hasol, D., 2010, Sürekli Yıkıyoruz, Yapı Dergisi, Sayı:340, sayfa:46.
- İnan, Z., 2008, Kentsel Açık Alanların Kullanıcı Gereksinimlerine Göre Tasarımı, Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, sayfa :3.
- Kıbaroğlu, A., Şisman, D., 2009, Dünya'da ve Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 12. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Ankara.
- Özcan, S., 2010, Kentsel Tasarım Projelerinde Analiz Metotlarının Mimari Tasarım Kavramları Açısından Eleştirisi, Araştırma Alanı: Cenova, İstanbul-Galata-Kartal-Küçükçekmece, Beykent Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Özdemir ,H., 2006, Tarihi çevrelerde Kentsel Peyzaj Tasarım İlkelerinin Belirlenmesi İstanbul-Zeyrek Örneğinde bir irdeleme, Zonguldak Karaelmas üniversitesi, Fen bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Özer, D., 2010, Sulukule artık bir arkeolojik sit olmalıdır, Yapı Dergisi, Sayı:340, Sayfa:48.
- Sarı, K., 2008, Kentsel Dış Mekan Tasarımına Kullanıcı Merkezli Yaklaşım, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Sel, B., 2013, Kentsel Çevre ve Koruma, T.C. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Yayını, No:2813, Eskişehir, 11,19,62.
- Semerci,2014,F.,Meydanların İşlevsellik Analizi: İstanbul Tarihi Yarımada Örneği,Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Konya
- Şentürk, L., 2014, levent, XXI dergisi, sayı:132, sayfa:10.
- Tanyeli, U., 2014, Yeni Türkiye'ye Bayat Mimarlık ve Bağlantılı Gözlemler, Arredamento Mimarlık Dergisi, sayı:284, sayfa:7.
- Tapan, M., 1986, İTÜ Vakfı Dergisi, sayı:64, sayfa:61.
- Tapan, M., 2007, Soru ve cevaplarla koruma, Tmmob mimarlar odası, Koruma Sorunlarımız-Mimarlık ve Kentleşme kitabı.

- Tuncer, M., 2006, Kreuzberg'den Fener Balat'a Koruyucu Kent Yenilemesinin 12 ilkesi, <http://independent.academia.edu/MehmetTun%C3%A7er,Bolu>.
- Turan, İ., 2010, Kentsel Tasarımda Fiziksel Kent Kimliği Kodlarının Oluşturulması: İzmir-Konak İlçesi, Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir.
- Üçeçam, D., 2004, Osmaniye İlinde Yer Fıstığı Tarımı ve Önemi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:14, Sayı:2, Elazığ,67-92.
- Ünlü, A., 2009, Kent ve İnsan, http://webdeyim.net/tr/e_dergi/mimarlar-odasi-bursa-subesi/21-uluslararası-yapı-ve-yasam-kongresi/2009/64.
- Üzeyiroğlu, F., 2009, Kentsel Kimliğin Sürdürülmesinde Muğla Geleneksel Doku özelliklerinin kentsel tasarım açısından değerlendirilmesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Yalçın, A., 2011, Taksim Meydanı ve Çevresinin Bir Kamusal Alan Olarak Tüm Kullanıcılara Yönelik Erişilebilirliğinin İrdelenmesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Yaygel, D., 2007, Müdahale Gerektiren Tarihi Kentsel Çevrelere Yönelik Kullanıcı Odaklı Sağlıklaştırma Yöntemleri: İzmir-Basmahane Bölgesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 6-38.
- Zeren, N., 1990, Koruma amaçlı planları, Yapım süreci, ilkeler, yöntemler, kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurultayı, Ankara.
- Web iletisi 1,
https://www.google.com.tr/search?q=jugendstil&biw=1366&bih=628&source,internet_sourc.html [Ziyaret Tarihi: 10 Ocak 2015].
- Web iletisi 2,
https://www.google.com.tr/search?q=hıva+tarihi+yapı,internet_sourc.html [Ziyaret Tarihi: 07Kasım 2014].
- Web iletisi 3,
https://www.google.com.tr/search?q=eskiKilicoglu_sineması_eskisehir,internet_sourc.html [Ziyaret Tarihi: 07 Kasım 2014].
- Web iletisi 4,
[https://www.google.com.tr/search?q=Glorya+\(Saray\)+ve+%C5%9Eark+\(L%C3%BCks\)+Sinemalar,internet_sourc.html](https://www.google.com.tr/search?q=Glorya+(Saray)+ve+%C5%9Eark+(L%C3%BCks)+Sinemalar,internet_sourc.html) [Ziyaret Tarihi: 8 Mayıs 2015].
- Web iletisi 5,
<http://www.tdk.gov.tr/index> internet_sourc.html [Ziyaret Tarihi: 18 Kasım 2014].
- Web iletisi 6,
https://www.google.com.tr/search?q=preservation+koruma,internet_sourc.html [Ziyaret Tarihi: 10 Haziran 2014].

Web iletisi 7,

<https://www.google.com.tr/search?q=%C4%B0ngiltere>
internet_sourc.html [Ziyaret Tarihi: 10 Haziran 2014].

Web iletisi 8,

[https://www.google.com.tr/search?q=Wooden+Vallila+\(Helsinki\)](https://www.google.com.tr/search?q=Wooden+Vallila+(Helsinki))
internet_sourc.html [Ziyaret Tarihi: 11 Haziran 2014].

Web iletisi 9,

<https://www.google.com.tr/search-san+marco>
internet_sourc.html [Ziyaret Tarihi: 07 Kasım 2014].

web iletisi 10,

<https://www.google.com.tr/search?q=sistine>
internet_sourc.html [Ziyaret Tarihi: 07 Kasım 2014].

Web iletisi 11,

http://www.heimatsammlung.de/topo_unter/10/kreuzberg/kreuzberg_04.jpg
internet_sourc.html [Ziyaret Tarihi: 18 Nisan 2015].

Web iletisi 12,

<http://www.stadtentwicklung.berlin.de/planen/stadtentwicklungsplanung/pix/kreuzberg.gif> internet_sourc.html [Ziyaret Tarihi: 20 Nisan 2015].

Web iletisi 13,

<http://www.stadtentwicklung.berlin.de/planen/stadtentwicklungsplanung/pix/kreuzberg.gif> internet_sourc.html [Ziyaret Tarihi: 20 Nisan 2015].

EKLER

EK-1 Anket Formu

2011 yılında yapılan Rahime Hatun Meydanı Kentsel Sağlıklaştırma Projesi ile ilgili görüşlerinizi, akademik çalışmalarımız için almak istiyoruz. Bundan sonraki çalışmalara yol gösterici olması açısından soruların doğru olarak yanıtlanması büyük önem taşımaktadır.

Bu konuda göstermiş olduğunuz ilgi ve yardımlarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

1.CİNSİYETİNİZ

Bayan Bay

2.YAŞINIZ

20-35 36-45 46 ve üzeri

3.MEMLEKETİNİZ

Osmaniye'liyim Osmaniye 'li değilim.

4.MESLEĞİNİZ

Yer fıstığı tüccarı halk esnaf

Lütfen aşağıdaki ifadelere ilişkin görüşlerinizi en iyi yansıtan cevabı işaretleyiniz.

5.Alanın tarihi hakkında bilginiz var mı?

Evet Hayır

6.Burada yapılan meydan düzenlemesi çalışması için görüşleriniz alındı mı?

Evet Hayır

7.Alanda fıstıkçılık ile ilgili bir işlev görmek istiyor musunuz?

Evet Hayır

8. Size göre meydan düzenlemesinden sonra esnaf gelir olarak nasıl etkilendi?

Çok kötü	Kötü	Orta	İyi	Çok iyi

9. Burada zamanı nasıl değerlendirmektesiniz? †

a. fotoğraf çekerek	
b. okuma yaparak	
c. dinlenerek	
d. yürüyüş yaparak	
e. oturup sohbet ederek	
f. alışveriş yaparak	
g. yemek yiyerek	
h. geçiş alanı olarak	
ı. sportif faaliyetlere katılarak veya seyrederek	
i. alanı kullanmıyorum	
j. diğer	

10. Buradaki en büyük eksiklik (sorun) nedir?

a. Eksiklik yok	
b. Ağaçlık ve yeşil alan yetersiz	
c. Oturma yerleri yetersiz	
d. Çevre kirliliği fazla,	
e. Yaya yolları yetersiz	
f. aktivite yok	
g. Otopark yetersiz ve trafik düzensiz	
h. Diğer	

11. Rahime Hatun Meydanı'nın şu anki durumunu aşağıda verilen kriterlere göre değerlendirerek işaretleyiniz.

MEKANIN DUYUSAL ETKİLERİ	Çok kötü	Kötü	Orta	İyi	Çok iyi
Rahime Hatun meydanının genel görünüşü hakkındaki fikirleriniz					
Doğallık					
Dinlendirici					
Temiz					
Sessizlik					
Çeşitlilik					
Güvenli					
Düzenli					
Çekicilik					
Karmaşıklık					
Tarihsellik					
Okunabilirlik					
Mekan duygusu					
Genel olarak memnuyetiniz					
Genel değerlendirmeniz					

12. Rahime Hatun Meydanı'nın şu anki durumunu aşağıda verilen kriterlere göre değerlendirerek işaretleyiniz.

	Yok	Çok kötü	Kötü	Orta	İyi	Çok iyi
Oturma Elemanları						
Çöp kutuları						
Zemin Kaplaması						

Aydınlatma Elemanları						
Su öğeleri						
Yeşilin kalitesi						
Sınırlayıcı Elemanlar						
Tabela ve Yönlendirme işaretleri						

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : ELİFE KÖRLÜ
Uyruğu : T.C.
Doğum Yeri ve Tarihi : OSMANİYE/03.12.1989
Telefon : 05465410116
Faks :
e-mail : Krl.proje@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	: Osmaniye Hasan Aybaba Anadolu Öğretmen Lisesi, Merkez, Osmaniye	2008
Üniversite	: Balıkesir Üniversitesi, Çağış Yerleşkesi, Balıkesir	2013
Yüksek Lisans	: Selçuk Üniversitesi, Selçuklu, Konya	devam ediyor
Doktora	: --	

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2013-Halen	Serhat mühendislik	Mimar

UZMANLIK ALANI: Mimarlık

YABANCI DİLLER: İngilizce(orta seviye)

BELİRTMEK İSTEĞİNİZ DİĞER ÖZELLİKLER

YAYINLAR